C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Le_Guinova_Ursula-Svet_je_les_les_je_svet.pdb

PDB Name: Le Guin, Ursula Kroeber-Svět je
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Ursula Kroeber Le Guinová
SVĚT JE LES, LES JE SVĚT

1

Když se kapitán Davidson probudil, vězely mu v hlavě dvě věci, týkající se ještě včerejška. Ležel potmě a chvíli na ně myslel. Nejdřív to dobré: přišel nový náklad ženských. Věřte tomu nebo ne, byly tady, v Centralvillu. Sedmadvacet světelných let lodí NAFALU od Země a čtyři hodiny vrtulníkem od Smithova Tábora. Druhá várka chovných žen pro kolonii Nové Tahiti, všechny zdravé a čisté, dvě stě dvanáct kusů prvotřídního lidského masa. Nebo alespoň skoro prvotřídního. A teď špatné: z Mokrého ostrova přišla zpráva o neúrodě, masivní erozi a totálním spláchnutí půdy. Když si představil, jak déšť padá na zoranou špínu, roztlouká ji na bláto, bláto ředí na rudou polévku a jak ta polévka pádí po kamení do deštěm bičovaného moře, vytratil se Davidsonovi ten zástup prsatých holek krev a mlíko z mysli. Eroze začala, ještě než odjel z Mokrého ostrova do Smithova Tábora, a protože měl dar výjimečné vizuální paměti, které se říká eidetická, dokázal si ji teď vybavit až příliš jasně. Vypadalo to, jako by ten chytrouš Kees měl pravdu a člověk musel nechat stát spoustu stromů tam, kde si naplánoval farmy. Jen pořád nechápal, proč by sójové farmy musely plýtvat spoustou prostoru pro stromy, když by se půda obdělávala skutečně vědeckými metodami. To nebylo jako v Ohiu; když tam člověk chtěl pěstovat obilí, tak pěstoval obilí a nemusel si žádným místem pro stromy a tak lámat hlavu. Jenže Země je ochočená planeta a Nové Tahiti ne. Proto byl tady: aby ji zkrotil. A jestli je teď Mokrý ostrov jen jedna skála a vodopád, pak je lepší ho škrtnout, začít na jiném ostrově a vést si lip. Nemůžeš nás držet při

zemi, jsme Lidstvo. Brzy se dozvíš, co to znamená, ty zatracená mizerná planeto, pomyslel si Davidson a trochu se v přítmí místnosti zakřenil. Rád stál proti vzdoru. Když myslel na Lidstvo, vzpomněl si na ženy a v duchu znovu uviděl řadu vlnicích se, usměvavých a chichotavých postav.

„Bene!" zařval a posadil se. Spustil bosé nohy na holou podlahu. „Rychle horkou vodu. Hoď sebou!" Vlastní řev ho dostatečně probudil. Protáhl se a podrbal na prsou, natáhl si trenýrky a uvolněně, jediným splývajícím pohybem vypochodoval z domku na sluncem zalitou mýtinu. Byl to mohutný chlap s tvrdými svaly a činilo mu potěšení své dobře trénované tělo používat. Jeho huňáč Ben měl už připravenou vodu, z niž stoupala nad ohněm pára. Jako obyčejně dřepěl a zíral do prázdna. Huňáči nikdy nespali, jen seděli a zírali před sebe. „Snídani. A hoď sebou!" poručil Davidson a vzal z nahrubo ohoblované desky stolu holicí strojek. Huňáč mi ho tu připravil s ručníkem a stojacím zrcátkem.

Od chvíle, kdy se v poslední minutě předtím, než vstal rozhodl, že poletí na Hlavní ostrov a osobně si prohlédne nové ženské, ho čekala spousta práce. Nebudou dlouho k maní, je jich dvě stě dvanáct na víc než dva tisíce mužů a stejně jako v první várce to budou většinou koloniální nevěsty a jen dvacet třicet z nich bude patřit k rekreačnímu personálu - jenže právě tyhle kočičky budou určitě pěkně lačný, a proto hodlal protentokrát být v první lajně přinejmenším u jedny z nich. Levou půlkou obličeje se zašklebil, pravá zůstala pod vrčícím holicím strojkem nehybná.

Starému loudavému huňáči trvalo věčnost, než přinesl z kuchyně snídaní. „Hoď sebou!" zaječel Davidson a Ben popohnal šouravé tělo bez kostí do pochodu. Byl asi metr vysoký a jeho kožich na zádech byl víc šedivý než zelený. Byl starý a tupý i na huňáče, ale Davidson si s ním věděl rady. Spousta chlapů nedovede ovládnout huňáče, ani co by se za nehet vešlo, ale Davidson s nimi neměl nikdy potíže, a pokud to stálo za to, dokázal zkrotit kteréhokoli. Jenže to za to nestálo. Dostat sem dost lidí, postavit stroje a roboty, vybudovat farmy a města a nikdo už je nebude potřebovat. Což by byla taky dobrá věc. Tenhle svět. Nové Tahiti, byl fakticky stvořen pro lidí. Až bude čistý a vyklizený, tmavý prales vykácený a místo něj lány obilí, až vymýtí to dávnověké temno, divokost a ignoranci, pak by to mohl být ráj, skutečný Eden. Lepší svět než obnošená Země. A mohl by to být jeho svět. Protože Davidson, když se zahleděl hluboko do sebe, byl krotitelem světů. Nepatřil mezi ty, co se vychloubají, ale znal svou sílu. Prostě už byl takový od přírody. Věděl, co chce a jak toho dosáhnout. A vždycky toho dosáhl.

Snídaně ho zahřála v žaludku. Dobrou náladu mu nepokazilo ani to, že zahlédl Keese van Steena. Přicházel bílý, tlustý, ustrašený, s očima vykulenýma jak dva golfové míčky „Done," řekl Kees bez pozdravu, „dřevorubci už zas honili v Pásmu červené jeleny. V zadní místnosti kulturáku je osmnáct párů parohů."

„Pytláka nikdo nepředělá, Keesi."

„Ty jim to můžeš zarazit. Proto přece máme stanné právo, proto v téhle kolonii vládne armáda. Aby se dodržovaly zákony."

Frontální útok od sádelnatýho chytrouše! Bylo to skoro legrační. „Tak jo," řekl Davidson uvážlivě. „Mohl bych jim to zarazit. Ale podívej, jsou to chlapi, za které jsem zodpovědný, a musím se o ně i starat, jak říkáš. A jsou to chlapi, kteří za něco stojí. Ne zvířata. A jestli těm chlapům kapka lovu pomůže protlouct se tímhle zatraceným životem, pak hodlám přimhouřit oko, i když zákon je proti. Musejí si nějak odpočinout."

„Mají hry, sport, koníčky, filmy, videopásky všech největších sportovních událostí posledního století, pití, marihuanu, drogy a čerstvou várku žen v Centralvillu. Pro ty, které to neuspokojí, jsou tu krapet nedomyšlená armádní zařízení pro hygienickou homosexualitu. Ti tvoji hraničářští hrdinové jsou zkažení až k shnilosti, a aby si odpočinuli, nemusí likvidovat vzácné přírodní druhy. Jestli nezakročíš, budu muset poslat hlášení o vážném porušení Ekologického řádu kapitánovi Gossemu."

„Když se na to cítíš, Keesi, můžeš to udělat," řekl Davidson, který nikdy neztrácel klid. V tom, jak se Evropané vzrušovali, byl jakýsi patos. „Koneckonců je to tvoje práce. Nebudu ti bránit, ať si o tom podiskutujou v Centralvillu a rozhodnou, kdo má pravdu. Víš, Keesi, tobě jde o to, aby tohle místo zůstalo, jaké je. Jako veliká přírodní rezervace. Na prohlížení, na výzkum. Výborně, jsi vědec. Ale my jsme jen obyčejní maníci, co dělají svou práci. Země potřebuje dřevo a zatraceně ho potřebuje. Na Novém Tahiti jsme dřevo objevili. A — jsme dřevorubci. Lišíme se v tom, že u tebe Země ve skutečnosti není na prvním místě. U mě jo."

Kees se na něj úkosem podíval svýma modrýma očima velikýma jako golfové míčky. „Skutečně? Chceš proměnit tenhle svět k obrazu Země? Na cementovou poušť?"

„Když říkám Země, mám na mysli lidi. Lidstvo. Ty se strachuješ o jeleny, stromy a lesní podrost. Fajn, to je tvoje věc. Ale já bych rád viděl věci v perspektivě, odshora dolů. Nahoře jsou lidi. Jsme tu teď a tenhle svět bude vypadat po našem. Ať se ti to líbí nebo ne, je to skutečnost, s kterou se musíš vyrovnat, prostě to už tak je. Poslouchej, hodlám si teď zaletět na Hlavní a omrknout nové kolonistky. Chceš jet se mnou?"

„Ne, díky, kapitáne Davidsone," řekl odborník a vydal se k laboratoři. Byl to doopravdy blázen. Celý vyjevený kvůli zatraceným jelenům. Jsou to nádherná zvířata, to jo. Davidsonova přesná paměť si vybavila prvního, kterého zahlédl — bylo to tady na Smithově zemi — velký rudý stín, dva metry v kohoutku, koruna ze štíhlých zlatých parohů, bystré, statečné zvíře, lepší si člověk k lovu nemohl představit. Dole na Zemi se teď používalo dokonce i nahoře ve Skalnatých horách a himalájských rezervacích robojelenů, ti opravdoví už skoro neexistovali. Tihle byli jak z lovcova snu. Takže je taky lovili. Do háje, dokonce i divoký huňáči je loví, s těmi svými mizernými krátkými luky. Jeleni se loví, protože od toho tu jsou. Ale chudákovi starýmu Keesovi z toho krvácí srdce a nemůže to vidět. Vlastně to je chytrý chlap, ale není realista nemá dost tvrdou náturu. Nechápe, že se musí hrát na té straně, která vyhrává — anebo prohrát. A ten, kdo vždycky vyhraje, je člověk. Věčný dobyvatel.

Davidson si vykračoval po osadě, oči plné slunečného rána, teplý vzduch kolem voněl rozřezaným dřevem a sladkým kouřem. Všechno tu vypadá tak pěkné a úhledné, jako by to ani nebyl dřevorubecký tábor. Dvě stovky mužů zkrotily během tří pozemských měsíců pěkný kus divočiny. Smithův Tábor: několik velkých kopulí z vlnitého plastu, čtyřicet dřevěných baráků, které postavili huňáči, pila, kotelna, z níž se nad hektarem trámů a řeziva vznáší namodralý kouřový chochol, a o kus dál letiště s velkým hangárem z prefabrikátů pro helikoptéry a těžké stroje. Nic víc. Ale když sem přišli, nebylo tu vůbec nic. Jen stromy. Tmavé houští, propletené, neprostupné, stromy, nekonečné, nesmyslné. Líná řeka a nad ní převislé stromy, které ji dusily, mezi nimi se ukrývalo několik táborů huňáčů, pobíhalo tu pár rudých jelenů, chlupatých opic, poletovali ptáci. A ty stromy. Kořeny, kmeny, větve, výhonky, listí, listí nad hlavou a pod nohama, v obličeji a v očích, samé listí a samé stromy.

Na Novém Tahiti byla většinou voda, teplá mělká moře, z nichž tu a tam vystupovaly útesy, ostrůvky, souostroví a pět velkých pevnin, ležících ve velkém, dva tisíce pět set kilometrů dlouhém oblouku v severozápadním kvadrantu. A všechny ty skvrny a skvrnky pevniny pokrývají stromy. Oceán a prales. Na Novém Tahiti je to jediná volba. Voda a slunce nebo přítmí a listoví.

Ale od toho lidé jsou, aby tady teď skoncovali s temnem a proměnili spleť stromů v čistě nařezaná prkna, v půdu cennější než zlato. Skutečně cennější, protože zlato se dá získávat z mořské vody a zpod antarktického ledu, ale dřevo ne; dřevo je jen ze stromů. A ty jsou na Zemi opravdovým luxusem. Ve dřevo se musí měnit jiné lesy. Dvě stovky mužů s robopilami a transportéry vymýtily během tří měsíců ve Smithově zemi osm mil široké pásmo. Pařezy blíž táboru už byly bílé a mrtvé po chemickém ošetření, a než se tu za čas usadí kolonisté, promění se v popel, který učiní Smithovu zemi ještě plodnější. Farmáři tu budou muset jen zasít a nechat obilí růst.

Už jednou k tomu došlo. Bylo to zvláštní a v podstatě to poskytovalo důkaz, že Nové Tahiti bylo stvořeno, aby je ovládli lidé. Všechno, co tu existovalo, přišlo asi tak před milionem let ze Země. Vývoj sledoval svou linii tak těsně, že ledacos se dalo rozeznat okamžitě: borovice, duby, ořechy, kaštany, jedle, cesmíny, jasany; taky jeleni, ptáci, myši, kočky, veverky, opice. Humanoidi z Hain-Davenantu samozřejmě prohlašovali, že je to jejich dílo z téže doby, kdy kolonizovali Zemi. Jenže když tyhle mimozemšťany poslouchátе dost dlouho, zjistíte, že podle jejich tvrzení se usadili na všech planetách v Galaxii a vynalezli všecko od sexu až po připínáčky. Teorie o Atlantidě vyhlížely mnohem realističtěji a tahle planeta mohla být klidně ztracenou atlantskou kolonií. Ale lidé už vymřeli. A nejbližší tvorové, kteří se vyvinuli z opičí řady, aby je nahradili, byli huňáči — asi metr vysocí a pokryti zeleným kožichem. Jako mimozemšťané odpovídali normě, ale jako lidé byli nuly, prostě na to neměli. Dát jim další milión let, potom snad. Jenže dobyvatelé přišli dřív. Vývoj už nepůjde tempem náhodných mutací jednou za tisíciletí, ale poletí rychlosti hvězdoletů zemské flotily.

„Hej, kapitáne!" Davidson se otočil. Jeho reakce byla jen o mikrosekundu pomalejší, ale přesto ho to

znechutilo. Na téhle zatracené planetě bylo něco — snad ten zlatý sluneční svit a zaražená obloha, mírné větry, vonící po dějícím listí a pylu — něco, co člověka nutilo snít ve dne. Poflakovat se, myslet na dobyvatele, osud a takové věci. Málem by začal jednat stejně tupě a pomalu jako huňáči. „Brý ráno, Oki!" řekl hlasitě předákovi ve službě. Oknanawi Nabo, tmavý a pevný jako drátěné lano, byl fyzicky naprostým protikladem Keese, ale vypadal stejně ustrašeně. „Máte pro mě půl minuty?"

„Jasně. Co tě žere, Oki?"

„Ti malí bastardi." Opřeli se zády o plot z dřevěných latí. Davidson si zapálil

ten den první cigáro. Svítilo slunce, nebe bylo kouřově modré, nad táborem se teletilo teplo. Čtvrt míle široký nevykácený pruh pralesa za táborem byl plný slabých, neustávajících, praskavých, vířivých, chichotavých, stříbrných zvuků, jakými se lesy po ránu ozývají. Mohli stát v Idahu v roce 1950. Nebo v Kentucky 1830. Nebo v Galii roku 50 před naším letopočtem. „Tuíí," ozval se vzdálený pták.

„Rád bych se jich zbavil, kapitáne."

„Huňáčů? Jak to myslíš, Oki?"

„Prostě bych je nechal jít. Nemůžu z nich dostat na pile ani tolik práce, aby to stálo za to je držet. Nestojej ani za abych si s nima lámal hlavu. Prostě nedělají."

„Ale dělají. Jen musíš vědět, jak je donutit. Postavili tenhle tábor."

Oknanawiho obsidiánová tvář zůstala jako kámen. „Možná víte, jak na ně. Já ne." Odmlčel se. „V kursu aplikovaných dějin, který jsem dělal tam doma, se tvrdilo, že otroctví nikdy nefungovalo. Že je neekonomické."

„To jistě. Tohle ale není otroctví, chlapče. Otroci musí být lidi. Když pěstuješ krávy, říkáš tomu snad otroctví? Ne A funguje to."

Předák netrpělivě přikývl a řekl: „Jsou moc malí. Taky jsem se pokusil všechny kverulanty vyhladovět. Ale oni jen sedí a trpí."

„Jsou to prcci, v pořádku, ale nenech je, aby ti zblbli hlavu. Jsou tvrdí, mají strašlivou výdrž a necítí bolest jako lidi. Na to jsi zapomněl, Oki. Představuješ si, že praštit někoho z nich je jako udeřit dítě nebo něco takového. Ale věř mi, je to jako udeřit robota, oba cítí asi stejně. Koukni, přece už jsi přeříznul některý jejich samice a víš, jak je na nich vidět, že nic necítí, ani rozkoš, ani bolest, jen leží jako matrace, ať děláš, co děláš. Všichni jsou takoví. Asi mají jednodušší nervovou soustavu než lidi. Jako ryby. Povím ti o nich jednu strašidelnou historku. Než jsem přišel sem, dělal jsem na Hlavním. Jednou po mně zničehonic skočil jeden ze zkrocených samců. Já vím, tvrdí vám, že se nikdy neperou, ale tenhle jeden se zbláznil, ruplo mu v kouli a štěstí, že nebyl ozbrojený, jinak by mě zabil. Já ho musel málem umlátit, než toho nechal. Pořád po mně šel. Bylo to neuvěřitelný, co všecko schytal a jako kdyby nic necítil. Byl jako brouk, na kterýho musíš šlápnout a podržet na něm nohu, protože neví, že už jsi ho rozmačkal. Koukni." Sklonil téměř dohola ostříhanou hlavu, aby ukázal tvrdou bouli za uchem. „Měl jsem skoro otřes mozku. A udělal mi to potom, co jsem mu zlomil ruku a rozmašíroval ksicht na brusinkovou marmeládu. A on po mně pořád a pořád šel. Problém je v tom, Oki, že huňáči jsou líný, jsou tupí, jsou proradný a necítí bolest. Musíš na ně tvrdě a musíš mít výdrž."

„Nestojej za tolik trablů, kapitáne. Jsou to mizerný obtížný malí parchanti. Nebudou se prát, nebudou dělat, nebudou nic. Kromě toho, že mi lezou na mozek." V Oknanawiho mumláni bylo něco dobromyslného, zespoda však prorážela jeho paličatost. Huňáče bít nebude, protože jsou menší, to z něj čouhalo a to poznal i Davidson. Okamžitě to přijal. Věděla jak na svoje lidi. „Koukni, Oki. Zkus tohle. Vytypuj si podněcovatele vzpoury a těm řekni, že jim píchneš dávku halucinogenů. Meskalin, elesdé, cokoli, jedno od druhého nepoznají. Ale děsí se jich. Když to nepřeženeš, bude to fungovat. To ti můžu zaručit."

„Proč maj z halucinogenů takovej strach?" zeptal se předák zvědavě.

„Jak to můžu vědět? Proč se ženský bojej myší? Zdravý rozum u ženských a u huňáčů nehledej, Oki. Když už na to přišla řeč, zrovna letím do Centralvillu. Mám ti tam vyhlídnout nějakou píchačku?"

„Stačí, když jich pár nepřefikneš, dokud nebudu mít volno," řekl Oki s úšklebkem. Kolem prošla skupina huňáčů s dlouhým břevnem na stavbu domu na břehu řeky. Pomalé, šourající se postavičky vlekly dlouhý trám, jako hejno mravenců vleče mrtvou housenku, pochmurně, tupě. Oknanawi se na ně podíval a řekl: „Je ale fakt, kapitáne, že mi z nich někdy běhá mráz po hřbetě."

Zvláštní, slyšet tohle od tvrdého, neužvaněného chlapa, jako je Oki.

„Hele, v jádru s tebou souhlasím, Oki. Nestojej za ty trable ani za risk. Kdyby se tu nemotal ten prďoch Ljubov a plukovník pořád tak netrval na dodržování řádů, myslím, že bysme jen vyčistili oblasti, kde se chcem usadit, místo abysme používali dobrovolnický sbory. Stejně je odtud dřív nebo pozdějc vyradýrujem, a klidně by to mohlo být dřív. To se prostě stává, tak už to chodí. Primitivní rasy vždycky musí ustoupit civilizovanějším. Nebo se přizpůsobit. Ale vsaď se o co chceš, a tím si buď jistej, že neasimilujeme hordu zelených opic. Jaks sám říkal, jsou mazaný právě dost, aby jim nikdo nemohl důvěřovat. Jako těm velkým opicím, který žily v Africe. Jak se jim říkalo ?"

„Gorily?"

„Jo. Bylo by nám tu bez nich líp, stejně jako nám bylo líp v Africe bez goril. Stojej nám v cestě... Jenže papá Ding Dong nám nařizuje, abysme práce huňáčů využívali, tak jí využíváme. Na čas. Chápeš? Ahoj večer, Oki."

„Tak jo, kapitáne."

Davidson se vypravil do štábu tábora pro helikoptéru. V krychli z borových prken byly dva stoly, chladič vody a poručík Birno, opravující příruční vysílačku. „Nenech vypálit tábor, Birno."

„Nabrnkněte mi tam holku, kapitáne. Blondýnu. Devadesát — šedesát — devadesát."

„Nebuď tak skromnej."

„Mám je rád tak akorát. Žádný měchuřiny, víte?" výrazně předvedl Birno ve vzduchu čemu dává přednost. Davidson se zašklebil a odešel do hangáru. Když se s helikoptérou vznesl nad tábor, podíval se dolů: pod ním byly dětské domečky, jako nakreslené linky cest, velké paseky zbavené pařezů. Jak stroj stoupal, všechno se zmenšovalo, až uviděl zeleň nevykácených lesů velkého ostrova a za temnou zelení bledě zelené nedohledné moře. Smithův Tábor teď vypadal jako žlutá skvrna, flíček na zeleném tapetování.

Přeletěl Smithovy úžiny a zalesněné, hluboce zvrásněné prostory severu Hlavního ostrova. Kolem poledne přistál v Cemralvillu; vypadal jako město, alespoň po třech měsících v lesích. Byly tu opravdové ulice, opravdové budovy, všechno od té doby, co byla před čtyřmi lety založena kolonie. Člověk si neuvědomoval, jak bezvýznamný Zapadákov to ve skutečnosti je, dokud se nepodíval asi o půl míle dál na jih a nezahlédl osamělou zlatou věž, tyčící se nad mýtinami a betonovými cestami. Loď nebyla velká, ale tady velká vypadala, byla vyšší než cokoli v Centralvillu. A přitom to byl jen výsadkový člun, přistávací modul, člun z lodi: skutečný hvězdolet NAFALU, létající na téhle trase, Shackleton, byl na oběžné dráze půl miliónu kilometrů vysoko. Tahle loď byla jen špičkou ledovce nad vodou, gestem, v němž je ukryta všechna mohutnost, síla, přesnost i vznešenost pozemské techniky. Při pohledu na loď, která přiletěla z domova, vstoupily Davidsonovi na chvilku do očí slzy. Nestyděl se za ně. Měl rád svou vlast a jiný už nebude.

Avšak brzy, už cestou ulicemi hraničářského městečka, s jejich širokým výhledem na celkem nic oběma směry, se začal usmívat. Byly tu ženy a dalo se poznat, že to jsou čerstvé ženy. Většinou měly úzké dlouhé sukně, boty velké jako galoše a červené, purpurové, zlaté nebo stříbrné, v záhybech spadající blůzy. Žádné rýsující se bradavky, móda se změnila, a k horšímu. Všechny měly vlasy vyčesané vysoko nahoru a musely je mít nastříkané tím lepidlem, které na ně používají. Bylo to ošklivé jako noc, ale bylo to zároveň něco, co mohou se svými vlasy udělat jen ženy, a proto to bylo tak dráždivé. Davidson se zašklebil na malou prsatou Euroafričanku, která měla vlasy větší než hlavu. Místo úsměvu se dočkal zhoupnutí kyčlí, které jasně říkaly pojď, pojď, pojď. Jenže nešel. Ještě ne. Šel do hlavního štábu, stavby z umělého kamene a plastových překladů, běžného typu budovy se čtyřiceti kancelářemi a deseti chladiči vody a se skladištěm zbraní ve sklepě. Ohlásil se na velitelství Ústředního koloniálního úřadu Nové Tahiti. Potkal pár členů posádky výsadkové lodi, podal si na správě lesů žádost o přidělení nového polorobota – loupače kůry, a dohodl se se starým kámošem Juju Serengem, že se ve čtrnáct nula nula sejdou v baru Luau.

Přišel do baru o hodinu dřív, aby se trochu nafutroval, než začne s pitím. Byl tam taky Ljubov, seděl s několika chlápky v uniformách flotily, zřejmě s nějakými specialisty, kteří přistáli s výsadkovým člunem Shackletonu. Davidson si hvězdoplavců moc nevážil, byla to pro něj horda směšných skokanů po slunečních soustavách, která proto, aby se vyhnula špinavé, ublácené a nebezpečné práci na planetách,

se dala k armádě — ale hvězdičky jsou hvězdičky a bylo srandovní dívat se na Ljubova, jak se kamarádí s uniformami. Když mluvil, mával rukama jako vždycky. Při cestě kolem něj mu poklepal Davidson na rameno a řekl: „Ahoj, Raji, starej bráško, jak to válíš?" Nezastavil se, nečekal, až se zamračí, i když ho štvalo, že o to přijde. Způsob, jímž ho Ljubov nenáviděl, byl skutečně legrační. Ten chlap byl pravděpodobně zženštilý jako spousta intelektuálů a Davidsonova mužnost v něm vyvolávala odpor. Každopádně, pokud šlo o něj, nehodlal ztrácet čas tím, že by Ljubova nenáviděl, za nějaké trable mu nestál.

V Luau dělali prvotřídní zvěřinové stejky. Co by asi řekli na staré dobré Zemi, kdyby viděli, jak si jeden chlap dává k jednomu jídlu kilo masa? Ty ubohý starý požírači sójových bobů! Potom přišel Juju, a jak Davidson očekával, přivedl dvě čerstvě urvané kočky, rozkvetlé krásky, žádné nevěsty, ale rekreační personál. Jo, starý dobrý koloniální úřad občas zapracuje! Bylo to dlouhé a horké odpoledne.

Když se vracel zpátky do tábora, přeletěl Smithovy úžiny na stejné úrovni jako zapadající slunce, uložené na vrcholu velké postele z nazlátlé mlhy, vznášející se nad mořem. Líně se povaloval v pilotním křesle a zpíval si. Pak v oparu zahlédl Smithovu zemi. Nad táborem se vznášel kouř, v tmavém chocholu, jako kdyby se do spalovače odpadu dostala nafta. Nemohl skrz kouř dokonce ani rozeznat domy. Teprve když dosedl na přistávací plochu, uviděl spálený tryskáč, trosky helikoptér, vyhořelý hangár.

Zvedl helikoptéru znovu nahoru a přeletěl přes tábor, tak nízko, že téměř zachytil o vysokou špici spalovny, jediné budovy, která zůstala stát. Zbytek byl ten tam, pila, sklady dřeva, štáb, baráky, kasárna, ohrada pro huňáče, všecko. Zbyly jen černé zříceniny, z nichž stále ještě stoupal dým, a trosky. Ale tohle nebyl lesní požár. Les stál dál, zelený, hned vedle rozvalin. Davidson doletěl zpátky nad přistávací plochu, přistál a vyskočil ven. Rozhlížel se po motorce, ale i z té zbyl jen černý vrak vedle páchnoucích, doutnajících rozvalin hangáru, garáží a strojů. Rozběhl se úprkem po stezce do tábora. Když míjel zbytky rádiové stanice, začal se mu mozek znovu roztáčet do obrátek. Bez zaváhání změnil během jediného kroku směr, stranou ze stezky, za vyhořelou chatrč Tam se zastavil a zaposlouchal.

Nebyl tu nikdo. Všude panovalo ticho. Ohně už dávno dohořely, doutnaly jen velké hromady dříví, pod popelem a zuhelnatělým povrchem byly ještě žhavě rudé Tyhle obloukovité kopce popela byly dražší než zlato. Ale z černých konstrukcí kasáren a baráků už nevycházel žádný dým — a mezi popelem byly ohořelé kosti.

Davidson se krčil na čtyřech za radiostanicí, ale jeho mozek byl super jasný a aktivní. Existovaly dvě možnosti. První: útok z jiného tábora. Nějakým důstojníkům na Královském nebo na Nové Jávě ruplo v bedně a pokoušejí se o planetární převrat. Druhá: útok z prostoru mimo planetu. Viděl před sebou zlatou věž ve vesmírném přístavu na Hlavním. Ale když by se Shackleton rozhodl pro soukromničení, proč by začínali zrovna tím, že vygumujou tenhle malý tábor, namísto toho, aby ovládli Centralville ? Ne, tohle musí být invaze. Nějaká neznámá rasa, anebo že by se Cetiáni nebo ti z Hainiše rozhodli pro nájezd na pozemské kolonie? Nikdy těm zatraceným mazaným humanoidním prckům nedůvěřoval. Museli to udělat zápalnými pumami. Invazní síly, tryskáče, létající tanky, jaderňáky, to všecko se jednoduše dá schovat na kterémkoli ostrově nebo útesu v jihozápadním kvadrantu. Musí zpátky k helikoptéře; vyhlásit poplach a pokusit se o průzkum, aby mohl štábu odhadnout okamžitou situaci. Právě se zdvíhal, když zaslechl hlasy.

Nebyly to lidské hlasy. Byly vysoké, měkké, připomínaly víc štěbetání a cvrkot. Cizí hlasy.

Po rukou a po kolenou se proplížil za plastovou střechu domku. Ležela na zemi a horko ji zdeformovalo do tvaru netopýřích křídel. Zastavil se a potichu naslouchal.

Pár metrů od něj se blížili po cestě čtyři huňáči. Byli to divocí huňáči, nazí, jen s volným koženým pásem, na němž měli přivěšeny nože a váčky. Žádný z nich neměl krátké kalhoty a kožený obojek, jaký dostávali ti ochočení. Dobrovolníci z ohrady museli být zpopelněni spolu s lidmi.

Zastavili se kousek od místa, kde se ukrýval, a pokračovali ve štěbetání a čiřikání. Davidson zatajil dech. Nechtěl, aby ho zahlédli. Co, k čertu, tu mají huňáči co dělat? Můžou tu byt jen v roli špiónů a vyzvědačů vetřelců.

Jeden z nich mezi řečí ukazoval k jihu a Davidson zahledl jeho obličej. Poznal ho, huňáči vypadají všichni stejně, ale tenhle byl jiný. Není to ani rok, co mu on sám vyryl popis na tvář. Byl to ten, který se pomátl a zaútočil na něj v Centralvillu. Ljubovův miláček, a taky vrahoun. Co, do prkvančic, dělá tady?

Davidsonovy mozkové závity se rozehřály a začaly cvakat, jeho reakce byla jako vždycky rychlá. Zničehonic se vztyčil, vysoký, pružný, v ruce pistoli. „Huňáči! Stát! A ani hnout! Hned!" Jeho hlas práskal jako bič. Čtveřice zelených stvoření se ani nehnula. Ten s rozbitým obličejem se na něj podíval přes černá rumiště. Ve velkých prázdných očích nebylo ani světélko, „Odpovězte! Kdo to zapálil?"

Nikdo neodpověděl. „Tak odpovězte — a hoďte sebou! Když neodpovíte, tak spálím jednoho, potom dalšího a dalšího, jasný? Tak kdo to zapálil?"

„My jsme spálili tábor, kapitáne Davidsone," řekl ten z Centralvillu nezvykle tichým hlasem, který Davidsonovi připomněl cosi lidského. „Všichni lidé jsou mrtvi."

„Chceš říct, že jste je upálili?" Z nějakého důvodu si nemohl vybavit, jak se ten zjizvenec jmenuje. „Bylo tu dvě stě lidí a devadesát našich otroků. Z lesa přišlo devět set našich druhů. Nejdřív jsme zabili lidi, kteří káceli les, potom ostatní a spálili jsme domy. Myslel jsem, že jste mrtvý. Těší mě, že vás vidím, kapitáne Davidsone."

Bylo to celé praštěné a samozřejmě taky nesmysl. Nemohli je všechny povraždit, Okiho, Birna, Van Steena a ostatní, celých dvě stě mužů, někteří z nich by se z toho museli dostat. Huňáči měli jen luky a šípy. A stejně to nemohli udělat. Nervali se, nezabíjeli, neválčili. Byl to neagresivní druh, jako kachny. Neopláceli. Nemohli přece jedním vrzem zmasakrovat dvě stovky mužů, byl to nesmysl. Ticho, slabý pach spáleniny v nízkém, teplém večerním slunci, bledě zelené tváře, nehybné, pořád sledující oči, to všechno a nic víc, bláznivý denní sen, těžká můra. „Kdo z vás to provedl?"

„Devět set mých druhů," řekl Zjizvenec tím zatraceným falešným lidským hlasem.

„Ne, to ne. Kdo ještě? Komu sloužíte? Kdo vám řekl, co máte dělat?"

„Moje žena mi to poradila." Davidson zaregistroval zrádné napětí v huňáčově postoji, Ale ten po něm skočil tak pružně a ohebně, že výstřel minul, spálil mu paži nebo rameno místo toho, aby sedl přesně mezi oči. A huňáč byl na něm, sotva poloviční vahou i vzrůstem, ale útok Davidsona zbavil rovnováhy, protože spoléhal na pistoli a nečekal ho. Chcípák měl tenké, pevné paže, jeho sevření bylo hrubě chlupaté, a když se s ním rval, tak zpíval

Ležel na zádech, přišpendlený k zemi a odzbrojený. Dolu na něj zíraly čtyři zelené tlamy. Ten s poznamenaným obličejem pořád zpíval, bylo to bezdeché cvrkání, ale mělo to melodii. Tři ostatní poslouchali a v úšklebku cenili bílé zuby. Nikdy neviděl, jak se huňáči usmívají. Nikdy neviděl obličej huňáče zdola. Vždycky se na ně díval shora dolů. Svrchu. Dělal, co mohl, aby se dál nerval, protože teď to nemělo smysl. I když byli malí, bylo jich víc a Zjizvenec měl jeho pistoli. Musí čekat. Ale bylo mu špatně, a hnus nutil jeho tělo škubat sebou a napínat se proti jeho vůli. Malé paže ho držely bez úsilí, malé zelené obličeje se nad ním uštěpačně kývaly.

Zjizvenec ukončil svou píseň. Klekl Davidsonovi na hrudník s nožem v jedné a Davidsonovou pistolí v druhé ruce.

„Nemůžete si zpívat, kapitáne Davidsone, co? Pak tedy můžete utíkat ke své helikoptéře, odletět a říct plukovníkovi v Centralvillu, že tohle místo je spálené a všichni lidé zabiti."

Krev, stejně děsivě červená jako lidská, se srážela v kožichu na pravé huňáčově ruce a nůž se chvěl v zelené tlapě. Ostrá, zjizvená tvář se zblízka dívala dolů na Davidsona a konečně zahlédl podivné světélko, hořící kdesi v těch očích, černých jak uhel. Hlas zůstával měkký a tichý.

Potom ho pustili.

Opatrně vstal, pořád otřesený tím, jak ho Zjizvenec srazil. Huňáči se drželi opodál, věděli, že dosáhne dvakrát tak daleko co oni, ale Zjizvenec nebyl jediný, kdo měl zbraň. Na břicho mu mířila ještě jedna pistole. Držel ji Ben. Jeho osobní huňáč Ben, malý, šedý, prašivý parchant. Vypadal stejně blbě jako jindy, jenže teď držel pistoli.

Je těžké obrátit se zády ke dvěma namířeným hlavním, ale Davidson to udělal a vykročil k přistávací ploše.

Hlas za ním pronesl jakési slovo v jazyce huňáčů, pronikavě a nahlas. Jiný řekl: „A hoď sebou!" a pak se ozval zvláštní zvuk, jako kdyby se rozezpívali ptáci. Musel to být jejich smích. Na cestě za ním práskl vetřel, něco hvízdlo. Probůh, to přece není fér, mají pistole a on není ozbrojený. Rozběhl se. Dokázal by předběhnout kohokoliv z nich. A neumějí střílet.

„Utíkejte," ozval se tichý hlas daleko za ním. Byl to Zjizvenec — Selver, vzpomněl si, tak se jmenuje.

Říkali mu Sam, dokud Ljubov Davidsona nezarazil, když mu chtěl nadělit, co si zaslouží. Ljubov si z něj pak udělal svého miláčka a začalo se mu říkat Selver. Probůh, co tohle všecko je, snad děsivý sen. Utíkal a v uších mu burácela krev. Prchal zlatým večerem s lehkým oparem. U cesty leželo tělo, nevšiml si ho, když předtím spěchal k táboru. Nebylo spálené, vypadalo jako bílý vypuštěný balón a mělo otevřené modré oči. Jeho, Davidsona, se zabít neobtěžovali. Ani na něj znovu nevystřelili. Nedokázali to. Nemohli ho zabít. Doběhl k helikoptéře, nablýskané a bezpečné, padl do pilotního křesla a odstartoval dřív, než huňáči mohli cokoli podniknout. Třásly se mu ruce, i když ne moc, byl to jen šok. Nemohli ho zabít. Obletěl kopec, a pak se vrátil, rychle a nízko, a hledal čtyři huňáče. Ale v strakaté drti tábora se nic nepohnulo.

Dnes ráno tu byl tábor. Dvě stě mužů. Teď tu byli jen čtyři huňáči. Nic z toho se mu nezdálo. Nemohli prostě zmizet. Jsou tam a skrývají se. Stiskl spoušť kulometu v nose helikoptéry a kropil spálenou půdu, prostřeloval díry do zelených listů stromů, rozstřeloval spálené kostí a mrtvá těla svých mužů, vraky strojů a bílé hnijící pařezy, vracel se znovu a znovu, dokud mu stačila munice a dokud se křeč kulometu náhle nezarazila. Davidsonovy ruce se uklidnily, po těle cítil mír a věděl, že to není sen. Zamířil zpátky nad úžiny, aby dopravil zprávu do Centralvillu. Letěl a cítil, jak se mu obličej formuje do obvyklých klidných rysů. Nemohli na něj tuhle katastrofu shodit, protože tam nebyl. Možná jim dojde, že to je podstatné, že si huňáči troufli zaútočit, zrovna když byl pryč. Věděli, že by prohráli, kdyby on organizoval obranu. Ale něco dobrého na tom přece jen bylo. Udělají teď to, co měli udělat hned na začátku, vyčistí planetu pro lidi. Ani Ljubov je teď nezastaví, teď vygumují všecky huňáče, jen co uslyší, že to byl právě Ljubovův mazlíček, kdo vedl masakr. Dají se do toho jako do likvidace krys, hned — a snad, snad mu tuhle prácičku svěří. Při tom pomyšlení by se i dokázal usmát. Ale jeho obličej se ani nepohnul.

Moře dole v pokračujícím soumraku šedlo. Před ním se propadaly do šera vrcholky kopců, hluboká údolí, potoky a listnaté pralesy.

2

Všechny barvy rzi a rozbřesku, odstíny rudohnědé a bledé zelené, bez ustání probleskovaly dlouhými listy, jimiž pohyboval vítr. Silné a zvrásněné kořeny vrb byly mechově zelené Proudila po nich voda, utíkala po kamenech jako vítr, unášela padající listy. V lese nevedla žádná cesta přímo a žádné světlo nebylo jasné. Do cesty větru, vodě, slunci i záři hvězd vždycky vstupovaly listy a větve, kmeny a větve, vše se muselo prodírat kolem kmenů a přes kořeny; ani ty se netáhly přímo, ale rozprostíraly se kolem každé překážky jako bludné nervy. Půda nebyla suchá a pevná, ale vlhká a pružná; vznikala spoluprací živých organismů s trvalým, důkladným umíráním listí a stromů. Z bohatého pohřebiště vyrůstaly třicetimetrové stromy i drobné houby s malými kloboučky, rozseté v kruzích kolem. Vzduch byl nepatrně cítit mnoha pachy a sladkými vůněmi. Dodaleka se rozhlédnout nebylo možné, pokud se člověk nepodíval vzhůru mezi větvemi a nezachytil hvězdy. Nic nebylo čisté, suché, dychtivé, jasné. Chybělo překvapení. Zahlédnout všechno najednou nebylo možné, chyběla jistota. Barvy rzi a rozbřesku se v chvějících se vrbových listech měnily a nedalo se dokonce ani určit, zda listy jsou rudohnědé, narudle zelené nebo zelené.

Selver pomalu postupoval po stezce podél vody a klopýtal přes kořeny vrb. Zahlédl rozesněného starce a zastavil se. Stařec se na něj díval skrz dlouhé vrbové listy a přijal ho do svých snů.

„Smím vejít do tvého domu, pane snů? Mám za sebou dlouhou cestu.”

Stařec tiše seděl. Selver náhle klesl na paty hned vedle potoka. Hlava mu padla dolů, byl vyčerpaný a musel spát. Už pět dní byl na nohou.

„Žiješ v čase nebo ve snu?” zeptal se stařec konečně.

„V čase.”

„Pojď se mnou.” Stařec náhle vstal a vedl Selvera po klikatící se stezce skrz vrbové houští do sušších, tmavších prostor s duby a hlohy. „Myslel jsem, že jsi bůh,” řekl, o krok napřed. „Zdálo se mi, že už jsem tě viděl dřív, možná ve snu.”

„V obyčejném čase ne. Přicházím ze Sornolu a nikdy dřív jsem tu nebyl.”

„Toto město se jmenuje Cadast. Já jsem Coro Mena. Z Bílých hlohů.”

„Jsem Selver. Z Jasanů.”

„Taky mezi námi jsou lidé z Jasanů, muži i ženy. A taky s vámi spřízněné klany. Břízy a Cesmíny. Nemáme tu jen ženy z Jabloní. Ale tys sem nepřišel hledat ženu, že ne?"

„Moje žena je mrtvá," řekl Selver.

Došli k chýši mužů, postavené na vyvýšené ploše mezi skupinou mladých dubů. Shrbili se a proplazili nízkým vchodem dovnitř. U ohně se stařec narovnal, Selver však zůstal na všech čtyřech, zvednout se nedokázal. Teď, na dosah pohodlí i pomoci, ho přestalo tělo, od kterého žádal příliš mnoho, poslouchat. Zůstal na zemi, zavřel oči a s pocitem úlevy i díků se propadl do tmy.

Přišli další muži a ranhojič se postaral o ránu na Selverově pravé ruce. V noci seděli Coro Mena a ranhojič Torber u ohně. Většina z ostatních tu noc trávila u svých žen, v chýši zůstala jen dvojice mladých čekatelů umění snu a oba na lavičkách brzy usnuli. „Nevím, jak může člověk přijít k jizvám, jaké má na obličeji," řekl ranhojič, „a ještě míň, jak přišel k ráně, kterou má na ruce. Velice podivné zranění."

„Je od toho podivného přístroje, který má na opasku," řekl Coro Mena.

„Viděl jsem ho, a neviděl."

„Dal jsem to pod jeho lavici. Vypadá jako ze železa, ale nezdá se, že by to vyrobili lidé."

„Pochází ze Sornolu. Říkal to přece."

Chvíli oba mlčeli. Coro Mena cítil nesmyslný, stále tísnivější strach, a tak se přenesl do snu, aby si našel pro strach důvod: byl už starý a zkušený. Snem se mu procházeli těžcí a hroziví obři. Jejich šupinaté, suché údy obaloval oděv, oči měli malé a jasné jako cínové kuličky. Za nimi se plazily obrovské pohyblivé předměty z naleštěného železa. Stromy pod nimi padaly.

Mezi kácenými stromy vyběhl Selver. Křičel a ústa měl plná krve. Stezka, po níž běžel, vedla ke vchodu chýše Cadastu.

„O tom se sotva dá pochybovat," řekl si Coro Mena a vynořil se ze snu. „Přišel přímo přes moře ze Sornolu. Nebo musel jít pěšky z pobřeží Kelme Deva až na naše území. Ti, kdo tudy putovali, říkají, že na obou těchto místech jsou obři."

„Budou ho sledovat," řekl Torber, aniž by vyžadoval odpověď. Nebyla to otázka, jen konstatování možnosti.

„Viděl jsi někdy obry, Coro?"

„Jednou," řekl stařec.

Zasnil se. Občas, protože byl hodně starý a ne tak silný, jako býval dříve, sklouzl na pár chvil do spánku. Den se posunul, přešlo poledne. Venku se vydala skupina lidí na lov, rozštěbetaly se děti, hlasy žen připomínaly tekoucí vodu Od vchodu se ozval suchý hlas. Coro Mena se vyplížil do podvečerního slunce. Venku stála jeho sestra. S rozkoší se nadechovala vonícího vzduchu, ale vypadala přitom pořád stejně přísně. „Už se ten cizinec probudil, Coro?"

„Ještě ne. Torber na něj dává pozor."

„Musíme vyslechnout jeho příběh."

„Určitě se už brzy probudí."

Ebor Dendep se otřásla. Byla vůdkyní Cadastu a měla o své lidi strach. Ale nechtěla ani, aby raněného znepokojovali, ani rušit snící tím, že by trvala na svém právu vstupu do jejich chýše. „Můžeš ho vzbudit, Coro ?" zeptala se nakonec. „Co když... ho pronásledují?"

Ačkoliv nedržel city své sestry na stejné uzdě jako své vlastní, dokázal se do nich vcítit a měl tytéž obavy. „Jestli to Torber dovolí," řekl, „udělám to."

„Zkus se rychle dozvědět všecko, co ví. Chtěla bych, aby byl ženou a jeho řeč měla smysl..."

Cizinec se už probudil sám a v horečce ležel v polotmě chýše. Oči mu planuly nekontrolovatelnými sny nemoci. Ale přece se posadil a začal mluvit. Coro Mena poslouchal a kosti v jeho starém těle se přitom snažily srazit, jako kdyby se chtěly před tím hrůzným příběhem ukrýt.

„Když jsem žil v Ešrethu v Somolu, jmenoval jsem se Selver Thele. Naše město zničili čovekové, když začali v našem kraji kácet stromy. Spolu se svou ženou Thele jsem patřil mezi ty, kdo jim museli sloužit. Jeden z nich ji znásilnil a ona zemřela. Proto jsem na čoveka, který ji zabil, zaútočil. Byl by mě zabil taky, ale další z nich mě zachránil a osvobodil. Opustil jsem Sornol, kde už před nimi není bezpečné jediné město, a přišel jsem sem, na Severní ostrov, a žil v rudých keřích na pobřeží Reme Deva. Ale přišli i sem a začali kácet svět. Zničili město Penle, pochytali sta mužů a žen a donutili je, aby jim sloužili a žili v

ohradách. Mě nechytili. Žil jsem s ostatními, kteří z Penle unikli, v bažinách na sever od Kelme Deva. Občas jsem v noci chodil mezi lidi do čoveckých ohrad. Řekli mi, že je tam. Ten, kterého jsem se pokusil zabít. Nejdřív jsem myslel, že to zkusím znova nebo že se pokusím lidi z ohrad jen osvobodit. Ale přitom jsem pořád měl v očích padající stromy a vykácený, hnijící svět. Muži by mohli uniknout, ale ženy byly zavřeny mnohem pečlivěji a začínaly umírat. Mluvil jsem s lidmi ukrývajícími se v bažinách. Byli jsme všichni plni strachu i hněvu a neznali cestu, jak strach a hněv uvolnit. Takže nakonec, po mnoha poradách, po dlouhých snech a plánování jsme ve dne vyšli a šípy a loveckými kopími zabili čoveky z Kelme Deva, spálili jejich město a jejich stroje. Nenechali jsme po sobě nic. Jen jediný, ten, kterého jsem chtěl zabít, byl ten den pryč a vrátil se sám. Zpíval jsem nad ním a nechal ho pak jít."

Selver tiše klesl.

„Dál," zašeptal Coro Mena.

„Potom přiletěl ze Sornolu létající člun, hledal nás v pralese, ale nenašel nikoho. Zapálili les, ale rozpršelo se a nadělali jen málo škody. Většina lidi osvobozených z ohrady odešla dál na sever a na východ, směrem k vrchům Holle. Báli jsme se, že nás může přijít lovit víc čoveků. Já jsem šel sám. Čovekové mě znají, znají můj obličej a z toho mám strach já i ti, u nichž žiju."

„Jak tě zranili?" zeptal se Torber.

„Ten, o kterém jsem mluvil, mě střelil jejich zbraní. Ale já nad ním zazpíval a nechal ho jít."

„Sám jsi dostal na zem obra?" řekl Torber; divoce se šklebil a přál si uvěřit.

„Nebyl jsem sám. Byli se mnou tři lovci a měl jsem v ruce jejich zbraň — tuhle."

Torber se od té věci rychle odtáhl.

Nikdo z nich chvíli nepromluvil. Nakonec Coro Mena řekl: „To, co nám říkáš, je velmi temné a zdá se, že tvá cesta vede stále dolu. Jsi pánem snů vaší chýše?"

„Byl jsem. Žádná chýše Ešrethu už není."

„To nevadí. Hovoříme spolu starým jazykem. Mezi vrbami z Asty jsi na mě první promluvil a nazval mě pánem snů. Jsem jím. A ty, Selvere, sníš?"

„Teď zřídka," odpověděl Selver, poslušen učení, a jeho zjizvená, horečkou zbědovaná hlava se uklonila.

„Když nespíš?"

„Když nespím."

„Sníš dobře, Selvere?"

„Ne."

„Ovládáš své sny ?"

„Ano."

„Ovládáš jejich tvar i směr, počátek i konec svou vlastni vůli?"

„Někdy, ne vždy."

„Můžeš putovat cestami, jimiž se ubírají tvé sny?"

„Někdy. Někdy mám strach."

„Kdo nemá. Není to s tebou tak špatné, Selvere."

„Ne, je to tak špatné, že to špatnější už být nemůže," řekl Selver. „Nic dobrého ve mně nezůstalo." Roztřásl se.

Torber mu dal napít nápoje z vrby a uložil ho. Coro Menu stále ještě čekal úkol položit Selverovi otázku vůdkyně. Odevzdaně si klekl vedle nemocného. „A vypraví se obři, nebo jak ty jim říkáš čovekové, po tvé stopě, Selvere ?"

„Nezbyla po mně stopa. Už šest dni mě nikdo nezahlédl celou cestu od Kelme Deva. Nenesu s sebou nebezpečí." S úsilím se znovu posadil. „Poslyšte... Jakého nebezpečí se bojíte? Co o něm víte? Vy jste neudělali, co jsem udělal já a nikdy jste o tom nesnili. Nezpůsobili jste smrt dvou set lidí. Ale oni nebudou chtít zabít jen mě, půjdou po nás všech! Budou nás lovit, tak jako lovci honí zajíce. To je skutečné nebezpečí. Pokusí se nás zabít. Zabít všechny, všechny lidi."

„Lehni si —"

„Ne, nemluví ze mě horečka, ale skutečnost a sen zároveň. V Kelme Deva bylo dvě stě čoveků a teď jsou mrtví. Zabili jsme je. Zabili jsme je, jako by to nebyli lidé. Neudělají oni totéž? Zabíjeli nás po

jednom, teď nás budou zabíjet, jako zabíjejí stromy, po stovkách a tisících."

„Uklidni se," řekl Torber. „Takové věci se dějí jen v horečnatých snech, Selvere. Ve světě ne."

„Svět je pořád nový," řekl Coro Měna, „ať už jsou jeho kořeny sebestarší. Jak je to tedy, Selvere, s těmi tvory? Vypadají jako lidé, mluví jako lidé, ale lidé to nejsou?"

„Já nevím. Zabíjejí lidé ostatní lidi, pokud zrovna nezešíleli? Zabíjí některé zvíře jiná zvířata svého druhu? Jen hmyz. Tihle čovekové nás vraždí stejně snadno, jako my zabíjíme hady. Ten, který mě učil, říkal, že zabíjejí jeden druhého ve sporech, a taky po skupinách, bojují jako mravenci. Neviděl jsem to. Ale vím, že neušetří ani toho, kdo prosí o život. Udeří i do ohnuté šíje, viděl jsem to! Nesou v sobě touhu zabíjet. Dal jsem jim tedy smrt, která jim patří."

„Sny všech lidí," řekl Coro Mena, sedící ve stínu se zkříženýma nohama, „se změní. Nebudou už nikdy jako dřív. Nikdy už nepůjdu stezkou, po níž jsem s tebou včera přišel, cestou z vrbového houští, kterou jsem chodíval celý život. Je jiná. Šel jsi tudy ty a vše je úplně jinak. Do dnešního dne byly věci, které jsme měli dělat, ty pravé, cesta, po níž jsme šli, byla správná a vedla nás domů. Kde je ale teď náš domov? Protože ty jsi udělal, cos udělat musel, a to nebylo pravé. Zabil jsi lidi. Viděl jsem je, před pěti lety, v údolí Lemgan, kam přiletěli v létajícím korábu. Skryl jsem se a pozoroval ty obry, bylo jich šest, viděl jsem, jak mluví a dívají se na skály a na rostliny a vaří potravu. Jsou to lidé. Tys mezi nimi žil, Selvere, a tak mi řekni: mají sny?"

„Jako děti ano. A ve spánku."

„Neučí se snít?"

„Ne. Někdy o svých snech mluví. Ti, kteří je léčí, se toho pokoušejí využít pro léčení, ale žádný z nich se nenaučil ani neumí snít. Ljubov, který mě učil, chápal, když jsem mu ukazoval, jak snít, a přesto nazýval čas světa ‚skutečným' a čas snění ‚neskutečným', jako kdyby se nějak lišily."

„Udělals, cos udělat musel," zopakoval po chvíli ticha Coro Mena. Jeho oči se střetly se Selverovými. Zoufalé napětí v Selverově obličeji polevilo, zjizvené rty se uvolnily a beze slova ulehl na záda. Během okamžiku znovu usnul.

„Je to bůh," řekl Coro Mena.

Torber přikývl. Přijal úsudek starce skoro s úlevou.

„Ale není bůh, jako ostatní. Není Slídič, není Přítel, který nemá tvář, není Žena osikového listu, která se ve snech prochází lesem. Není to Ochránce dveří ani Had. Ani Hráč na lyru, ani Rytec a ani Lovec, třebaže přišel z času světa jako oni. Dřív jsme mohli o Selverovi snít, ale nyní už ne, opustil čas snu. Přichází lesem a skrz les, kde padají listy a stromy. Je bůh, který zná smrt, bůh, který zabíjí a nerodí se znovu."

Vůdkyně vyslechla, co jí Coro Mena řekl, i jeho věštby a začala jednat. Uvedla Cadast do pohotovosti, ujistila se, že každá rodina je připravena odstěhovat se, že všichni mají sbalenou nějakou potravu a že pro staré a nemocné jsou připravena nosítka. Vyslala mladé ženy na průzkum na jih a na východ zjistit něco nového o čovecích. Udržovala jednu ozbrojenou skupinu lovců pořád poblíž města, zatímco další se dál každou noc vypravovaly na lov. A když se Selver posilnil, trvala na tom, aby vyšel z Chýše a vyprávěl všem svůj příběh: jak čovekové zabíjeli a zotročovali lid Sornolu a káceli les a jak lidé z Kelme Děva čoveky pobili. Nutila ženy a muže, kteří nesnili a snění nerozuměli, aby Selvera poslouchali znovu, dokud nepochopí a nedostanou strach. Protože Ebor Dendep byla praktická. Když jí bratr, pán snů, řekl, že Selver je bůh, že je Ten, kdo změní svět, a že je mostem mezi skutečnostmi, věřila mu a jednala podle toho. Pán snů byl zodpovědný za svou pečlivost i za jistotu, že jeho úsudek je správný. Ona byla zodpovědná za to, že úsudek pochopí a bude podle toho jednat. On viděl, co se musí stát, a ona dohlížela na to, aby se to stalo.

„Musí se to dozvědět ve všech městech v lese," řekl Coro Mena. Vůdkyně rozeslala běžecká poselství do měst v okolí, kde jim naslouchaly další staré ženy a posílaly zprávy dál. Vraždění v Kelme Deva i Selverovo jméno letěly celým Severním ostrovem, přes moře a na další pevniny, ode rtů ke rtům i v psaných listech. Nebyl to nejrychlejší způsob předávám zpráv, protože lesní lidé jiné posly než běžce neměli ale stačil.

Na čtyřiceti ostrovech a pevninách světa nežil jediný lid. Znělo tu víc jazyků, než bylo ostrovů, a jejich nářečí se město od města lišila. Množství rozdílů v životních názorech, postojích, zvycích bylo nekonečné.

Obyvatelé největších pevnin se lišili i fyzicky. Lidé ze Sornolu byli vysocí, světlejší a vedli si dobře v obchodě, lidé z Rišwelu byli malí, mnoho z nich mělo tmavý kožich a pojídali opice — a tak dál. Avšak lidé putovali od města k městu, z pevniny na pevninu, ze zvědavosti, za obchodem, za ženou či mužem z toho pravého kmene a to všechno způsobovalo, že všichni si zároveň v něčem byli podobní se všemi, snad kromě výjimečných případů, jako byli napůl smyšlení obyvatelé barbarských ostrovů na dalekém východě a na jihu. Sídliště i města všech čtyřiceti pevnin a ostrovů ovládaly ženy a téměř v každém městě byla chýše mužů. V nich mezi sebou ti, kdo uměli snít, rozmlouvali prastarým _ jazykem, lišícím se v jednotlivých chýších jen nepatrně. Ženy nebo muži, kteří se stávali lovci, rybáři, tkalci a staviteli domů, i ti, kdo snili jen své malé sny, se ho učili jen zřídka. Písmo ve všech podobách zaznamenávalo jen tento jazyk chýší, a tak psaná poselství putovala mezi chýšemi, kde je muži překládali starým ženám, jako jim překládali jiná poselství, jiné pověsti, mýty a sny. Ale vždycky záleželo jen na starých ženách, zda uvěří nebo ne.

Dveře malé místnosti v Ešsenu, v níž Selver byl, nebyly zamčené. Věděl, že kdyby je otevřel, mohlo by dovnitř vniknout cosi hrozného. Dokud zůstanou zavřené, bude všecko v pořádku. Chyba byla v tom, že venku před domem byl sad mladých semenáčů, ani ovocných stromů, ani ořechů, ale nějakého jiného druhu, a Selver si nemohl vzpomenout, jaký druh to je. Vyšel ven, aby se podíval, jaké stromy to jsou. Všechny byly zlámané a vyrvané z kořenů. Zvedl stříbřitou větev a ulomený konec vyronil pár kapek krve. Ne, tady ne, už ne, Thele. Thele, přijď ke mně, než umřeš. Ale Thele nepřišla. Byla tu jen zlomená bříza a otevřené dveře. Selver se otočil a rychle zašel zpátky do domu. Všiml si přitom, že dům je vybudovaný nad zemi jako domy čoveků, je vysoký a plný světla. Za dalšími dveřmi, v protější stěně vysoké místnosti, byla dlouhá ulice čoveckého města Centralvillu. Selver měl za pasem pistoli. Kdyby přišel Davidson, mohl by ho zastřelit. Čekal v otevřených dveřích a díval se ven do slunečního světla. Pak se objevil Davidson, mohutný a utíkající tak rychle, že ho Selver nemohl udržet na mušce pistole. Divoce kličkoval po široké ulici a rychle se blížil. Zbraň byla těžká. Selver vystřelil, ale rána nevyšla. Zmítán vztekem i hrůzou současně zahodil pistoli a sen byl ten tam.

Znechucený a v depresi si odplivl a vzdychl. „Špatný sen?" vyptávala se Ebor Dendep.

„Všechny sny jsou špatné a všechny stejné," řekl. Ale už když to říkal, byl silný pocit tísně a nejistoty o něco méně pronikavý. Studené ranní slunce kreslilo svými šípy skvrny mezi jemnými listy a větvemi březového houští Cadastu. Zatímco Selver ležel mezi snem a polosnem, pletla vůdkyně košík z černých stonků kapradí; měla ráda zaměstnané prsty. Selver už byl v Cadastu patnáct dní a jeho zranění se dobře hojilo. Stále hodně spal, ale poprvé za mnohé měsíce začal znovu snít v bdělém stavu. Snil pravidelně, ne jednou nebo dvakrát za den, ale v pravém rytmu, pulsu snění, stoupajícím a klesajícím desetkrát až čtrnáctkrát během dne a noci. Byly to stále zlé sny, hrůzné a plné ponížení, ale přesto je vítal. Bál se, že bude vyrván ze svých vlastních kořenů, že zašel příliš daleko, do mrtvé země činu, a že už nikdy nenajde cestu zpět k pramenům skutečnosti. Nyní, i když jejich voda byla tolik hořká, ji pil znovu.

Na okamžik zahlédl Davidsona v popelu spáleného tábora 9 tentokrát, místo aby nad nim zpíval, ho kamenem udeřil do úst. Davidsonovy zuby se roztříštily a mezi bílými úlomky vytryskla krev.

Byl to užitečný sen, plnil zřejmé přání, ale tady ho zarazil, protože ho snil už mnohokrát — předtím, než se setkal s Davidsonem na spáleništi Kelme Deva, i potom. V tom snu nebylo nic víc než úleva. Doušek hojivé vody. Hořkost to byla, co potřeboval. Musí jít rovnou zpět, ne do Kelme Deva, ale do dlouhé, děsivé ulice v cizím městě zvaném Centralville, kde zaútočil na smrt a kde byl poražen.

Ebor Dendep si při práci pobrukovala. Její tenké ruce, pokryté hedvábně zeleným chmýřím a stříbrné věkem, pracovaly s černými pruty sem, tam, rychle, čistě. Zpívala si píseň o sbírání kapradí, byla to dívčí píseň, trhám kapradí a nevím, zda on se ke mně vrátí... Slabý starý hlas trylkoval jako cvrček. Slunce se chvělo v listech bříz. Selver si položil hlavu na ruce.

Březová houština byla víceméně uprostřed města Cadastu. Vedlo odtud osm úzkých stezek, vinoucích se mezi stromy. Ve vzduchu utkvíval slabý pach kouře ze dřeva a na jižní straně, kde houština řídla, se kouř dal i zahlédnout, jak stoupá z komína jednoho domu jako kousky modré příze, odvíjející se mezi listy. Při pozornějším pohledu bylo možné mezi duby a dalšími stromy objevit střechy domů, vyrůstající několik stop nad zem. Bylo jich sto, možná dvě stě, spočítat je nebylo lehké. Dřevěné domy byly ze tři čtvrtin ponořeny do země a usazeny mezi kořeny stromů jako jezevčí doupata. Trámové střechy byly

pokryty došky z malých větví, borového jehličí, rákosu a bláta. Izolovaly, byly vodotěsné a skoro neviditelné. Les i společenství osmi set lidí se kolem dokola březové houštiny, v níž seděla Ebor Dendep a pletla košík z kapradí, staraly samy o sebe. Pták mezi větvemi nad její hlavou sladce řekl: „Ťu-íí!" I lidé se ozývali víc než obyčejně, během posledních několika dní sem připutovalo padesát nebo šedesát cizinců, především mladých mužů a žen, které přivábila Selverova přítomnost. Někteří byli z měst na severu a další patřili k těm, kdo se účastnili vraždění v Kelme Deva, a když k nim dorazila zpráva, že je tady, šli za ním. Ale hlasy ozývající se ze všech stran, stejně jako povyk koupajících se Žen a hrajících si dětí od potoka, nebyly dost halasné, aby přehlušily ranní zpěv ptáků, bzukot hmyzu a ostatní zvuky, podbarvující živý les, jehož bylo město součástí.

Dívka, která přiběhla, byla mladá lovkyně barvy světlých březových lístků. „Přišla ústní zpráva z Jižního pobřeží, matko," řekla, „běžkyně je v ženské chýši."

„Až se nají, pošli ji sem," řekla vůdkyně. „A tiše, copak nevidíš, že spí?"

Dívka se sehnula, zdvihla velký list divokého tabáku a lehce jej položila Selverovi na víčka, na něž dopadal šíp prudkých slunečních paprsků. Ležel s rukama zpola rozhozenýma a zjizvenou tváří vzhůru, zranitelný a nerozumný. Velký pán snů, spící jako děcko. Ale Ebor Dendep pozorovala obličej dívky. Vyzařovaly z něj najednou obava, lítost, hrůza i obdiv.

Tolbar zamířila pryč. Současně se objevily dvě staré ženy s běžkyní. Pohybovaly se tiše jedna za druhou po stezce se slunečními skvrnami. Ebor Dendep zdvihla ruku a naznačila, aby byly potichu. Běžkyně rychle padla na zem, aby si odpočinula. Hnědě grošovaný zelený kožich měla zaprášený a upocený, měla za sebou daleký a rychlý běh. Staré ženy si tiše sedly do slunečních skvrn. Vypadaly jako dva staré temně zelené kameny s jasnýma žijícíma očima.

Selver bojoval ve spánku se snem, který byl mimo jeho kontrolu. Vykřikl, jako by prožil hrozný strach, a probudil se.

Šel se napít do potoka, a když se vrátil, přivedl šest nebo sedm z těch, kdo ho vždy doprovázeli. Vůdkyně odložila zpola hotovou práci a řekla: „Buď vítána ty, kterás přiběhla, a řekni, co máš říct."

Běžkyně povstala, sklonila před Ebor Dendep hlavu a začala recitovat svou zprávu: „Přicházím z Trethatu. Má slova pocházejí ze Sorbron Deva a předtím od plavců z Proudů a předtím z Broteru v Sornolu. Mají být slyšena v celém Cadastu, ale především se mají donést k muži jménem Selver, který pochází z Jasanů v Ešrethu. Slyšte, co přináším: Ve velkém městě obrů v Sornolu jsou noví obři a mnoho z těch nových jsou samice. Žlutá ohnivá loď létá vzhůru a dolů v místě, jemuž se říkalo Peha. V Sornolu se ví, že Selver z Ešrethu spálil město obrů v Kelme Deva. Velcí páni snů, vyhoštění v Broteru, vysnili obry početnější než stromy na Čtyřiceti zemích. Tím končí slova poselství, jež jsem přinesla."

Když její zpěvný hlas umlkl, zůstali všichni chvíli potichu. O kousek dál řekl pták zkusme: „Viíp — víip."

„To je velice špatná doba činů," řekla jedna ze starých žen a třela si revmatické koleno.

Šedý pták vzlétl z velkého dubu, označujícího severní okraj města, a v kruzích stoupal na líných křídlech, nadnášených ranním, od země se trhajícím vzduchem, vzhůru. Blízko každého města byla vždycky hnízda těchto šedých letců. Byli téměř jako řádná služba, starající se o odpad.

Malý, tlustý chlapec běžel březovým houštím. Pronásledovala ho o málo větší sestra a oba ječeli tenkými hlásky jako dva netopýři. Chlapec upadl a rozplakal se. Děvčátko ho postavilo a utřelo mu slzy velkým listem. Ruku v ruce zmizeli v lese.

„Jeden z nich se jmenuje Ljubov," řekl Selver vůdkyni. „Říkal jsem o něm Coro Menovi, ale ne tobě. Když mě ten druhý zabíjel, Ljubov mě zachránil. Ljubov mě vyléčil a osvobodil. Chtěl o nás vědět co nejvíc a chtěl, abych mu odpovídal na to, na co se ptal, a sám mi říkal, co jsem chtěl vědět já. Jednou jsem se ho zeptal, jak jeho rasa dokáže přežít, když má tak málo žen. Řekl, že tam, odkud pochází, tvoří polovinu z nich ženy, ale že muži nepřivedou ženy do Čtyřiceti zemí, dokud pro ně tahle země nebude připravena."

„Dokud muži nepřipraví zemi pro ženy? Hm! To si počkají," řekla Ebor Dendep. „Jsou jako lidé z Jilmového snu, kteří chodili pozadu. Promění les v suchou pláň" — neměla ve svém jazyce slovo pro poušť — „a říkají tomu, že chystají prostor pro ženy? Měli by poslat ženy jako první. Možná že u nich mají ženy na starosti velké snění, kdo ví? Jsou zaostalí, Selvere. Jsou to šílenci."

„Lidé nemohou být šílenci."

„Ale sám jsi říkal, že oni sní jen ve spánku. Když chtějí snít v bdělém stavu, berou jedy a sny se jim vymykají z kontroly. Můžou snad lidi dělat něco potrhlejšího? Nerozeznají čas snů od času činů o nic lip než dítě. Možná že když zabijou strom, myslí si, že znovu ožije."

Selver zavrtěl hlavou. Zatím mluvil k vůdkyni, jako kdyby byli v březové houštině sami, potichu, pomalu, skoro ospale. „Ne, smrti rozumějí velice dobře... Určitě nevidí tak jako my, ale vědí víc a některým věcem rozumějí víc než my. Ljubov většinou tomu, co jsem mu říkal, rozuměl. Ale většině z toho, co on říkal mně, jsem já nerozuměl. Nebyl to jazyk, co mi bránilo v porozumění, já znám jazyk, jímž mluví on, on se naučil náš a oba jazyky jsme společně zapsali. A přece mluvil o věcech, kterým jsem nemohl porozumět. Říkal, že čovekové doma žijí v prostorech mimo les. To je zcela jasné. Taky říkal, že les potřebují; stromy na dřevo a půdu, aby na ní pěstovali trávu." Selverův hlas, třebaže pořád měkký, nabral na zvučnosti a lidé mezi stříbřitými stromy mu začali naslouchat. „Taky tohle je jasné, alespoň těm z nás, kdo je viděli, jak kácejí svět. Ljubov říkal, že čovekové jsou lidé jako my, že jsme opravdu příbuzní, a to stejně, jako jsou příbuzní červeni jeleni s šedými kozly. Říkal, že pocházejí ze světa, který není lesem; stromy jsou tam všechny vykáceny, a i když tam je slunce, není stejné jako to naše, které je pro ně hvězdou. Tohle všechno mi nebylo jasné. Opakuju jeho slova, ale nevím, co znamenají. Nijak to nevadí. I tak je zřejmé, že chtějí náš les pro sebe. Jsou dvakrát mohutnější než my, mají zbraně, které dostřelí dál než naše, mají vrhače ohně a létající lodi. A teď si přivezli víc žen a budou mít děti. Jsou jich tam snad dva, možná tři tisíce, většinou v Somolu. Ale budeme-li čekat generaci či dvě, rozmnoží se, jejich počet se zdvojnásobí a ještě zdvojnásobí. Pozabíjejí naše ženy a muže a nesmilují se ani nad tím, kdo prosí o život. Neumějí soupeřit ve zpěvu. Nechali své kořeny někde daleko za sebou, možná v lese, z kterého pocházejí, ve svém lese, kde už nerostou stromy. Takže berou jedy, aby uvolnili své sny, ale místo toho jsou jen omámení nebo jim je špatně. Nikdo nemůže říct s jistotou, jestli jsou to lidé nebo ne, jestli jsou šíleni či ne, ale na tom nezáleží. Musíme je donutit opustit les, protože jsou nebezpeční. Jestli neodejdou sami, musí být z lesů vypáleni, tak jako musíme vypalovat z houštin ve městech hnízda bodavých mravenců. Jestli budeme čekat, vykouří a vypálí oni nás. Mohou nás zašlápnout, jako my můžeme zašlápnout mravence. Viděl jsem jednu ženu — bylo to, když vypalovali naše město Ešreth — ležela na zemi před čovekem a prosila ho o život, a on ji stoupl na záda, zlomil jí páteř a pak ji odkopl stranou, jako kdyby byla mrtvý had. Viděl jsem to. Jestli jsou čovekové lidé, pak jsou to lidé neschopni nebo nepřipravení jako lidé snít a jednat. Žiji v mukách a ničení, ovládají je bohové zakleti uvnitř jich samotných, bohové, které nedovedou uvolnit, ale místo toho je rvou z kořenů. Jestli jsou lidé, jsou to lidé zla, kteří popírají své vlastni bohy a bojí se pohlédnout do svých vlastních tváří v temnotách. Vůdkyně Cadastu, slyš mě." Selver se zvedl a stál, tyčil se ve své výšce nad sedícími ženami. „Přišel čas, abych se navrátil do své země, do Sornolu, k těm, kdo jsou ve vyhnanství a kteří jsou zotročeni. Povězte všem, kdo sní o spálení měst, aby mě následovali do Broteru." Sklonil před Ebor Dendep hlavu a opustil březové houští. Stále ještě kulhal a měl ruku v obvazech, ale jeho chůze už získala rychlost a hlavu opět držel s hrdou jistotou, která způsobovala, že vypadal mužněji než ostatní muži. Mladí ho beze slova následovali.

„Kdo je to?" řekla běžkyně z Trethatu a sledovala ho pohledem.

„Muž, jemuž bylo určeno tvé poselství. Selver z Ešrethu. Bůh mezi námi. Viděla jsi někdy dříve boha, dcero?"

„Když mi bylo deset, přišel do našeho města Hráč na lyru."

„Aha, starý Ertel. Pocházel z téhož kmene ze severních údolí jako já. Hm, tak teď jsi viděla druhého boha — a většího. Řekni o něm svým lidem v Trethatu."

„Jaký bůh to je, matko?"

„Nový," řekla Ebor Dendep suchým a starým hlasem. „Je synem lesního ohně a bratrem zavražděných. Je tím, kdo není znovuzrozen. Teď jděte všichni do chýše. Zjistěte, kdo všechno půjde se Selverem, a postarejte se o potravu, kterou si ponesou. A mě nechte chvíli být. Jsem plná předtuch jako hloupý starý muž, musím snít..."

Coro Mena doprovázel tu noc Selvera až na místo, kde se poprvé setkali — pod vrby u potoka. Na jih se ho rozhodlo následovat mnoho lidí, snad šedesát, a tak velký houf spousta obyvatel města nikdy

neviděla najednou v pohybu. Dalo se předpokládat, že jejich cesta přes moře do Sornolu vyvolá rozruch a ještě víc lidí se přidá. Selver uplatnil svou výsadu pána snů, zvolil si pro tuto noc samotu. Vyrazil sám a jeho následovníci ho měli dohonit ráno. Potom, obklopený davem a ovlivněný svými činy, bude mít málo času na táhlý a hluboký běh velkých snů.

„Tady jsme se setkali," řekl stařec a zastavil se mezi sehnutými větvemi se závoji listí, „a tady se rozejdeme Tomuto místu se bude říkat Selverův háj. Nazvou jej tak ti, kdo po nás půjdou po našich stopách."

Selver chvíli mlčel. Stál bez hnutí jako strom a nepokojné listy kolem něj tmavly jako staré stříbro, stejně jako husté mraky pod hvězdami. „Máš v sobě víc jistoty než já sám," ozval se nakonec jeho hlas z temnot.

„Ano, jsem si tím jistý, Selvere... Jsem starý a mám za sebou celá léta snů. Dnes už sám sním velice málo. Proč taky? Máloco je pro mě ještě nové. Co jsem chtěl prožít, toho se mi dostalo a možná i víc. Měl jsem na to celý život. Dny jako listy stromu. Teď jsem starý opadaný strom a žijí ve mně jen kořeny. A tak sním jen to co ostatní lidé. Nemám žádná vidění a žádné touhy. Vidím, co je. Vidím plod, který zraje na větvi. Je to plod hluboko zakořeněného stromu a zraje čtyři roky. Všichni máme už čtyři roky strach, dokonce i my, kdo žijeme daleko od čoveckých měst a je samotné jsme viděli jen málokdy a letmo. Z úkrytů jsme zahlédli, jak nad námi létají jejich lodi, a prohlíželi si mrtvá místa, která vykáceli v našem světě, anebo jsme o tom všem dokonce jen slyšeli. Máme strach. Děti se budí strachem z obrů ze spánku, ženy neputuji po svých obchodních cestách, muži nezpívají v chýších. Zraje ovoce strachu. A já vidím, že ty je sbíráš. Sklízíš úrodu. Všechno, co se bojíme poznat, už jsi zažil, vyhnanství, hanbu, bolest, řítící se střechy a zdi, matky umírající v utrpení, děti, které nikdo nehladí a neučí... Jsou to nové časy a jsou to i špatné časy. A tys to všecko protrpěl. Došel jsi nejdál. Tam, na konci černé stezky, roste strom, na kterém zraje onen plod. Ty po něm sáhneš, Selvere, a utrhneš ho. Svět se od základu promění, když v něm bude muž a ten bude držet v ruce plod stromu, jehož kořeny jsou hlubší nežli les. Lidé se o tom dozvědí. Poznají tě, jako jsme tě poznali my. Kdo má poznat boha, nemusí být stařec ani pán snů. Kam vkročíš, tam zaplanou ohně a jen slepec je nezahlédne. Poslyš, Selvere, i když to jiní možná vidí jinak, já ne, a proto tě mám rád: snil jsem o tobě dřív, než jsme se tady setkali. Šels po cestě a za tebou vyrůstaly mladé stromy, dub a bříza, vrba a cesmína, jedle a borovice, olše, jilm, bíle kvetoucí jasan, všechny střechy a všechny zdi světa, nové a věčné. Sbohem, můj bože a synu. Jdi v pokoji."

Selver vykročil do houstnoucí tmy. Jeho oči, uzpůsobené, aby viděly v noci, rozeznávaly hmotu a černé plochy. Avšak sotva urazil pár mil od Cadastu, začalo pršet, a pokud si na další cestu nechtěl svítit, musel se zastavit. Rozhodl se pro zastavení, vyhmatal si místo mezi kořeny velkého kaštanu a tam se posadil. Zády se opřel o široký, zkroucený kmen. Zdálo se, že strom si v sobě pořád ještě podržel trochu slunečního tepla. Tmou padal jemný neviditelný déšť, pleskal na listy nad hlavou, na paže a krk a hlavu, chráněné hustou, hedvábně jemnou srstí, padal na zem a na kapradí a keře a trávu kolem, na všechny listy světa, ty nejbližší i ty vzdálené. Selver seděl potichu jako šedá sova na větvi nad ním, neusínal, a široce rozevřenýma očima zíral do deštivé tmy.

3

Kapitána Raje Ljubova bolela hlava. Začalo to zničehonic ve svalech pravého ramene a stoupalo crescendem k dunění bubnů nad pravým uchem. Řečová centra jsou v levém cerebrálním cortexu, pomyslel si, ale nedokázal by to říct: nedokázal by ani mluvit ani číst ani spát ani myslet. Cortex, vortex. Migrénové bolení hlavy, migrénové bolení dechu, au, au, au. Samozřejmě, absolvoval protimigrénovou kúru, jednou ještě na vysoké škole a podruhé v rámci povinné armádní profylaktické psychoterapické přípravy, ale pro jistotu si sem s sebou vzal, když opouštěl Zemi, nějaké ergotaminové pilulky, jen tak, pro případ potřeby. Spolkl dvě a superduperhyperanalgetikum a taky trankvilizér a k tomu pilulku na zažívání, aby působil proti kofeinu, který působil proti ergotaminu, ale šídlo se pořád pokoušelo proniknout zevnitř hlavy, zrovna za pravým uchem, do dunícího velkého basového bubnu. Šídlo, pililídlo, nemocnídlo, vrtadlo, probůh, ať už mám pokoj. Tlačenka v hlavě. Co by asi dělali s migrénou Athšeani? Nedostali by ji, všechny tenze a napětí by si prožili ve snech týden předtím, než by je posedly. Zkus to, zkus se ve dne zasnít. Začni, jak tě to Selver učil. Třebaže nevěděl nic o elektřině a naprosto nedokázal pochopit podstatu EEG, když slyšel o alfa rytmech a jejich projevech, okamžitě řekl: „Aha, ty myslíš

tohle," a vzápětí se na grafu se záznamem toho, co se dělo uvnitř jeho malé zelené hlavy, objevil zcela jasný zápis alfa rytmů. Celou půlhodinu pak Ljubova učil, jak alfa rytmy ovládat, a skutečně na tom nic nebylo. Ale teď to nešlo, svět je příliš blízko, oj — oj — oj, nad pravým uchem pořád slyším okřídlený vůz času, pádí kolem, protože Athšeani předevčírem zapálili Smithův Tábor a povraždili dvě stě lidí. Dvě stě sedm, abych byl přesný. Všecky muže, co tam byli, kromě kapitána. Copak se nějaké pilulky můžou dostat k ložisku jeho migrény, když to je na ostrově vzdáleném dvě stě mil a vlastně už dva dny neexistuje? Za horami je Daleko. V popelu. Zborcené. Všechny jeho výsledky průzkumu inteligentních forem života na Světě číslo jedenačtyřicet jsou tam. V prachu a špíně, je to jen směska falešných dat a nepravdivých hypotéz. Už tu je skoro pět pozemských let a uvěřil, že Athšeani nejsou schopni zabíjet lidi, ať už pozemšťany nebo sebe. Napsal o tom dlouhé studie a vysvětlil v nich, jak a proč nemůžou zabíjet lidi. Všechny jsou mylné. Naprosto mylné.

Co mu uniklo?

Byl už skoro čas jít na poradu štábu. Ljubov opatrně vstal a snažil se pohybovat co nejplynuleji, aby pravá strana jeho mozku nenarazila na lebku; blížil se ke stolu, jako kdyby kráčel pod vodou. Nalil si skleničku Armádní vodky a vypil ji. Obrátila ho naruby, kůži dovnitř, a pomohla mu. Cítil se lépe. Vyšel ven, a protože nebyl s to snést kodrcání motorky, vydal se po dlouhé, zaprášené hlavní třídě Centralvillu pěšky ke štábu. Když míjel Luau, dostal chuť na další vodky, ale do dveří zrovna vcházel kapitán Davidson, a Ljubov pokračoval.

Lidé ze Shackletonu už čekali v zasedačce. Velitel Yung, s nímž se už setkal, s sebou tentokrát přivedl z oběžné dráhy pár nových tváří. Neměli na sobě uniformy a chvíli trvalo, než si Ljubov, trošku šokovaný, všiml, že to nejsou pozemšťané. První, jmenoval se Or, byl chlupatý Cetián, celý tmavě šedý, silný a přísný, beze stopy úsměvu. Druhý, Lepennon, vysoký, světlý a s dobrými způsoby, byl Hainišan. Srdečně Ljubova pozdravili a Lepennon řekl: „Zrovna jsem četl vaši zprávu o vědomém ovládání paradoxního spánku u Athšeanů, doktore Ljubove." Bylo to příjemné a taky bylo příjemné, když člověka oslovili jeho vlastním, zaslouženým titulem doktor. Brzy vyšlo najevo, že strávili nějaký čas na Zemi a že mohou být poradci nebo něco podobného, ale velitel, když je představoval, se o jejich statutu ani postaveni nezmínil.

Místnost se zaplňovala. Přišel Gosse, ekolog kolonie, a taky kompletní honorace: kapitán Susun, hlava odboru rozvoje planety čili drvoštěpských operací, jehož hodnost, stejně jako Ljubovova, byla nezbytnou formalitou pro uklidnění vojenských mozků. Kapitán Davidson přišel sám, vzpřímeny, mužný, a jeho úzký a ostře řezaný obličej byl klidný a poněkud upjatý. Po obou stranách dveří stáli strážní. Vojenské krky trčely jako kůly. Porada byla zjevným vyšetřováním. Kdo to zavinil? Já to zavinil, pomyslel si Ljubov zoufale, ale přes své zoufalství se díval na kapitána Dona Davidsona, sedícího za stolem proti němu, pohrdavě a znechuceně.

Velitel Yung mluvil velmi tiše. „Jak víte, pánové, moje loď přistála na Světě jednačtyřicet, aby tu vysadila další skupinu kolonistů a nic jiného, cílem Shackletonu je Svět osmaosmdesát, Prestno v oblasti Hainiše. Avšak útok na váš předsunutý tábor vzhledem k tomu, že k němu došlo během našeho týdenního pobytu, nelze jen tak ignorovat — zvlášť z hlediska určitého vývoje, o němž jste měli být informováni o něco později, pokud by se tedy události vyvíjely normálně. Skutečnost je taková, že statut Světa jednačtyřicet jako zemské kolonie je nyní revidován a masakr v táboře může způsobit, že rozhodnutí úřadů bude ukvapené. Avšak i rozhodnutí, jež můžeme učinit my, musí být rychlé, protože tu nemůžeme loď příliš zdržovat. Tedy za prvé bychom se rádi ujistili, že všechny závažné skutečnosti jsou známé všem přítomným. Zpráva kapitána Davidsona byla zaznamenána a my všichni z lodi jsme ji slyšeli. Dobrá, vy také. Kdo se tedy chce kapitána Davidsona na něco zeptat? Já osobně bych něco vědět chtěl. Vrátil jste se, kapitáne Davidsone, druhý den do prostoru ve velké helikoptéře a s osmi vojáky. Měl jste k tomuto letu povolení nadřízeného důstojníka z Centralvillu?"

Davidson povstal. „Měl, pane."

„Byl jste oprávněn přistát a zapálit prales kolem prostoru tábora?"

„Ne, pane."

„Ale přesto jste jej zapálil."

„Ano, pane. Pokoušel jsem se vykouřit huňáče, kteří povraždili moje lidi."

„Velmi dobře. Chcete se na něco zeptat, pane Lepennone?"

Vysoký Hainišan si odkašlal. „Kapitáne Davidsone," řekl, „domníváte se, že lidé ve Smithově Táboře byli pod vaším velením většinou spokojení?"

„Ano, domnívám se, že byli."

Davidsonovo chování bylo rázné a přímočaré; zdálo se, že se naprosto neznepokojuje tím, že je v maléru. Jistě, důstojníci flotily a cizinci z lodi nad nim nemají žádnou pravomoc a za ztrátu dvou set mužů se musí odpovídat jen nadřízenému plukovníkovi, stejně jako za to, že bez povolení podnikl odvetnou akci. A plukovník tu byl laky a poslouchal ho.

„Byli dobře živeni, dobře ubytováni, nebyli přepracováni, alespoň v rámci možností hraničářského tábora?"

„Ano."

„Nevyžadoval jste kázeň příliš drsně?"

„Ne."

„Co myslíte, že tedy motivovalo vzpouru?"

„Já vám nerozumím."

„Jestliže nikdo nebyl nespokojen, proč někteří z nich zmsakrovali zbytek a zničili tábor?"

Nastalo varovné ticho.

„Můžu něco říct?" zeptal se Ljubov. „Domorodí pomocníci, Athšeané zaměstnaní v táboře, se připojili k útoku lidi z lesa na pozemšťany. Kapitán Davidson o nich ve své zprávě mluví jako o ‚huňáčích'."

Lepennon vypadal dotčeně a znepokojeně. „Děkuju, doktore Ljubove. Nerozuměl jsem tomu. Považoval jsem slovo ‚huňáč' za výraz označující pozemskou kastu, která vykonává v dřevorubeckých táborech podřadné práce. Protože jsem jako ostatní věřil, že Athšeané jsou neagresivní druh, nikdy mě nenapadlo, že by mohli být zmíněnou skupinou. A upřímně řečeno, neuvědomil jsem si, že s vámi ve vašich táborech spolupracují. Jenže teď už skoro vůbec nechápu, co útok a vzpouru vyprovokovalo."

„Nevím, pane."

„Když kapitán říkal, že lidé pod jeho velením byli spokojeni, zahrnoval do toho také domorodce?" otázal se Cetián Or suše a mumlavě. Hainišan se toho okamžitě chytil. Zaujatým, zdvořilým hlasem se Davidsona zeptal: „Co myslíte, byli Athšeané ve vašem táboře spokojeni?"

„Pokud vím, ano." „Nebylo v jejich postavení nebo práci, kterou dělali, něco neobvyklého?" Ljubov cítil, jak narůstá napětí. Jako by někdo utahoval šroub, v něm, v plukovníku Donghovi a jeho mužstvu, ve veliteli hvězdoletu. Jen Davidson zůstal klidný a uvolněný. „Nic neobvyklého."

Ljubov pochopil, že na Shackleton se dostaly jen jeho vědecké práce. Jeho protesty, dokonce jeho celoroční odhady „Domorodého postoje k přítomnosti kolonistů" vyžadované úřady, zůstaly hluboko v zásuvce některého stolu ve štábu.

Tihle dva nepozemšťané o vykořisťování Athšeanů nevěděli vůbec nic. Velitel Yung to věděl, určitě, byl dole už dřív a pravděpodobně ohrady pro huňáče viděl. Každopádně velitele flotily, který létá na koloniálních tratích, nemusel nikdo příliš poučovat o vztazích pozemšťanů a jejich domorodých pomocníků. Ať už se způsobem, jak koloniální úřady zvládají svoje záležitosti, souhlasí nebo ne, rozhodně ho to šokovat nemohlo. Ale pokud jde o Cetiána a Hainišana, co ti mohou vědět o zemských koloniích, pokud se cestou někam jinam jen náhodou na jednu z nich nedostanou? Lepennon ani Oř neměli ani v nejmenším úmyslu na téhle planetě přistát. Nebo tu možná neměli v úmyslu přistát, ale když se dozvěděli, že tu jsou nějaké problémy, trvali na tom. Proč je sem vůbec velitel přivedl — ze své vůle nebo chtěli oni sami? Ať už šlo o kohokoli, měli v sobě jakýsi náznak moci, závan suché, nakažlivé vůně síly. Ljubovovo bolení hlavy bylo to tam. Ovládl ho pocit obezřetnosti a vzrušení a obličej mu plál.

„Kapitáne Davidsone," řekl. „Mám pár otázek týkajících se vašeho předvčerejšího střetnutí se čtyřmi domorodci. Jste si jist, že jedním z nich byl Sam neboli Selver Thele?"

„Myslím si to."

„Jste si vědom, že vás osobně nenáviděl?"

„O tom nevím."

„Nevíte? Vzhledem k tomu, že jeho žena zemřela ve vaší ubytovně vzápětí potom, co došlo mezi vámi a ní k sexuálnímu styku, považuje vás za odpovědného za její smrt. Copak jste to nevěděl? Zaútočil na vás

už jednou, tady v Centralvillu, na to jste zapomněl? Jde tedy o to, zda Selverova soukromá nenávist ke kapitánu Davidsonovi může posloužit jako částečné vysvětlení nebo motivace tohoto bezprecedenčního útoku. Athšeané nejsou přímo neschopni osobního násilí, to nikdy žádná z mých studií netvrdila. Adolescenti, kteří nezvládají řízené snění nebo zpěv jako řešení sporu, se hodně perou a boxují a ne vždy jen z dobrého rozmaru. Avšak Selver je dospělý a v obou uměních zkušený. Jeho první útok na kapitána Davidsona, jehož jsem byl zčásti svědkem, byl nepochybně pokusem zabít ho. Což mimochodem platí i o kapitánově obraně. Tehdy jsem se domníval, že útok je jen ojedinělým psychotickým incidentem, důsledkem hněvu a stresu a že jeho opakování není pravděpodobné. Mýlil jsem se. Kapitáne, když na vás ti čtyři Athšeané vyrazili ze zálohy, jak popisujete ve své zprávě, octl jste se tváří k zemi?"

„Ano."

„V jaké poloze?"

Davidsonův klidný obličej získal napjatý a tuhý výraz a Ljubov pocítil záchvěv výčitek svědomí. Chtěl donutit Davidsona, aby se zapletl do svých lží, donutit ho, aby jednou mluvil pravdu, ale nechtěl ho před ostatními ponižovat. Obvinění ze znásilnění a vraždy posílilo obraz mužného chlapáka Davidsona, ale teď se tato podoba octla v nebezpečí:

Ljubov naznačoval, že tohoto vojáka, chladnokrevného tuhého zabijáka, srazili na zem nepřátelé velcí jako šestileté děti... Co jen musel Davidson překonat, aby si vybavil okamžik, jak leží a dívá se na zelené mužíčky poprvé zdola a ne shora.

„Ležel jsem na zádech.

„Měl jste hlavu dozadu nebo na stranu?"

„Už nevím."

„Pokouším se tu, kapitáne, upozornit na něco, co může vysvětlit, proč vás Selver nezabil, i když měl důvod vás nenávidět a jen pár hodin předtím se zúčastnil vyvraždění dvou set mužů. Zajímá mě, jestli jste náhodou neležel v některé z poloh, které, pokud je zaujme Athšean, zabráni jeho protivníkovi, aby pokračoval ve fyzické agresi."

„To nevím."

Ljubov se rozhlédl kolem stolu. Na všech obličejích se zračila zvědavost a jisté napětí. „Tato gesta a polohy, brzdicí agresi, patrně vycházejí z jakési přirozené báze, mohou být pozůstatkem přežívajících spouštěcích mechanismů a odpovědí na ně. Zároveň se vyvíjejí i sociálně, jsou naučené. Nejpůsobivější a nejúplnější je poloha vleže na zádech, se zavřenýma očima a hlavou pootočenou tak, že krk je zcela odkrytý. Myslím, že zdejší Athšeané nedokážou zranit nepřítele, který tuto polohu zaujme. Aby uvolnil jejich hněv nebo agresivitu, musel by udělat něco jiného. Když vás, kapitáne, povalili, nezačal Selver mimochodem zpívat?"

„Cože?"

„Nezačal zpívat?"

„To nevím."

Stop. Dál se nehne. Ljubov užuž pokrčil rameny a vzdal to, když Cetián řekl: „Proč, pane Ljubove?" Nejvýraznější charakteristikou poněkud drsného temperamentu Cetiánů je zvědavost, nevypočítavá a nevyčerpatelná zvědavost. Cetiáni prý i umírají dychtivě, protože jsou zvědaví, co bude dál.

„Víte," začal Ljubov, „Athšeané nahradili fyzický zápas jakýmsi rituálním zpěvem. Je to opět univerzální sociální rys, který může mít přirozený základ, i když kategorii ‚přirozenosti' je poněkud obtížné zavádět do lidských osobnosti. Každopádně zdejší vyšší primáti vesměs užívají vokálního souboje dvou samců. Je to spousta kvílení a hvízdání, přičemž dominantní samec může v závěru uštědřit tomu druhému ránu. Avšak obvykle jen stráví zhruba hodinu tím, že se pokoušejí jeden druhého přeřvat. Athšeané sami ve svých pěveckých utkáních vidí nejen určitou podobnost se soubojem odehrávajícím se mezi samci, ale soudí, že nejde jen o uvolnění agresivity, ale také o umělecký projev. Lepší umělec vyhrává. Zajímalo by mě, zda Selver nad kapitánem Davidsonem zpíval, a pokud ano, proč — jestli proto, že ho nemohl zabít, nebo protože dal přednost nekrvavému vítězství. Tyhle otázky najednou nabyly na důrazu."

„Doktore Ljubove," řekl Lepennon, „nakolik jsou tyto systémy regulující agresi účinné? A jsou univerzální?"

„U dospělých ano. Tvrdili to všichni, od koho jsem čerpal informace, a potvrzovala to má vlastní

pozorování. Až do předvčerejška. Násilí, fyzický útok nebo vražda mezi nimi prakticky neexistují. Jsou tu náhody, samozřejmě. A existují tu i psychotici. I když těch druhých není moc."

„Co dělají s násilnickými psychotiky?"

„Izolují je. Doslova. Na malých ostrovech."

„Athšeané jsou masožravci, ne? Loví zvěř?"

„Ano. Maso je základem jejich stravy."

„To je skvělé," řekl Lepennon. Jeho bílá pleť vzrušením ještě vybledla. „To je přece lidská společnost s efektivním protiválečným blokem! Čím za to platí, doktore Ljubove?"

„Nejsem si jist, pane Lepennone. Snad možnostmi vývoje. Jsou statickou, stabilní, uniformní společností. Nemají dějiny. Jsou dokonale integrovaní a naprosto neprogresivní. Dalo by se říct, že milují les, v němž žijí. Dosáhli vrcholného stavu. Ale nechci tím naznačovat, že nejsou schopni adaptace."

„Pánové, tohle jsou sice velice zajímavé věci, avšak v poněkud specifickém ohledu a patrně ani příliš nesouvisejí se záležitostmi, jež se tu pokoušíme objasnit..."

„Kdepak. Promiňte, plukovníku Donghu, ale tady může jít o podstatu věci. Nebo ne, doktore?"

„Zrovna uvažuji o tom, jestli právě teď neprokázali svou schopnost adaptace. Tím, že přizpůsobili své jednání nám — přesněji jednáni zemské kolonie. Čtyři roky se k nám chovali, jako se chovají jeden k druhému. Nehledě na fyzické rozdíly usoudili, že jsme stejného druhu jako oni. My však jsme nereagovali, jak by podle nich měli příslušníci jejich druhu reagovat. Ignorovali jsme vztahy práva i povinnosti vyhnout se násilí. Zabíjeli jsme, znásilňovali, rozprašovali vesnice a zotročovali místní obyvatelstvo. Ničili jsme jejich společenství, káceli jejich les. Nebylo by překvapující, kdyby usoudili, že nejsme lidé."

„A že je tudíž možné nás zabíjet jako zvířata, ano, ano," řekl Cetián, kterému logika činila potěšení. Lepennonův obličej se však ani nepohnul, byl jako z bílého kamene. „Zotročovali jste je?" řekl.

„Kapitán Ljubov tu pronáší své osobní názory a své vlastní teorie," řekl plukovník Dongh, „které musím prohlásit, považuji za poněkud vzdálené od pravdy. Diskutovali jsme spolu o těchto záležitostech již dřív a tvrdím, že v žádném případě to tak nelze chápat. My nezaměstnáváme otroky, pane. Někteří domorodci mají v našem společenství důležité funkce. Dobrovolné pracovní sbory místních obyvatel jsou součástí všech dočasných táborů. K tomu, abychom mohli plnit dané úkoly, máme omezený počet personálu a potřebujeme dělníky. Využíváme všechny, které můžeme získat, ale v žádném případě ne na základě čehokoli, co lze nazývat otroctvím. To rozhodně ne." Lepennon chtěl něco říci, ale Cetián ho předběhl.

„Jak jsou obě rasy početně zastoupeny?" zeptal se.

Gosse odpověděl: „K dnešnímu datu je tu dva tisíce šest set jedenačtyřicet pozemšťanů. Ljubov i já odhadujeme populaci místních pomocníků na tři milióny. Velice přibližně."

„Tahle statistická data jste, pánové, měli zvážit dřív, než jste začali měnit zdejší tradice," řekl s nesouhlasným, ale dokonale nefalšovaným smíchem Or. „K tomu, abychom dokázali vzdorovat jakémukoli typu agrese, kterou zdejší domorodci mohou projevit, jsme dostatečně vyzbrojeni a vybaveni," řekl plukovník. „Avšak názor první výzkumné mise a štábu našich výzkumníků-specialistů, vedeného kapitánem Ljubovem, byl shodný a dával na srozuměnou, že Novotahiťané jsou primitivní, bezbranný, mírumilovný druh. Nyní se zdá, že tato informace byla naprosto mylná —" Or plukovníka přerušil. „Naprosto! Považujete nyní tento lidský druh za primitivní, nikoliv nebezpečný, mírumilovný, plukovníku? Ne. Ale věděl jste od počátku, že vaši pomocníci z této planety jsou lidé? Stejní lidé jako vy, já nebo Lepennon — všichni přece pocházíme z jednoho původního kmene z Hainiše —"

„To je jen vědecká teorie. Obávám se..., pokud vím —"

„To je historická skutečnost, plukovníku."

„Nikdo mě nedonutí, abych to jako skutečnost připustil," odsekl starý plukovník, který se začal rozehřívat, „nemám rád, když mi někdo cpe do mých vlastních úst cizí názory. Skutečnost je taková, že tihle huňáči jsou metr vysocí, jsou porostlí zeleným kožichem, nespí, a pokud jde o můj pohled na věc, nejsou to vůbec lidské bytosti."

„Ale vy, kapitáne Davidsone," řekl Cetián, „považujete místní pomocníky za lidi, ne?"

„Nevím."

„Ale souložil jste s jednou — s ženou onoho Selvera. Souložil byste rovněž se zvířecí samicí? A co vy ostatní?" Podíval se na purpurového plukovníka, na nachovějící majory, zesinalé kapitány, hrbící se specialisty. V jeho obličeji se objevilo pohrdání. „Nedomýšleli jste to do důsledků," řekl. Podle měřítek, jež sám uznával, právě všecky brutálně urazil.

Slova z propasti zaraženého ticha nakonec vysvobodil velitel Shackletonu. „Tragédie Smithova Tábora jasně souvisí s celkovými vztahy mezi kolonií a domorodci a není v žádném případě nepodstatnou nebo izolovanou epizodou. Z toho musíme vycházet. Vzhledem k tomu, že jde o tak závažný případ, můžeme vám jistým způsobem ulehčit problémy. Hlavním cílem naší cesty nebylo vysadit tu pár set děvčat, i když vím, že jste na ně čekali, ale dorazit na Prestno, kde vznikly nějaké problémy, a dodat tamní vládě superkom, vysílač s okamžitou možností komunikace."

„Cože?" zeptal se inženýr Sereng. Všechny hvězdy kolem stolu se zastavily.

„Typ, který máme na palubě, je jeden z prvních a stál zhruba asi tolik co roční produkt jedné planety. To ovšem bylo před sedmadvaceti lety planetárního času, když jsme opouštěli Zemi. Dnes je dělají relativně levněji, jsou součástí výbavy na nových lodích flotily a časem by i k vám dorazila buď automatizovaná loď, nebo plavidlo s posádkou, aby jeden dostala i vaše kolonie. Přesně řečeno, měla by to být loď koloniálního úřadu s lidskou posádkou a měla by k vám dorazit za devět a půl pozemského roku, jestli se nepletu."

„Jak to víte?" zeptal se někdo a tím veliteli Yungovi připravil půdu. S úsměvem řekl: „Díky superkomu, který máme na palubě. Pane Ore, to zařízení vymysleli vaši lidé. Snad byste je měl zdejším kolonistům, kteří nejsou obeznámeni s terminologii, blíže popsat."

Cetián se ani nenapřímil. „Nebudu se pokoušet vysvětlovat přítomným princip funkce superkomu," řekl. „Výsledný efekt lze ovšem přiblížit jednoduše: jde o okamžitý přenos zprávy na jakoukoli vzdálenost. Jeden z prvků soustavy musí být umístěn na tělese s velkou hmotností, druhý kdekoli ve vesmíru. Od uvedení na oběžnou dráhu je Shackleton v každodenním spojení se Zemí, vzdálenou nyní dvacet sedm světelných let. Informacím nyní cesta tam spolu s odpovědí netrvá čtyřiapadesát let, jako je tomu u elektronických zařízení. Netrvá vůbec. Propast času mezi jednotlivými světy přestala existovat."

„Okamžitě poté, co jsme vystoupili z časové dilatace do planetárního prostoročasu, zavolali jsme domů," pokračoval tlumeným hlasem velitel. „A dozvěděli jsme se, co se za těch dvacet sedm let, která jsme strávili cestou, stalo. Časová bariéra pro tělesa platí i nadále, pro informace už ne. Je vám snad jasné, že je to pro nás, jako druh žijící mezi hvězdami, stejně důležité jako kdysi v našem vývoji řeč. Efekt bude tentýž: umožní to budování společnosti."

„Pan Or a já jsme před dvaceti sedmi roky opustili Zemi jako zmocněnci našich vlád, Tau II a Hainu," řekl Lepennon. Mluvil pořád stejně jemným a prostým hlasem, avšak vřelost už z něj vyprchala. „Když jsme Zemi opouštěli, mluvili lidé o tom, že nyní, když existuje možnost spojení, by bylo reálné vytvořit jakési společenství civilizovaných světů. Společnost světů už dnes existuje osmnáct let. Pan Or a já jsme vyslanci rady této společnosti, a máme tudíž určité pravomoci i odpovědnost, kterou jsme neměli, když jsme opouštěli Zemi."

Trojice z paluby pokračovala ve vysvětlování výhod vysílače s okamžitou možností komunikace a problémů již existující mezihvězdné supervlády... Nezbývalo než věřit — anebo nevěřit. Vždyť stejně jako mohla Společnost světů už existovat, mohli i lhát! Zpočátku Ljubov o jejich tvrzení pochyboval, avšak po chvíli, když všechno zvážil, usoudil, že jeho podezření je jen projevem fungování mechanismů obrany, a není podložené. Praví vojáci, zvyklí uvažovat v naučených formulkách, na tom byli zcela opačně. Zvlášť ti, kteří se specializovali na obranu, byli nutně přesvědčeni, že kdokoli si začne činit zničehonic nárok na nadřízenost, je buď lhář, nebo spiklenec proti vládě. Ne že by byli omezenější než Ljubov, jen se na rozdíl od něj nesnažili uchovat si za každou cenu nezaujatost v myšlení.

„Máme tomu všemu věřit jen proto, že nám to říkáte, pane?" zeptal se plukovník Dongh a v hlase mu zněla důstojnost i určitý patos. Byl příliš zmatený, než aby dokázal myslet jen ve vyjetých kolejích. Věděl, že by Orovi ani Lepennonovi a ani Yungovi věřit neměl, ale věřil jim a to mu nahánělo strach.

„Ne," řekl Cetián. „Ta doba už je pryč. Dřív kolonie našeho typu musela věřit všemu, co se dozvěděla od lidí letících kolem, a zastaralým zprávám. Teď už nemusíte. Můžete si všechno ověřit. Dáme vám superkom určený pro Prestno. Máme na to povolení Společnosti. Získali jsme je, to je samozřejmé, jeho

prostřednictvím. Vaše kolonie je v těžké situaci. V horší, než jsem se z vašich zpráv domníval. Jsou velice neúplné, zřejmě diky cenzuře nebo hlouposti. Teď máte superkom a můžete se přímo domluvit s úřady na Zemi. Můžete požádat o pokyny, takže se dozvíte, co máte dělat dál. Vzhledem k podstatným změnám, k nimž došlo v organizaci vlády na Zemi od té doby, co jsme ji opustili, bych vám to doporučoval udělat okamžitě. Jednat na základě zastaralých příkazů, předstírat nevědomost nebo se pokoušet o autonomii už není možné."

Cetián se tvářil nakysle a stejně jako mléko se kyselosti už nezbavil. Or projevoval pánovitou nadřazenost a zdálo se, že velitel Yung by ho měl usadit. Ale měl na to pravomoc? Jak vysoké je vlastně postaveni „vyslance rady Společnosti světů"? Kdo tu vlastně velí, pomyslel si Ljubov a pocítil zahryznutí strachu. Hlava ho znovu rozbolela a vrátil se i svíravý pocit, jako kdyby mu kolem spánků někdo pevně utahoval řemen.

Díval se přes stůl na Lepennonovy bílé ruce s dlouhými prsty, levou přes pravou, klidné, položené na prázdné leštěné desce stolu. Bílá kůže rukou byla podle Ljubovových, na Zemi tvořených estetických norem defektem, avšak jejich klid i síla se mu velice líbily. Pro Hainišany je civilizace cosi přirozeného. Žijí v ní už příliš dlouho. Umějí být společenští i intelektuální a mají přitom graciéznost kočky lovící v zahradě a jistotu vlaštovky dohánějící léto nad mořem. Vědí, jak žít. Nikdy nemusí předstírat nebo být falešní. Jsou, co jsou. Nikdo, jak se zdá, se nehodí do lidské kůže víc než oni. Vyjma — možná — zelených mužíčků, úchylných, zakrslých, přepřizpůsobivých huňáčů bez vývoje, kteří jsou tak absolutní, tak čestní, tak jistí sami sebou...

Jeden z důstojníků, Benton, se Lepennona zeptal, jestli jsou na této planetě pouze coby pozorovatelé (zaváhal) Společnosti světů nebo zda si činí nároky na pravomoc vůči... Lepennon mu zdvořile odpověděl: „Jsme tu jako pozorovatelé. Nemáme právo rozhodovat, jen podávat zprávy. Jste zodpovědní pouze vládě na Zemi."

Plukovník Dongh s úlevou řekl: „Potom se v podstatě nic nemění —"

„Zapomněl jste na superkom," přerušil ho Or. „Jen co tahle debata skončí, naučím vás, plukovníku, jak s ním zacházet. Můžete se potom poradit s vašimi koloniálními úřady."

„Vzhledem k tomu, že vaše problémy jsou dost naléhavé a že Země je členem Společnosti světů a její koloniální řád se v posledních letech mohl poněkud změnit, je rada pana Ora jak vhodná, tak včasná," řekl velitel Yung. „Měli bychom být panu Orovi a panu Lepennonovi vděční, že se rozhodli přenechat této kolonii superkom určený pro Prestno. Rozhodli se sami a já tomuto rozhodnutí mohu pouze tleskat. Zbývá už jen rozřešit poslední záležitost a rád bych se s vámi předtím poradil. Jestliže máte pocit, že vaší kolonii hrozí další a mohutnější útoky domorodců, můžu loď na týden nebo na dva zadržet na oběžné dráze jako pevnost. Rovněž můžu evakuovat ženy. Děti tu ještě nejsou, že?"

„Ne, pane," řekl Gosse. „Jen čtyři sta dvaaosmdesát žen."

„Dobrá. Mám místo pro tři sta osmdesát cestujících a další stovka by se ještě vešla. Hmota pasažérů navíc může cestu domů o rok či o dva prodloužit, ale je to možné. Naneštěstí nic víc nemůžu udělat. Musíme pokračovat k Prestnu, což je jak víte, váš nejbližší soused, vzdálený 1,8 světelného roku. Můžeme se tu pouze zastavit cestou zpátky na Zemi, ale to bude nejdříve za tři a půl pozemského roku. Vydržíte tak dlouho?"

„Ano," řekl plukovník a ostatní se k němu přidali jako ozvěna. „Tohle bylo varování. Příště nás nikdo nepřistihne nepřipravené."

„A naopak," řekl Cetián, „přežijí domorodci ještě tři a půl pozemského roku?"

„Ano," řekl plukovník.

„Ne," řekl Ljubov. Díval se na Davidsona a začínala se ho zmocňovat horečnatá panika.

„Prosím, plukovníku?" řekl Lepennon zdvořile.

„Jsme tu už čtyři roky a domorodcům se daří dobře. Je tu dost prostoru, abychom jej mohli všichni sdílet. Jak se můžete přesvědčit, planeta není dostatečně osídlena a ostatně, kdyby tomu tak nebylo, úřady by ji neuvolnily pro účely kolonizace. A pokud by domorodci znovu ztratili hlavu, nezastihnou nás nepřipravené. Byli jsme prostě mylně informováni o jejich povaze, ale jsme dost vyzbrojeni a schopni se ubránit. Žádná odvetná opatření ale neplánujeme. Koloniální předpisy je přímo zakazují. I když nevíme, jaké nové články mohla vláda ke starému řádu připojit, budeme se zatím řídit těmi, na nichž jsme stavěli a

která důsledně odmítají masové odvety nebo genocidu. Nebudeme ani volat o pomoc. Koneckonců, od kolonie ve vzdálenosti sedmadvacet světelných let od mateřské planety se očekává, že bude naprosto samostatná, a nevím, co na tom může superkom ve skutečnosti změnit, dokud budou lodi i lidé cestovat rychlostí blízké rychlosti světla. Budeme prostě dál posílat domů dřevo a starat se o sebe. Ženy nejsou v nebezpečí."

„A co vy, pane Ljubove?" řekl Lepennon. „Jsme tu už čtyři roky. Nevím, zda zdejší lidská kultura přežije další čtyři. Pokud jde o celkovou ekologii planety, myslím, že se mnou bude Gosse souhlasit, když řeknu, že jsme nenávratně zlikvidovali životní systémy na jednom velkém ostrově a způsobili velké škody na tomto subkontinentu zvaném Sornol. Budeme-li pokračovat v těžbě dřeva dosavadním tempem, dokážeme proměnit většinu plochy planety na poušť během desetiletí. Nebude to způsobeno chybným velením kolonie nebo chybami v řízení Lesní správy. Bude stačit jen dodržovat plány rozvoje, navržené na Zemi bez dostatečných znalostí planety, jejich životních systémů a místního obyvatelstva."

„Je to tak, pane Gosse?" ozval se zdvořilý hlas.

„Myslím, Raji, že trochu přeháníš. Nedá se popřít, že Mokrý ostrov, který byl proti mým doporučením vykácen, je nenávratně ztracen. Jestliže v nějaké oblasti vykácíme víc lesa, než je únosné, přestane se množit podrost a především systém jeho kořenů váže půdu na prázdných plochách. Bez něj se půda velmi rychle mění na spraš a je díky dešťům a větru odplavována. Ale nemohu souhlasit s tím, že naše základní dispozice jsou chybné, tedy pokud se řádně dodržují. Vycházejí z pečlivého průzkumu planety. Tady na Hlavním, kde jsme je dodržovali, jsme měli úspěch: eroze je minimální a získaná orná půda je vysoce úrodná. Když se vykácí prales, neznamená to, že vždycky vznikne poušť — pokud nás nezajímá pouze pohled veverky. Nemůžeme sice přesně předpovědět, jak se zdejší ekosystémy přizpůsobí novému prostředí, tvořenému nikoli jen lesem, ale pastvinami a poli, jak je předpokládá plán rozvoje, ale víme, že mají dobré vyhlídky na přežití."

„Totéž tvrdil Úřad pro obhospodařování půdy o Aljašce v době prvního hladomoru," řekl Ljubov. Hrdlo měl sevřené, takže jeho hlas zněl pisklavě a chraptivě. Počítal s tím, že ho Gosse podpoří. „Kolik smrků jsi v životě viděl, Gosse? Nebo sněžných sov? Vlků? Eskymáků? Z místních rostlinných a živočišných druhů na Aljašce zbylo po patnácti letech plánu rozvoje tři desetiny procenta. Teď už je to nula. Ekologie lesa je choulostivá záležitost. Jestli zmizí les, může zmizet jeho fauna s ním. Athšeané mají pro svět a pro les jediné slovo. Musím trvat na tom, veliteli Yungu, že i když kolonie není v bezprostředním nebezpečí, planeta je —"

„Kapitáne Ljubove," řekl starý plukovník, „podle řádů není žádný specialista oprávněn k tomu, aby vydával důstojníkům jiných složek takováto prohlášení. K tomu mají právo pouze vyšší důstojnici kolonie. Od tohoto okamžiku nebudu v žádném případě tolerovat nějaké pokusy poskytovat informace a rady bez předchozího svolení."

Ljubova ovládl pocit, že byl přistižen při něčem, čeho se neměl dopustit. Omluvil se a pokusil se vypadat klidně. Ne, nesmí ztratit sebevládu. Musí ovládnout hlas, nesmí chraptět, musí si podržet víru v sebe samotného.

„Z mého pohledu to vypadá tak," pokračoval plukovník, „že jste se, kapitáne Ljubove, dopustil závažných chyb, pokud jde o odhad mírumilovnosti a míry agresivity zdejších domorodců. To, že jsme spoléhali na váš úsudek specialisty, bylo také příčinou strašlivé tragédie ve Smithově Táboře. Takže se obávám, že si budeme muset počkat, než se do dalších rozborů pustí někdo jiný ze specialistů pomocných sborů. Vaše teorie jsou od základu chybné."

Ljubov sklopil hlavu a pokoušel se strávit, co právě vyslechl. Jen ať ti lidé z lodi vidí, jak si tu ostudu všichni přehazují jako horký brambor, tím lépe. Čím víc neshod se projeví, tím víc je budou tihle vyslanci chtít zkontrolovat a prohlédnout si je. A tu blamáž si zasloužil — zmýlil se. Ať jde moje důstojnost k čertu, pokud to dá lesním lidem šanci, pomyslel si Ljubov a pocit ponížení a křivdy ho ovládl natolik, že mu do očí vstoupily slzy. Uvědomil si, že ho Davidson pozoruje.

Ztuhle se napřímil, krev se mu nahrnula do obličeje, duněla mu ve spáncích. Ten parchant Davidson si na něj odfrkávat nebude. Copak si Or nebo Lepennon nevšimli, co je to za člověka a jakou tady má moc, zatímco Ljubovova pravomoc, nazývaná „poradní", je jednoduše směšná? Jestliže tu kolonisté zůstanou jen pod kontrolou toho superrádia, pak se masakr ve Smithově Táboře téměř s jistotou stane

záminkou pro systematické vyhlazování domorodců. Nejspíš to bude bakteriologická exterminace. Za tři a půl roku se Shackleton vrátí na Nové Tahiti a najde prosperující zemskou kolonii a žádné problémy s huňáči už nebudou. Vůbec žádné. Škoda že se objevil ten mor, podnikli jsme proti němu všecka opatření, přesně podle řádu, ale musel to být nějaký druh mutace. Huňáči neměli přirozenou obranu, zvládli jsme jen záchranu malé skupiny tím, že jsme ji dopravili na Nové Falklandy v jižní hemisféře, a daří se jim tam dobře, všem šedesáti dvěma...

Porada už netrvala dlouho. Když skončila, Ljubov vstal a naklonil se přes stůl k Lepennonovi. „Musíte oznámit Společnosti, aby něco udělala pro záchranu lesů a lesních lidí," řekl téměř neslyšně, se sevřeným hrdlem. „Určitě to udělejte, prosím vás."

Hainišanovy oči se setkaly s jeho. Byl to pohled odměřený, ale i laskavý a hluboký. Bez jediného slova.

4

Bylo to neuvěřitelné. Všichni zešíleli. Tenhle zatracený cizí svět jako kdyby jim uklouzl všem pod nohama, dobrou noc a hezké sny, a huňáči jakbysmet. Kdyby mu to, co zažil na „poradě" a při následujícím rozdílení úkolů, někdo promítl, nevěřil by tomu. Velitel lodi Hvězdné flotily a líže boty dvěma humanoidům. Inženýři a technici padají na zadek a vzdychají nad rádiem s parádičkami, které jim daruje se spoustou povýšeného frkání a vytahování Cetián, jako kdyby vysílač s okamžitou možností komunikace nebyl pozemskou vědou předvídán už před spoustou let! Humanoidi ten nápad ukradli, sestavili to a pojmenovali superkom, takže nikdo si neuvědomuje, že to není nic jiného než rychlá vysílačka. Ale ze všeho nejhorší byl ten cvok Ljubov, který se vztekal a brečel, a plukovník Dongh, který ho to nechal provozovat, nechal ho urážet Davidsona a důstojníky štábu a celou kolonii. A celou tu dobu tam ti dva cizáci seděli a pošklebovali se jim, malá šedivá opice a velký bílý buzerant a ohrnovali nad lidmi nos.

Bylo to dost špatné. A nebylo to o nic lepší, ani když Shackleton odletěl. Nevadilo, že ho poslali na Novou Jávu do tábora, kterému velel major Muhamed. Plukovník ho musel exemplárně potrestat: ačkoliv ve skutečnosti mohl starý Ding Dong být rád, že tenkrát na Smithově ostrově udělal ten odvetný ohýnek. Jenže celá akce byla porušením disciplíny, a tak musel Davidson dostat důtku. V pořádku, taková jsou pravidla hry. Zato v nich nejsou ty nesmysly, co lezou z toho přerostlého televizoru, kterému říkají superkom — a celý štáb ho uctívá jako nového plechového boha.

Nařízení z Úřadu pro kolonie v Karáčí: Omezit kontakty mezi pozemšťany a Athseany na příležitosti zvolené Athseany. Jinými slovy už nebylo možné vlítnout do ohrady pro huňáče a povzbudit v nich pracovní morálku. Využívám dobrovolných pracovních sil se nedoporučuje: využívání nucené práce je zakázáno. To je skoro totéž. Jak by, do pytle, měli stihnout práci? Chce Země dřevo nebo ne? Posílají automatické nákladní lodě na Nové Tahiti jednu za druhou, čtyři za rok, každá může naložit prvotřídní dřevo v hodnotě třiceti miliónů nových dolarů pro matičku Zemi. To se ví, že lidi ze správy rozvoje ty peníze chtějí. Jsou to obchodníci. Tyhle zprávy oni neposílají, to pozná i blázen.

Koloniální statut Světa 41 — proč neříkají jako dřív Nové Tahiti? — se přehodnocuje. Do té doby, než bude rozhodnuto, by měli kolonisté ve styku s domorodými obyvateli dodržovat výjimečnou opatrnost... Použití zbraní vyjma osobních a v sebeobraně je bez výjimky zakázáno — zrovna jako na Zemi, ale tam už nesmí člověk nosit ani osobní zbraně. Jaký smysl tedy mělo táhnout se sedmadvacet světelných let na samý okraj prostoru a tam si nechat poručit žádné zbraně, žádný napalm, žádné granáty, nic, vůbec nic, jen se posadit jako hodní malí kluci a nechat huňáče, aby člověku plivali do ksichtu, zpívali písničky a pak mu píchli kudlu do podbřišku a spálili tábor. Ale dotknout se těch roztomilých zelených kámošů? Kdepak, pane, to ne!

Důrazně se doporučuje dodržovat zásady opatrnosti a vyhýbat se konfliktům. Jakákoli agrese či odveta se přísné zakazují.

Do toho by se klidně daly shrnout všechny pokyny a kdejaký hlupák by poznal, že to nejsou názory Úřadu pro kolonie. Ty se za třicet let natolik změnit nemohly. Sedí v něm praktičtí, realističtí lidé, kteří vědí, co život na vzdálených planetách obnáší. Bylo to jasné. Každému, kdo se nepomátl z geošoku, muselo být jasné, že tahle sdělení ze „superkomu" jsou podvrh. Mohla být nachystaná přímo v samotném aparátu, celá sada odpovědí na hodně pravděpodobné otázky, a všecko mohl ovládat počítač. Jenže inženýři tvrdí, že by na to přišli, a asi ano. V tom případě sice ta věc okamžitě komunikuje, ale s jiným

světem! A ten svět není Země! Ani za nic! Na druhém konci tohohle malého triku nedatlují odpovědi lidi, ale cizáci, humanoidi. Nejspíš Cetiáni, protože oni ten aparát vyrobili a je to mazaná hromada lumpů. Je to zrovna ten druh, co si dělá fakticky zuby na mezihvězdné panství. Hainišani s nimi samozřejmě budou spiknutí, všechny ty kecy, co z nich mělo krvácet srdce v takzvaných pokynech, měly hainišanský přídech. Co cizáci sledují dlouhodobě, je odtud těžké odhadnout: pravděpodobně jim jde o oslabení pozemské vlády tím, že do té doby, dokud nebudou sami silnější, ji zavlečou do „Společnosti světů". A potom sami převezmou moc. Ale prohlédnout jejich plán s Novým Tahiti není tak složité. Chtějí, aby za ně huňáči vyhladili pozemšťany. Prostě svážou pozemšťanům ruce spoustou falešných pokynů ze superkomu a zabíjeni může začít. Humanoidi pomáhají humanoidům: krysy pomáhají krysám.

A plukovník Dong to sežral. Byl náchylný k poslouchání rozkazů. Dokonce to Davidsonovi řekl: „Hodlám plnit rozkazy štábu na Zemi, Done, a jako že je bůh nade mnou, ty budeš stejně plnit moje rozkazy a na Nové Jávě rozkazy majora Muhameda." Je to hlupák, starý Ding Dong, ale má Davidsona rád a Davidson má rád jeho. Škoda ze plnit jeho rozkazy znamená zrazovat lidskou rasu spiknutí cizáků. Bylo mu starého vojáka líto. Hlupák, ale loajální a statečný. Žádný rozený zrádce jako ten ubrečený, udrbaný chcípák Ljubov. Jestli existuje jediný člověk, kterému přál, aby ho huňáči dostali, pak je to ten chytrák Raj Ljubov, co se bratříčkuje s cizáky.

Někteří lidé, zvlášť když pocházejí z oblastí kolem Asie a Indie, jsou skutečně rození zrádci. Ne všichni, ale někteří. Jako jsou jiní lidé rozeni spasitelé. Záleží jen na tom, jak jsou stvoření, stejně jako to, že obvykle jsou euroafrického původu a mají dobrou fyzičku; to není nic, z čeho by si chtěl dělat zásluhy. Pokud bude mít příležitost zachránit ženy i muže z Nového Tahiti, udělá to anebo se o to alespoň pokusí, ale fest. O nic víc přece nejde.

Ženy, kolem těch je teď tanec. Odvolali všech deset píchaček, které byly na Nové Jávě, a žádnou novou z Centralvillu neposlali. „Není to bezpečné," blekotají ve štábu. Což je pro lidi ve třech vysunutých táborech zatraceně tvrdé. Co čekají, že tu chlapi budou dělat, když si nesmějí přefiknout huňáčskou samici a lidské samice jsou jen pro ty šťastné parchanty na Hlavním? Jsou z toho jen hrozivé hlavoboly. Ale dlouho to vydržet nemůže, celá situace je příliš nesmyslná, než aby mohla být stabilní. Jestli se věci nezačnou vracet do normálních kolejí alespoň teď, když je Shackleton pryč, pak si holt kapitán D. Davidson bude muset dát trochu práce navíc, aby jim pomohl.

Ráno toho dne, kdy opouštěl Hlavní ostrov, museli propustit všechny huňáčské dělníky. Pronést dlouhou vznešenou řeč v haťmatilce, aby jí rozuměli, otevřít vrata ohrad a nechat všechny huňáče do jednoho odejít, všechny ty ochočené nosiče, kopáče, kuchaře, metaře, sluhy, pokojské. Nezůstal ani jeden. Někteří z nich byli u svých pánů od založení kolonie před čtyřmi pozemskými roky. Ale něco jako věrnost jim je cizí. I pes nebo šimpanz by zůstali. Tihle parchanti byli vyvinutí nejvýš tak jako krysy nebo hadi, dost mazaní jen na to, aby se obrátili a začali kousat, jen co je pustí z klece. Ding Dong zcvokl, když nechal všechny tyhle huňáče, aby se ztratili někde kolem. Měli je naládovat na Mokrý ostrov a nechat je tam vyhladovět, to by bylo nejlepší konečné řešení. Jenže Dong má pořád nahnáno z těch dvou humanoidů a jejich mluvící krabice. Takže když se divocí huňáči rozhodnou zopakovat masakr ze Smithova Tábora, budou teď mít po ruce spoustu čerstvých rekrutů, kteří navíc budou znát celé město, jeho chod, budou vědět, kde jsou skladiště zbraní, kde jsou stanoviště stráží a všecko ostatní. Jestli Centralville vypálí, budou si ve štábu moct poděkovat sami sobě. Nic jiného si nezaslouží, když se nechali podfouknout zrádci, poslouchali humanoidy a ignorovali rady chlapů, kteří vědí, co jsou huňáči zač.

Nikdo z chlápků ze štábu nebyl v táboře a neviděl popel a trosky a spálená těla jako on. Pořád má ještě před očimia Okiho tělo venku před táborem, tam, co zrovna se svými lidmi kácel. Z obou oči mu trčely šípy, jako kdyby byl nějaký druh pohádkového hmyzu s anténami vysunutými do vzduchu. Kristepane, pořád to před sebou vidí.

S jednou věcí snad ale nebudou chlapi z Hlavního váhat ať už falešné „pokyny" tvrdily, co chtěly — s použitím „osobních střelných zbraní" v sebeobraně. Mají tam plamenomety a kulomety, šestnáct malých helikoptér s kulomety a vrhače napalmových konzerv a pět velkých helikoptér s plnou vyzbrojí. Těžké zbraně stejně nejsou zapotřebí. Stačí doletět s helikoptérou nad některou z vykácených oblastí, pochytat tam kupu huňáčů, s těmi jejich prašivými luky a šípy, naházet na ně napalm a jen se dívat, jak běhají

kolem a hoří. To bude úplně stačit. Když si to představil, trochu ho to vzpružilo. Asi jako když pomyslel na ženskou. Nebo když si vzpomněl na toho huňáče Sama, co na něj skočil a kterému musel rozmlátit držku čtyřmi ranami, jednou po druhé. Byla to živá vzpomínka, navíc vyvolaná barvitější představivostí, než má většina lidi, proč by byl falešně skromný, prostě už je takový.

Je totiž fakt, že jediné okamžiky, kdy muž je naprosto a úplně mužem, jsou, když se zmocňuje ženské nebo zabíjí jiného muže. Není to původní, četl to v nějaké staré knize, ale je to pravda. Proto si takové scény rád vybavoval. Dokonce i když huňáč vlastně nebyl muž.

Nová Jáva byla nejjižnějším z pěti velkých světadílů, kousek na sever od rovníku, a tak tu bylo tepleji než na Hlavním nebo na Smithově ostrově, které byly klimaticky nejvýhodněji položené. Tepleji a o hodně víc vlhko. V období dešťů pršelo na Novém Tahiti všude a pořád, ale v severních oblastech to byl tichý jemný déšť, který padal bez ustání, avšak nikdy v něm nebylo zima a člověk ani nezmokl. Tady dole padal liják v kýblech a provázely ho bouře monzunového typu, ve kterých se nedalo dokonce ani chodit, neřkuli pracovat. Před takovým deštěm ochránila jen pevná střecha nebo les, ták byl hustý. Ze všech těch kapek z listů člověk zmokl, jistě, ale když už byl skutečně uvnitř, než se monzun zdvihl, sotva si bylo možné všimnout, že vane vítr. Potom venku huií!, vítr podrážel nohy a slintal červené tekuté bahno, na něž déšť měnil vymýcené plochy. Žádný úprk zpátky do lesa nebyl dost rychlý; v lese ale bylo tma a horko a snadno se v něm dalo zabloudit. Velící důstojník major Muhamed byl uprděný parchant.

Všecko na Nové Jávě se dělalo podle předpisů. Těžba dřeva v kilopásech, na vykácených plochách se sázel podrost, opušťaky do Centralvillu se vydávaly striktně bez zvýhodňování pro všechny, halucinogeny byly na příděl a jejich užíváni ve službě trestáno a tak dál. Avšak jednu dobrou vlastnost Muhamed měl: nevolal pořád do štábu. Nová Jáva byla jeho tábor a tak ji taky vedl. Neměl příkazy ze štábu nijak rád. Když přišel rozkaz, poslechl ho a nechal huňáče jít a zamkl všecky zbraně vyjma malých pistolí. Ale sám příkazy a rady nevyhledával. Ani ve štábu ani nikde jinde. Byl to svéprávný typ: věděl, kdy má pravdu. To byla jeho velká chyba.

Ještě když sloužil na štábu, měl Davidson občas příležitost nahlédnout do papírů ostatních důstojníků. Jeho neobyčejná paměť si takové věci dokázala podržet a dovedl si například vybavit, že Muhamedovo IQ bylo 107. Zatímco jeho, už to tak bylo, bylo 118. Byl to rozdíl jedenácti bodů, ale samozřejmě že to starýmu Muhymu říct nemohl, a Muhy to sám poznat nedokázal. Takže nemělo smysl ani pokoušet se mu něco vykládat. Myslel si, že všecko ví líp než Davidson, a to mu stačilo.

Vlastně byli ze začátku všichni poněkud uprdění. Nikdo z těchhle chlapů na Nové Jávě nevěděl nic o krvavé řeži ve Smithově Táboře kromě toho, že velitel opustil tábor hodinu předtím, než se to stalo, a tak zůstal jediný naživu. Když se to podalo takhle, znělo to nepěkně. Dalo se chápat, proč se na něj ze začátku dívali jako na Jonáše nebo ještě hůř, jako na nějakého Jidáše. Ale až ho poznají, líp to pochopi. Začali už chápat, že je všecko možné, jen ne dezertér a zrádce a že se ochraně kolonie na Novém Tahiti před zradou zcela obětuje. A začínali chápat, že zbavit se huňáčů bude jediná cesta k tomu, aby byl tenhle svět bezpečný pro pozemský styl života.

Nebylo příliš těžké zasít mezi drvoštěpy tyhle myšlenky. Neměli ty malé zelené krysy nikdy moc v lásce. Přes den je museli honit do práce a v noci hlídat, ale teď začínali chápat, že huňáči nejsou jen odporní, ale taky nebezpeční. To když jim Davidson vyprávěl, co našel ve Smithově Táboře, když jim popsal, jak dva humanoidi z flotily vymyli mozky celému štábu, když jim vysvětlil, že likvidace pozemšťanů na Novém Tahiti je jen drobnou epizodou ve velkém spiknutí cizáků proti Zemi, a když jim připomněl jasná, střídmá čísla, dva a půl tisíce lidí proti třem miliónům huňáčů. Teprve potom se začali stavět na jeho stranu.

Teď už za ním stál dokonce i důstojník ekologické kontroly. Nebyl jako chudák starý Kees, který cvokatěl z toho, že mu lidi střílejí červené jeleny, a potom jemu samotnému prostřelili břicho ti podlí huňáči. Tenhle chlápek, Atranda, huňáče nenáviděl. Upřímně řečeno, byl taky trochu cvok. Prodělal geošok nebo něco na ten způsob a měl takový strach, že huňáči přepadnou tábor, až se choval jako ženská, která se boji znásilnění. Ale tak jako tak je užitečné mít na své straně místního specialistu.

Získávat pro své názory velitele smysl nemělo. Davidson který dovedl lidi dobře odhadnout, poznal téměř okamžitě že by to k ničemu nevedlo. Muhamed byl úzkoprsý člověk bez formátu. Byl vůči Davidsonovi zaujatý a nedokázal to překonat — týkalo se to oné záležitosti ve Smithově Táboře. Řekl

mu jen tolik, že ho nepovažuje za spolehlivého.

Byl to parchant spokojený sám se sebou, ale způsob, jímž na Nové Jávě velel, se vší strnulosti, se Davidsonovi hodil. Ovládnout stmelenou organizaci, zvyklou jen plnit rozkazy, je vždycky jednodušší než získat vedoucí postavení ve volné i skupině, složené z nezávislých jedinců. A totéž platí i v případě velení jednotce, která provádí obranné i útočné vojenské operace. Protože tady jednou bude velet on. Muhy je dobrý šéf dřevorubeckého tábora, ale ne voják.

Davidson si dával záležet, aby k sobě připoutal ty nejlepší drvoštěpy a mladé důstojníky. Nepospíchal. Když těch, kterým mohl důvěřovat, bylo už dost, nechal deset z nich vynést ze zamčeného skladiště starého Muhyho ve sklepě kulturáku, plného válečných hraček, pár věciček. Jednu neděli si potom vyrazili do lesa, pohrát si.

Před pár týdny objevil Davidson huňáčské město a teď tuhle kratochvíli předhodil svým mužům. Mohl to zvládnout sám, ale takhle to bylo lepší. Upevnilo to kamarádství, mezi chlapy vznikly opravdové vztahy. Dopochodovali k městu za bílého dne a všechny huňáče, které načapali na zemi, pokropili napalmem a spálili je. Potom nastříkali střechy jejich doupat benzínem a upekli zbytek. Ti, co se pokusili dostat ven, koupili každý dávku zápalného želé. Byl to skoro umělecký kousek, počkat si u krysí díry na ty malé krysy, až vylezou, nechat je, ať si myslí, že se jim to povedlo, a pak je osmahnout odzdola nahoru, až z nich byly pochodně. Ty jejich zelené kožichy se krásně škvařily.

Ale upřímně řečeno, o moc víc vzrušující než honit obyčejné krysy, asi jediná divoká zvířata, která zbyla na staré matičce Zemi, to nebylo. Ale přece něco: huňáči jsou o moc větší než krysy a člověk ví, že mu to můžou taky zkusit oplácet, i když to tentokrát neudělali. Někteří z nich si dokonce místo aby utíkali, prostě lehli na záda a zavřeli oči. Byl to hnus. Mysleli si to i další kámoši a jeden z nich se z toho poblili, tak se mu udělalo špatně, když upálil jednoho z těch, co si jen tak lehli na zem.

Byla to parta tvrdých chlapů, a tak nenechali naživu ani samice, aby je ojeli. Všichni předem souhlasili s Davidsonem, že tohle je něco, co má zatraceně blízko k perverzitě. Homosexualita je normální, to je mezi lidmi. Ale třebaže tyhle potvory i mají stejné příslušenství jako ženy, lidi to nejsou. Bylo lepší dopřát si vzrušení z toho, že je člověk zabíjí, a zůstat čistý. To všichni dobře chápali a chovali se podle toho.

Když se vrátili do tábora, drželi všichni jazyk za zuby, nevytahovali se dokonce ani před kámoši. Byli to dobří chlapi. Muhamed se o výpravě nedoslechl ani slovo. Pokud šlo o něj, tak věděl jen to, že všichni jeho chlapi jsou prima hodní kluci, co si hledí řezání klád a od huňáčů se drží stranou, ano, pane. A ať tomu věří dál, dokud nepřijde den D.

Protože huňáči by měli zaútočit. Někde. Tady nebo na některý z táborů na Královském ostrově. Nebo na Hlavním. Davidson to věděl. Byl jediným důstojníkem v celé kolonii, který to věděl. Falešná skromnost ať jde stranou, věděl, že má pravdu. Nikdo jiný kromě mužů, které měl čas přesvědčit, mu nevěřil. Ale ostatní měli všichni dříve nebo později uvidět, že měl pravdu.

A pravdu měl.

5

Bylo to šokující střetnout se tváří v tvář se Selverem. Když letěl z vesnice na úpatí kopce do Centralvillu, pokoušel se Ljubov pochopit, proč to byl takový šok, dobrat se k tomu, co mu tak pocuchalo nervy. Protože nikoho by přece nemělo to, že se setká se starým a dobrým přítelem, vystrašit.

Nebylo jednoduché přesvědčit vůdkyni města, aby ho pozvala. Tuntar byl celé léto hlavním cílem jeho výzkumu, měl tu několik skvělých informátorů, navázal dobré vztahy s chýší a vůdkyně ho nechávala svobodně se účastnit společných záležitostí a zaznamenávat je. Ovšem vymámit z ní teď pozvání, byť prostřednictvím několika bývalých otroků, kteří zůstali v této oblasti, zabralo spoustu času. Nakonec mu vyhověla a poskytla mu tak podle nových směrnic „příležitost zvolenou Athšeany samotnými". Trvalo na tom spíš jeho vlastní svědomí než plukovník. Dong chtěl, aby sem šel. Měl z huňáčů strach. Řekl Ljubovovi, aby všechno pořádně omrkl, aby se „podíval, jak teď reagují, když jsme je nechali na pokoji". Doufal, že mu to dodá rovnováhu. Ljubov nedokázal usoudit, zda zpráva, kterou podá, plukovníkovi Dongovi přinese znovu rovnováhu nebo ne.

Les byl kolem Centralvillu všemi směry vykácen do vzdálenosti deseti mil a pařezy už ztrouchnivěly. Zbyla veliká nudná pláň podrostu, připomínající v dešti šedivou srst. Pod ježatými listy semenáčů vyrůstaly trpasličí osiky a keříky šalvěji které, až budou větší, poskytnou na oplátku ochranu

semenáčkům stromů. Kdyby pláň nechali na pokoji, dokázala by dokonce i v tomto deštivém klimatu celá oblast znovu zarůst lesem během třiceti let a za století dosáhnout plného vzrůstu.

Kdyby ji nechali na pokoji. Náhle se znovu objevil les — v prostoru, ne v čase; nekonečné množství zelených odstínů pokrývalo pomalu se vzdouvající kopce severního Somolu dole pod helikoptérou.

Jako většina pozemšťanů Ljubov na Zemi nikdy neprocházel mezi divokými stromy a nikdy neviděl les větši než domovní blok. Na Athše se zpočátku cítil v lese sklíčený a nejistý, nekonečná změť kmenů, větví a listí ho svou zeleni a hnědavým soumrakem dusila. Hmota a směs soupeřících životů, natlačených na sebe a dmoucích se ven a vzhůru ke světlu, ticho, tvořené množstvím nepatrných, nic neznamenajících zvuků, lhostejnost vegetace k přítomnosti ducha, to všechno ho znepokojovalo a raději se jako ostatní držel na pasekách a pobřežích. Avšak s přibývajícím časem začínal mít les rád. Gosse si z něj utahoval, říkal mu pan Gibbon a upřímně řečeno, Ljubov se svým kulatým, tmavým obličejem, dlouhýma rukama a předčasně šedivějícími vlasy trochu jako gibbon vypadal. Jenže gibboni už vyhynuli. Tak jako tak, ať už se mu to líbilo nebo ne, ve svém postavení musel do lesa chodit, a teď, po čtyřech letech, byl mezi stromy doma možná víc než kde jinde.

Začal taky mít rád jména, jimiž Athšeané pojmenovávali svou zemi a její jednotlivá místa, ta sonorní dvouslabičná slova: Somol, Tuntar, Ešreth, Ešsen — to bylo teď Centralville, Endtor, Abtan, a nade vším pak Athše, což znamenalo les, ale také svět. Země, Terra, Tellus je také půda i planeta zároveň, to jméno má dvojí smysl, a přece jeden. Pro Athšeany nebyla půda, země, planeta tím, čemu se mrtví vracejí a diky čemuž živí žijí: základní látkou jejich světa nebyla země, ale les. Pozemský člověk byl z hlíny, z rudého prachu. Athšean byl z větví a kořenů. Neryli své obrazy nikdy do kamene, vždy do dřeva. Posadil helikoptéru na první malou paseku na sever od města a pěšky došel k ženské chýši. Ve vzduchu visel čpavý pach athšeanského sídliště, tvořený kouřem ze dřeva, mrtvými rybami, aromatickými trávami a cizím potem. Vzduch v domech, ukrytých zpola v podzemí, byl směsí kysličníku uhličitého a různých pachů a pozemšťan si na ni mohl zvyknout jen těžko. Mnoho hodin, plných nových poznatků a vjemů, strávil Ljubov zpola ohnutý a udušený v takovém páchnoucím šeru mužské chýše v Tuntaru. Jenže, jak se zdálo, tentokrát ho dovnitř nikdo nepozve.

Nepochyboval o tom, že obyvatelé města vědí o masakru ve Smithově Táboře, od něhož uplynulo už šest týdnů. Určitě se o něm dozvěděli vzápětí, zprávy se z ostrova na ostrov šířily dost rychle, třebaže zase ne tak, aby to ospravedlňovalo přesvědčení dřevorubců o „zázračné moci zdejší telepatie". Určitě také věděli, že brzy po masakru bylo osvobozeno tisíc dvě stě otroků z Centralville. Ljubov souhlasil s plukovníkem, že domorodci budou druhou událost chápat jako důsledek první. Vyvolává to, jak by řekl plukovník, „mylný dojem", ale to pravděpodobně není důležité. Důležité je, že otroci byli . osvobozeni. To špatné, co se stalo, se odeslat nemůže, ale přinejmenším už se to neděje. Ted by měli začít znovu: domorodci bez bolestného nechápavého údivu, proč s nimi „čovekové" zacházejí jako se zvířaty, a oni bez břemene vysvětlování a bez hlodání nesmazatelné viny.

Věděl, že pokud se má mluvit o něčem, z čeho jde strach nebo o čem se těžko mluví, cení si tu otevřenosti a jasných slov. Čekal, že obyvatelé Tuntaru projeví možná triumf, ale nebudou se tvářit omluvně ani odmítavě nebo záhadně. Ale nestalo se nic z toho. Nikdo s ním dohromady nemluvil.

Přišel sem pozdě odpoledne, což se rovnalo tomu, jako kdyby na Zemi přišel časně po svítání. Athšeané spali — kolonisté, jako často, ignorovali očividný fakt — avšak údobí jejich fyziologického útlumu probíhalo mezi polednem a čtvrtou odpoledne, zatímco u pozemšťanů mezi třetí a pátou ráno. Athšeané měli dvouvrcholový cyklus zvýšení teploty a aktivity; vrcholy se dostavovaly za soumraku a za rozbřesku. Většina z dospělých spala pět až šest hodin ze čtyřiadvaceti a jejich spánek byl rozdělen do několika fází, jen muži zasvěcení do snění nespali víc než dvě hodiny denně. Když se nepočítaly jejich stavy krátkého spánku a snění a považovaly se za „lenost", dalo se tvrdit, že nikdy nespí. Bylo mnohem jednodušší říkat tohle než se snažit pochopit, o co vlastně jde.

Ljubov se objevil v Tuntaru na sklonku dne, kdy město začínalo po údobí klidu ožívat. Všiml si, že je tu spousta nových obličejů. Obyvatelé si ho zkoumavě prohlíželi, ale nikdo se s ním nepokusil promluvit, byly to jen stíny, putující po vzdálených cestách, ve stínu velkých dubů. Nakonec přece jen narazil na někoho, koho znal, sestřenici vůdkyně Šerrar bezvýznamnou, málo chápavou stařenu. Pozdravila se s ním jako obvykle, ale nechtěla odpovědět na žádné dotazy po vůdkyni a dvou jeho nejlepších

informátorech. Egathovi — sadaři a Tubabovi — pánu snů. Vůdkyně má moc práce, a kdo je Egath, myslí snad Gebana? A Tubab? Ten je možná tady někde nebo taky ne. Pověsila se na Ljubova, nikdo jiný však s ním nemluvil. Kulhavá, ubrblaná, svraštělá, zelená babizna ho provázela přes mlází a mýtiny Tuntaru k mužské chýši. „Ti uvnitř nemají čas," řekla Šerrar.

„Sní?"

„Jak to můžu vědět? Jen pojď, Ljubove, pojď se kouknout.. ." Věděla, že vždycky stál o to, vidět něco, ale nevěděla, co by mu měla ukázat, aby ho odvedla někam pryč. „Pojď se kouknout na rybářské sítě," řekla nanicovatě.

Zahlédl oči mladé dívky, která po něm střelila pohledem. Byly temné a nepřátelské, takový pohled u Athšeana ještě nezahlédl, snad jen u malých dětí, když je vystrašila jeho výška a obličej bez srsti. Ale tahle dívka vystrašená nebyla.

„Proč ne," odpověděl Šerrar. Pochopil, že jedinou možností je podřídit se. Jestli si Athšeané skutečně vyvinuli — konečně a rázně — smysl pro skupinové nepřátelství, pak to musí akceptovat a jednoduše se jim pokusit ukázat, že zůstal tím starým, důvěryhodným, v ničem nezměněným přítelem.

Ale jak se mohl jejich způsob vnímání a myšlení změnit po tak dlouhé době tak rychle? A proč? Pokud šlo o Smithův Tábor, byla příčina zřejmá: Davidsonova nesnesitelná krutost mohla dovést dokonce i Athšeany k násilí. Ale tohle město nebylo nikdy obětí útoku pozemšťanů ani cílem nájezdů verbířů otroků, nevidělo, že by kolem byl les kácen nebo vypalován. On sám tu byl — ani antropolog nedokáže vždycky vymazat svůj stín z obrazu, který kreslí — ne víc než před dvěma měsíci. Jistě, vědí, co se stalo ve Smithově Táboře, a jsou mezi nimi uprchlíci, bývali otroci, kteří trpěli v rukou pozemšťanů a kteří o tom vyprávěli. Ale copak zvěsti a to, co slyšeli, mohlo vyvolat tak výrazné změny — když neútočnost je v téhle kultuře a společnosti tak hluboce zakořeněná, když je součástí jejich podvědomí, jejich „času snění", jejich psychologie? Že lze vražednou krutosti vyprovokovat i Athšeana, aby se pokusil zabít, to věděl; dokonce toho byl jednou i svědkem. Ze lze nesnesitelným útlakem podobně vyprovokovat i rozbité společenství, tomu po tom, co se stalo ve Smithově Táboře, musel uvěřit. Ale že pouhé řeči a zprávy, ať už jsou sebevíc děsivé a vyvolávající odpor, mohou vyrovnanou společnost těchto lidí donutit jednat proti svým zvykům a rozumu, naprosto pozměnit životní styl, tomu věřit nemohl. Bylo to psychologicky nepravděpodobné. Něco tomu chybělo.

V okamžiku, kdy došel k chýši, vynořil se z ní starý Tubab. Za starcem se objevil Selver.

Selver prolezl nízkým průchodem, napřímil se, zamžoural do bledého denního světla, tlumeného deštěm a listovím. Jeho tmavé oči se setkaly s Ljubovovým pohledem a zastavily se. Ani jeden z nich nepromluvil. Ljubov pocítil strach.

Při zpátečním letu helikoptérou uvažoval, co způsobilo ten šok, kde se vzal strach. Proč jsem se Selvera bál? Byla to neprokazatelná intuice nebo vágní a falešná analogie? V každém případě byl ten strach iracionální.

Mezi Ljubovem a Selverem se nic nezměnilo. To, co Selver udělal ve Smithově Táboře, bylo možné ospravedlnit. Ale i kdyby se to ospravedlnit nedalo, nic to neměnilo. Jejich přátelství bylo příliš hluboké, a morální pochyby na tom nic změnit nemohly. Měli za sebou těžké doby, kdy učili jeden druhého — víc než v obvyklém slova smyslu — vlastní jazyk. Mohli spolu mluvit bez zábran. A Ljubovovu lásku k příteli prohlubovala vděčnost, kterou cítí zachránce k tomu, jehož život, měl právo zachránit.

Teprve v tomto okamžiku si skutečně uvědomil, jak hluboké je jeho přátelství a oddanost k Selverovi. Pocházel snad jeho strach z obav, že Selver by teď mohl, když se naučil racionálně nenávidět, odmítnout i jeho, odvrhnout Ljubovovu oddanost, že by s ním mohl jednat ne jako s přítelem, ale jako s „jedním z nich"?

Dlouho se dívali jeden na druhého. Potom se Selver pomalu otočil ke Ljubovovi a napřáhl ruce.

Mezi lesními lidmi je dotyk hlavním kanálem komunikace. Mezi pozemšťany dotek vždycky spíše naznačuje hrozbu, agresi, a tak lidem často mezi potřesením ruky a sexuálním laskáním nezbývá už nic. Celou tuhle prázdnotu Athšeanům vyplňuji různé druhy doteků. Laskání jako signál a ujištění je pro ně stejně podstatné jako pro matku a dítě či pro milence, jeho důležitost však je sociální, nikoli jen mateřská či sexuální. Je součástí jejich jazyka, má své přesné významy, je kodifikované, a přece nekonečně proměnlivé. „Pořád omakávaj tlapama jeden druhýho," šklebili se někteří z kolonistů, neschopni spatřit v

těchto výměnách doteků nic vyjma vlastního erotismu, který, soustředěný výhradně na sex a potom potlačený a frustrovaný, útočí a otravuje každý příjemný pocit, každou lidskou odpověď. Je to vítězství oslepeného a tise se plížícího Cupida nad velkou, na vejcích sedící matkou všech moří a hvězd, všech listů všech stromů, všech pohybů všech lidí.

Venuši Genetrix...

Takže Selver došel ke Ljubovovi s napřaženýma rukama a po pozemském způsobu si s ním potřásl pravici. Potom ho uchopil za obě ruce přímo nad lokty a zatřásl s nimi. Nesahal Ljubovovi o moc výš než do pasu a to činilo všechny jejich pohyby obtížnými a neohrabanými. Přesto nebylo v doteku malých, tenkých, zelenou srstí obrostlých paží nic nejistého nebo dětinského. Bylo to jako znovunabytí důvěry. Ljubov byl rád, že se mu jí dostalo.

„Selvere, nečekal jsem, že tě tu potkám. Strašně rád bych tebou mluvil —"

„Teď nemůžu, Ljubove."

Řekl to jemně, ale sotva promluvil, Ljubovova naděje, že jejich přátelství zůstalo nezměněné, se vytratila. Selver se změnil. Změnil se výrazně, od kořenů.

„Můžu přijít jindy," řekl Ljubov naléhavě, „můžeme si promluvit jindy, Selvere? Je to pro mě důležité —"

„Dnes odtud odcházím," řekl Selver dokonce ještě jemněji, ale pustil Ljubovovy ruce a podíval se stranou. Doslova ho vytěsnil z doteku. Mrav vyžadoval, aby Ljubov udělal totéž, a rozhovor by měl skončit. Ale potom by tu už neměl vůbec s kým mluvit! Starý Tubab se na něj dokonce ani nepodíval, město se k němu obrátilo zády. Jenže tohle byl Selver, jeho přítel.

„Selvere, možná myslíš, že mezi námi leží to zabíjen u Kelme Deva. Ale není to tak, možná že nás víc spojuje. Všichni vaši lidé z ohrad pro otroky byli osvobozeni, ani tohle už mezi námi neleží. A i kdyby — vždycky to tak bylo — já pořád... pořád jsem stejný, jako jsem byl, Selvere."

Athšean chvíli neodpovídal. Jeho zvláštní obličej, velké hluboké oči, výrazné rysy znetvořené jizvami a zastřené krátkou hedvábnou srstí, která rámovala a současně rozostřovala, tento obličej se od Ljubova odvrátil, sevřený, neústupný. Potom se, jakoby proti své vůli, rozhlédl kolem. „Ljubove, neměl jsi sem chodit. A dřív než uplynou dvě noci, měl bys zmizet z Centralvillu. Nevím, kdo jsi. Bylo by lepší, kdybych tě nikdy nepoznal."

Dořekl to a odvrátil se. Odcházel lehce, jako kočka s dlouhýma nohama, zelená skvrnka mezi tmavými duby Tuntaru. Byl pryč a Tubab šel pomalu za ním, aniž se na Ljubova jedinkrát podíval. Na dubové listy, na úzké stezky k domům a k řece padal bez jediného zvuku jemný déšť. Zaslechnout ho mohl jen ten, kdo pozorně naslouchal. Nekonečny chór lesa byl příliš mnohovrstevný pro nesoustředěnou, zraněnou mysl.

„Selver je bůh," řekla stará Šerrar. „Pojď se teď podívat na rybářské sítě."

Ljubov odmítl. Zůstat by bylo nezdvořilé i netaktické. A neměl na to ani pomyšlení.

Pokoušel se namluvit sám sobě, že Selver ho neodmítal jako Ljubova, ale jako pozemšťana. Nebyl v tom rozdíl. Nikdy nebude.

Byl téměř znechucen, když zjistil, jak moc ho bolí být zraňován. Tento druh nedospělé citlivosti ho zahanboval, měl by už mít tvrdší kryt.

Malá čarodějnice, zelený kožich zaprášený a postříbřený kapkami deště, si s úlevou oddechla, když mu říkala na shledanou. Musel se usmát, když ji pozoroval ze startující helikoptéry, jak, seč může, kulhavě poskakuje mezi stromy. Jako ropucha, která unikla hadovi.

Kvalita je důležitá záležitost, ale stejně tak kvantita; důležitost je tu relativní. Obvyklý vztah dospělého jedince k někomu, kdo je mnohem menší, se může vyznačovat aroganci, protektorstvím nebo laskavosti, může se v něm projevovat tyranství i snaha ochránit, ale vždycky jde o vztah podobný. víc vztahu k dítěti než k dospělému. Je-li navíc ona osoba dětského vzrůstu porostlá srstí, provokuje to další postoj, který Ljubov nazval symptomem plyšového medvídka. Vzhledem k tomu, že Athšeané jsou zvyklí hodně se mazlit, nejevily se takové projevy nepřirozené, ale přesto zůstávala jejich motivace podezřelá. A konečně bylo nutno vzít v úvahu i nevyhnutelnou reakci na zrůdnost, podvědomou snahu vyhnout se tomu, co je sice lidské, avšak tak úplně lidsky to nevypadá.

To, že Athšeané, podobně jako pozemšťané, jednoduše občas vypadají legračně, pro Ljubova

rozhodně podstatné nebylo. I když někteří z nich vypadali jako ropuchy, sovy, stonožky. Šerrar nebyla první stařena, na kterou se Ljubov podíval zezadu a přitom ho napadlo, že je směšná...

Taky jeden z problémů téhle kolonie, pomyslel si, když zvedl helikoptéru nad zem a Tuntar zmizel pod duby a sady bez listí. Nemáme tu žádné stařeny. Ani starce, vyjma Donga, a i jemu je jen šedesát. Staré ženy se liší od všech ostatních především tím, že říkají, co si myslí. Pokud se u Athšeanů dá mluvit o vládě, tak jim vládnou staré ženy. Intelekt patří mužům, politika ženám a etika vzájemným vztahům obou — tak je to tu zařízeno. Má to půvab a funguje to, alespoň pokud jde o ně. Přál bych si, aby nám koloniální úřad poslal vedle těch vdavekchtivých, plodných a prsatých holek i pár babiček.

Zrovna ta holka, co jsem tuhle v noci měl, je opravdu fajn a je s ni fajn i v posteli, má laskavé srdce, ale probůh, bude trvat ještě čtyřicet let, než vůbec něco muži řekne....

Myslel na staré i mladé ženy, ale kdesi za všemi myšlenkami a úvahami přetrvával šok, intuitivní poznání toho, co nechtělo být poznáno.

Než se ohlásí na štábu, musí si všechno rozmyslet.

Především Selver — co se s ním stalo?

Selver je určitě klíčovou figurou. Znal ho dost dobře, aby věděl, že je skutečně silnou osobností. Dokázal si to někdy předtím uvědomit?

Uvědomil si to, jistě — velice brzy si ho přece vybral, právě proto, že byl výjimečný. Tenkrát to byl „Sam", sluha tří důstojníků, sdílejících jeden prefabrikovaný domek. Ljubov si pamatoval, jak se tehdy Benson vychloubal, jak dobrého huňáče mají a jak ho správně ohnuli.

Mnoho Athšeanů, zejména páni snů, nedokázalo přizpůsobit vícecyklový rytmus spánku životnímu stylu pozemšťanů. Tím, že byli nuceni v noci spát, ztráceli schopnost upadnout do spánku paradoxního a REM, které svým dvouhodinovým cyklem ovládaly zcela jejich životní styl, zcela odlišný od pozemského pracovního dne. Kdo se jednou naučil snít v bdělém stavu, udržovat duševní rovnováhu ne na ostré hraně rozumu, ale na dvojí základně, dokonalé souhře rozumu a snu, nemohl se to odnaučit, stejně jako se nelze odnaučit myslet. U mnoha mužů se projevily stavy otupenosti, zmatku, odtržení od reality, dokonce katatonie. Ženy, zprvu rozzuřené a potom pokořené, setrvávaly v mrzoutské lhostejnosti právě zotročených. Nejlépe se dařilo mužům, kteří nesnili nebo byli ještě příliš mladí, aby snění ovládali. Dokázali se přizpůsobit a buď pracovali v dřevorubeckých táborech, nebo se z nich stávali sluhové. Sam byl jedním z nich, byl výkonný, nenápadný, vařil, pral, posluhoval, občas posloužil jako obětní beránek svých tří pánů. Naučil se být neviditelným. Ljubov si ho vypůjčoval jako zdroj etnologických informací a díky souznění ducha i povahy si rázem získal jeho důvěru. Zjistil, že Sam je ideálním zdrojem informací, poučeným o všech zvycích svého lidu, že si uvědomuje, co je podstatné, a umí to rychle sdělit. Ljubov s jeho pomocí dokázal pochopit i to, co by propast mezi dvěma jazyky, dvěma kulturami, dvěma druhy rodu člověk jinak nedovolila.

Dva roky Ljubov cestoval, studoval, zpovídal, pozoroval a hledal klíč, který by mu pomohl k mysli Athšeana. Nakonec selhal. Dokonce ani nezjistil, kde je zámek. Studoval spánkove projevy Athšeanů a zjistil, že zjevně žádné spánkové projevy nemají. Připevnil nespočetné elektrody na nespočetné lebky, pokryté zelenou srstí, a nedokázal ze známých vzorců, os a zubů, alf a delt a thét, které se na grafu objevovaly, vyčíst nic smysluplného. Teprve díky Selverovi porozuměl, jaký význam má pro Athšeany slovo „sen", že znamená také „kořen" a že právě ono je klíčem ke království lesních lidí. Teprve když začal snímat EEG Selverovi, poprvé uviděl celistvost neobyčejného vzorce mozkových impulsů, projevujících se při stavu snění mezi bděním a spánkem. Tohle snění však odpovídalo pozemskému snění ve spánku, asi jako je Parthenon podobný chatrči z bláta. V podstatě šlo o totéž, avšak to první je úplnější, kvalitnější a ovladatelné.

Co dál, co víc?

Selver mohl uprchnout. Zůstal, zpočátku jako sluha, potom (díky tomu, že Ljubovovo postavení specialisty mělo i některé výhody) jako pomocná vědecká síla. Přestože ho na noc zamykali s ostatními huňáči do ohrady (ubytovny dobrovolného pomocného pracovního sboru). „Odvezu tě do Tuntaru a budeme pracovat tam," řekl Ljubov, když se Selverem mluvil snad po třetí, „proč bys tu, probůh, měl zůstávat?" — „V ohradě je moje žena Thele," řekl Server. Ljubov se ji pokusil vyreklamovat, ale pracovala v kuchyni štábu a seržanti, kteří kuchyň řídili, odmítali jakékoli zásahy ze strany „oficírů" a

„speciálů". Ljubov navíc musel postupovat velmi opatrně, aby jí naopak nepřidělal zbytečné problémy. Zdálo se, že ona i Selver jsou ochotni trpělivě čekat, dokud se jim nenaskytne příležitost ke společnému útěku nebo dokud nebudou osvobozeni. Huňáči byli v ohradách vždy rozdělováni podle pohlaví — proč, to nebylo nikomu jasné — a muži se se svými ženami vídali málokdy. Ljubov umožnil Selverovi a Thele, aby se scházeli v jeho domku na severním okraji města. Když se jednou Thele vracela do štábu, zahlédl ji Davidson a zjevně ho svou křehkou, bojácnou lehkostí zaujala. Tu noc si ji odvedl k sobě a znásilnil ji.

Při aktu ji zřejmě zabil. K takovým případům už došlo dřív a příčinou patrně byla fyzická nesouměřitelnost. Ať to bylo jakkoliv, přestala žít. Podobně jako někteří pozemšťané dokázali i Athšeané zemřít, když se skutečně rozhodli přestat žít. Tak nebo onak, Davidson zavinil její smrt. Nebyla to první taková vražda. Zato Selver udělal druhý den po její smrti něco, co se ještě nestalo.

Ljubov přišel, až když bylo bezmála po všem. Pořád si dokázal vybavit dusot, s nímž se hnal po Hlavní třídě, horké slunce nad hlavou, prach a klubko mužů. Celá záležitost mohla trvat sotva pět minut, k boji na život a na smrt je to až dost. Když Ljubov dorazil, byl už Selver, oslepený krví, pro Davidsona jen hračkou. Přesto vždycky znovu vstával ze země a útočil, ne zuřivě, ale se zoufalstvím rozumu Pořád vstával a útočil. Rozzuřil se nakonec Davidson, právě pro tu jeho strašlivou vytrvalost. Levým hákem Selvera srazil na zem a napřáhl nohu, aby mu botou rozdrtil lebku. V tom okamžiku roztrhl Ljubov kruh kolem. Zarazil rvačku (těch deset či dvanáct mužů, kteří rvačku pozorovali, sice vidělo rádo krev, ale teď už byli všichni ukojení a jeho zákrok proti Davidsonovi podporovali) a začal Davidsona nenávidět stejně jako Davidson začal nenávidět jeho, protože vstoupil mezi zabijáka a smrt.

Jen ten, kdo zabíjí sám sebe, chce zabít jen jednou. Vrah musí zabíjet znovu a znovu.

Ljubov Selvera, lehkého jako pírko, sebral ze země. Zmrzačená tvář se mu tiskla na košili a krev mu skrz ni prosakovala na kůži. Odnesl Selvera do svého domku, fixoval mu zlomené zápěstí, udělal, co bylo v jeho silách, pro jeho obličej a uložil ho do vlastní postele. Noc co noc se pokoušel s ním mluvit a vytáhnout ho z propastné beznaděje smutku a hanby. To všechno bylo, samozřejmě, proti předpisům.

I když se o tom před ním nikdo ani nezmínil. Nemusel. Věděl, že dává v sázku veškerou přízeň, kterou mu kdy důstojníci kolonie věnovali.

Dával vždycky pozor, aby se ve štábu držel na správné straně, a protestoval jen proti extrémním případům brutality vůči domorodcům. Raději přemlouval, než se hádal, a pokoušel se udržovat každý cár síly a vlivu, co mu zbývaly. Vykořisťování Athšeanů zabránit nemohl. Bylo to mnohem horší, než si kdy při výcviku představoval, ale to mu bylo málo platné. Snad jen jeho hlášení koloniálnímu úřadu a komisi pro práva mohly — po padesáti čtyřech letech cesty tam a zpět — mít nějaký efekt. Země se dokonce mohla rozhodnout, že obvyklá koloniální politika je v případě Athše naprosto chybná. Lepší o čtyřiapadesát let později než vůbec. Kdyby ho zdejší nadřízení přestali tolerovat, mohli by jeho hlášení cenzurovat nebo jinak znehodnotit a bylo by po veškeré naději.

Tehdy však byl příliš rozhořčený, než aby svou strategii dodržoval. Jestli se hodlají na jeho péči o přítele dívat jako na inzultaci matičky Země a zradu kolonie, ať jdou všichni do háje. Možná že potom mu přilepí nálepku huňáčomila a to sníží jeho možnou užitečnost pro Athšeany, ale nedokázal postavit obecné dobro nad výmluvnou Selverovu potřebu. Nelze přece zachraňovat lidi tím, že člověk prodá přítele. Davidson, kupodivu rozzuřený drobnými zraněními, jež mu Selver způsobil, a Ljubovovým zásahem, chodil kolem a prohlašoval, že toho huňáčského vzbouřence oddělá, a taky by to, kdyby dostal příležitost, udělal. Ljubov ošetřoval Selvera dnem i nocí dva týdny a potom ho odvezl z Centralvillu do Broteru, města na západním pobřeží, kde měl Selver příbuzné.

Trest za pomoc otrokům při útěku neexistoval, protože Athšeané nebyli otroci (vyjma toho, že ve skutečnosti jimi byli) — byli členy dobrovolných pracovních sborů. Ljubov dokonce nedostal ani důtku. Ale řadoví důstojníci mu přestali důvěřovat úplně, zatímco dříve mu důvěřovali alespoň zčásti. Dokonce jeho kolegové specialisté — exobiolog, zemědělský a lesní koordinátor a ekologové — mu rozličnými způsoby dali najevo, že se choval nerozumně, donkichotsky nebo hloupě. „To sis myslel, že sem jedeš na piknik?" zeptal se ho Gosse.

„Ne. Vůbec jsem si nemyslel, že to bude nějaký mizerný piknik," odsekl Ljubov.

„Nechápu, jak se jako poradce vůbec můžeš dobrovolně ztotožnit s kolonií. Víš přece, že tvory, kterými se zabýváš, to spláchne a pravděpodobně budou zlikvidováni. Tak už to chodí. Taková už je

lidská povaha a ty musíš vědět, že ji nezměníš. Tak proč sem lítat a pozorovat proces? Z čirého masochismu?"

„Nevím, jaká je lidská povaha. Možná že snaha zanechat popis toho, co hodláme zlikvidovat, je její součástí. Je na tom ekolog snad o moc líp?"

Gosse narážku ignoroval. „Tak dobře. Piš si svoje zprávy. Ale drž se stranou od krveprolití. Biolog, který zkoumá krysí kolonii, nesahá dovnitř a neloví svou oblíbenou krysu, když na ni někdo zaútočí."

V tom okamžiku se Ljubov přestal ovládat. Snesl toho už příliš. „Ne, to samozřejmě ne," řekl. „Krysu si můžu oblíbit, ale nikdy se nestane mým přítelem. Ale Selver můj přítel je. Vlastně je to na tomhle světě jediný člověk, kterého považuji za přítele." Starého dobrého Gosse to ranilo, chtěl Ljubovovi hrát otcovskou figuru a to nikdy nikomu nepomohlo. Ranilo ho to, snad proto, že to byla pravda. A pravda je, co tě osvobozuje... Mám Selvera rád, respektuji ho, zachránil jsem ho, trpěl jsem s ním, a teď se ho bojím. Selver je můj přítel.

Selver je bůh.

Z té malé zelené babice to vypadlo, jako kdyby to věděl každý, jen tak, jako by o někom řekla, že je lovec. „Selver sha'ab." Co to znamená sha'ab? Spousta slov z ženského jazyka, každodenního dorozumívacího prostředku Athšeanů, pocházelo z jazyka mužů, který byl všude stejný. Byla to slova často nejen dvouslabičná, ale i dvousmyslná jako mince s rubem a lícem. Sha'ab znamená bůh nebo jednotu stavu nebo silnou bytost a také něco zcela jiného, jenže Ljubov si nemohl vzpomenout co. Než se ve svých úvahách dopracoval až sem, byl už doma ve svém domku a mohl se podívat do slovníku, který spolu se Selverem sestavili během čtyř měsíců vyčerpávající, avšak harmonické práce. Jistě: sha'ab tlumočník.

Bylo to příliš jednoznačné, příliš výstižné.

Měla obě mínění něco společného? Často ano, ačkoli ne tak často, aby se to dalo prohlásit za pravidlo. Jestli bůh je tlumočník, co potom překládá? Selver je vskutku nadaný tlumočník, ale tento dar měl možnost projevit jen diky náhodě, že do jeho světa byl vnesen skutečně cizí jazyk. A co chápat výraz sha'ab jako „ten, kdo překládá z jazyka snu a filozofie a jazyka mužů do řeči všedního dne" ? Ale to dokáži všichni páni snů. Může tedy sha'ab být ten, kdo překládá do probouzejícího se života prvotní zkušenost vidění, ten, kdo je spojnicí mezi dvěma realitami, považovanými Athšeany za rovnocenné, času skutečného a času snu, jejichž vztahy, jakkoli živé, jsou nejasné. To je ono: ten, kdo dokáže sdělit ostatním vjemy z podvědomí. „Mluvit" tímto jazykem znamená tvořit něco nového. Měnit nebo být měněn, radikálně, od kořenů. Protože kořen je sen.

A tlumočník je bůh. Selver přinesl do jazyka svého lidu nové slovo. Udělal nový čin. Slovo, čin, vraždu. Jen bůh může převést tak velkého příchozího, jako je smrt, po mostě mezi světy.

Avšak naučil se zabíjet své bližní ve svých snech o násilí a opuštěnosti nebo ho to naučily činy cizinců, do snů nezakleté? Mluvil svým jazykem nebo z něj mluvil kapitán Davidson? To, co se jevilo kořenit z jeho vlastního utrpení a vyjadřovat proměnu jeho osobnosti, mohlo být ve skutečnosti infekcí, cizím morem, který z jeho lidu nevytvoří novou rasu, ale zničí ji.

Raj Ljubov neměl v povaze uvažovat na téma „Co můžu dělat?". Charakter a výchova ho určovaly k tomu, aby nezasahoval do záležitostí jiných lidí. Jeho prací bylo zjistit, co dělají, a on sám tíhl k tomu, nechat je to dodělat. Dával přednost tomu, být osvícen, před tím, aby zářil sám, chtěl hledat spíš fakta než pravdu s velkým P. V některých chvílích však i ten nejobjektivnější pozorovatel, pokud by nepředstíral, že byl zbaven všech emocí, stoji tváří v tvář rozhodnutí mezi chladem a zaujetím. Jeho „Co to dělají?" se náhle mění na „Co to děláme?" a nakonec na „Co musím dělat?".

Pochopil, že se právě octl v situaci, kdy musí volit. I když nevěděl zcela jasně proč a mezi jakými možnostmi.

Sám nemohl udělat nic, čím by zvýšil šance Athšeanů na přežití. Lepennon, Or a superkom dokázali víc, než on doufal, že by mohl dokázat za celý život. Koloniální úřad na Zemi byl při každém spojení superkomem přesný a plukovník Dong rozkazy plnil, ačkoliv někteří členové štábu a šéfové těžby dřeva mu radili, aby si příkazů nevšímal. Dong byl loajální důstojník a navíc věděl, že Shackleton na zpáteční cestě zkontroluje, co se děje, a podá zprávu, jak byly rozkazy plněny. Hlášení začala mít smysl teprve teď, když ten superkom, machina ex machina, fungoval a bránil staré pohodlné koloniální autonomii.

Člověk s ním náhle byl zodpovědný za to, co dělá, ještě v průběhu života. Už neexistoval čtyřiapadesát let dlouhý prostor pro chyby. Politika přestala být statická. Rozhodnutí Společnosti světů mohlo přes noc vést k omezení kolonie na jediný světadíl nebo mohlo zakázat kácení stromů, dokonce mohlo podporovat vybíjení domorodců — kdo ví. Jak Společnost světů funguje a jakou politiku bude prosazovat, nebylo možné ze stručných příkazů koloniální správy odhadnout. Dong se téhle budoucnosti, skýtající mnoho možností, obával, ale Ljubova těšila. Obecně shrnuto, byl přesvědčen o tom, že v rozmanitosti je život, a kde je život, tam je i naděje.

Kolonisté si přestali Athšeanů všímat a ti si nevšímali kolonistů. Byla to zdravá situace, a pokud to nebylo nutné, nestálo za to ji narušovat. A jediné, co ji mohlo narušit, byl strach.

Dalo se očekávat, že Athšeané budou podezřívaví a stále ještě rozhořčení, ale ne zvlášť vystrašení. Pokud jde o paniku, která po zprávě o masakru ve Smithově Táboře zachvátila Centralville, nestalo se později nic, co by ji mohlo oživit. Žádný Athšean se od té doby nikde nedopustil žádného násilí. Tím, že zmizeli otroci, se huňáči všichni vytratili do lesů a nedráždil ani strach z nových a cizích tvorů. Když nic jiného, začali se kolonisté uvolňovat.

Kdyby Ljubov ohlásil, že se v Tuntaru setkal se Selverem, Donga a ostatní by to vyplašilo. Mohli by trvat na tom, že se pokusí Selvera chytit a přivést k soudu. Koloniální řád sice, nepřipouštěl, aby člen jednoho planetárního společenství byl souzen podle zákonů jiné společnosti, avšak válečný soud takovéhle nuance snadno přehlédne. Mohli by se pokusit o Selverovo odsouzení a pak ho zastřelit. Jako svědka si přivést Davidsona. To ne, pomyslel si Ljubov a zasunul slovník do přeplněné police. To ne, pomyslel si a víc na to nemyslel. Vlastně se už rozhodl, aniž si toho byl vědom.

Druhý den předložil krátkou zprávu. Pravilo se v ní, že Tuntar žije běžným životem, že nebyl ani vyhoštěn, ani mu nikdo nevyhrožoval. Byla to uklidňující zpráva a nejnepřesnější, jakou kdy Ljubov napsal. Vynechal všechno, co bylo podstatné: že se neobjevila vůdkyně, že ho Tubab odmítl pozdravit, nezmínil se o přítomnosti spousty cizích lidi, o výrazu v očích mladé lovkyně, o Selverově přítomnosti... Samozřejmě že to poslední vynechal záměrně, ale jinak bylo hlášení zcela faktické, říkal si potom, většinou chyběly jen subjektivní dojmy, které jakožto vědec musí vypustit. Když zprávu psal, sužovala ho krutá migréna a trápila ho ještě horší, když ji odevzdal.

Tu noc se mu zdála spousta snů, ale do rána je všechny zapomněl. O čtyřiadvacet hodin později ho hluboko v noci probudilo hysterické vytí poplachových sirén a dunění výbuchů. Konečně stál tváří v tvář tomu, co si dosud nechtěl připustit. Byl jediným člověkem v Centralvillu, který nebyl překvapen. Pochopil, co je zač: zrádce.

A přitom mu dokonce ani teď nebylo zcela jasné, že tohle je útok Athšeanů. Byl to noční děs.

Jeho domku se útok vyhnul. Snad proto, že stál ve dvoře, stranou od ostatních domů, a možná také — pomyslel si, když pospíchal ven — že ho chránily stromy. Střed města byl celý v plamenech. Dokonce z kamenné budovy štábu sálaly plameny jako z rozbité pece. Byl tam superkom, to nejcennější spojení. Také ve směru letiště s helikoptérami a na Pláni hořely ohně. Kde vzali výbušniny? Jak to, že hoří všechno najednou? Budovy po obou stranách Hlavní třídy, postavené ze dřeva, byly v plamenech a zvuk praskajícího ohně byl hrozný. Ljubov se rozběhl k hořícím domům. Cestu zaplavila voda; nejdřív si pomyslel, že pochází z požárních hadic, a teprve potom si uvědomil, že tu řeka Menend proudí bez užitku po zemi, zatímco o kus dál hoří s děsivým řevem plamenů domy. Jak to dokázali? Všude přece byly stráže, ani na Pláni přece nikdy nechyběla terénní auta s ozbrojenými posádkami... Výstřely, salvy; rachot kulometů. Všude kolem Ljubova se míhaly malé postavičky. Nevšímal si jich a ze všech sil utíkal. Doběhl k hotelu. Ve dveřích zahlédl dívku. Za zády se jí míhaly plameny, a i když ji nic nebránilo uniknout, nehýbala se. Zakřičel na ni, potom přeběhl dvůr a odtrhl jí dlaně od zárubně dveří, které se zoufale držela. Vší silou ji táhl za sebou pryč. „Honem, zlato, honem," přesvědčoval ji něžně. Nechala se odvést, avšak ne dost rychle. Když byli uprostřed dvora, zřítilo se rozžhavené první poschodí budovy. Pomalu, postrčeno trámy propadající se střechy, se složilo do stran. Šindele a trámy vystřelily ven jako střepiny granátu. Hořící konec jednoho z trámů srazil Ljubova na břicho. Padl tváří dolů do jezera bláta, osvětleného požárem. Neviděl už malou zelenou lovkyni, která vyskočila na dívku, strhla ji dozadu a prořízla jí hrdlo. Neviděl už vůbec nic.

6

Tu noc nezněly písně. Ticho střídaly pouze výkřiky. Když vzplály létající lodi, Selver zajásal. Do očí mu vstoupily slzy, avšak z úst nevyšlo jediné slovo. Tiše se otočil, plamenomet mu ztěžkl v ruce a vedl své lidi zpátky do města.

Každý oddíl ze Západu a ze Severu vedl stejně jako on bývalý otrok, který sloužil čovekům v Centralvillu a znal budovy i ulice ve městě.

Většina lidí, kteří se útoku zúčastnili, však nikdy předtím čovecké město neviděla a mnoho z nich nikdy nevidělo ani samotné čoveky. Šli s nimi, protože šel Selver, protože je vedly zlé sny a jen Selver jim mohl říct, jak je ovládnout. Byly jich stovky a stovky, mužů a žen, připravených v naprostém tichu v deštivé temnotě všude kolem hranic města. Bývalí otroci se zatím ve dvojicích a ve trojicích vypravili udělat nezbytné přípravné akce: přerušit vodovodní potrubí, prostříhat dráty vedoucí světlo z elektrárny, vyloupit sklad zbraní. První stráže zemřely tiše, rychle a potmě za pomoci loveckých zbraní: provazů, nožů, šípů. Dynamit, ukradený ten den o něco dřív v dřevorubeckém táboře patnáct kilometrů daleko, posloužil na sklad zbraní a sklep štábní budovy, zatímco na ostatních místech byly založeny požáry. Potom vypukl poplach, vyšlehly plameny a noc i ticho byly ty tam. Většina hromových ran a dunění, připomínajícího pád stromu, pocházela od bránících se čoveků. Zbraně si ve skladu vzali jen bývali otroci, kteří je uměli použít — všichni ostatní se drželi svých oštěpů, nožů a luků. Reswan spolu s ostatními, kteří byli propuštěni z drevorubeckých táborů, vyhazovali dynamitovými náložemi do vzduchu zdi štábní budovy a hangáry s létajícími loděmi. Mohutné výbuchy přehlušovaly všechno ostatní.

Tu noc bylo ve městě kolem sedmnácti set čoveků a z toho asi pět set žen. Říkalo se, že to jsou všechny čovecké ženy a právě proto se Selver a ostatní rozhodli zaútočit právě teď i když se ještě neshromáždili všichni lidé, kteří chtěli být při tom. Přesto se v Endtoru shromáždilo čtyři, možná pět tisíc mužů a žen a všichni byli tu noc tady.

Požáry vysoko planuly, tmu naplňoval odporný pach spáleniny a krve mrtvých. Selverovi vyprahlo v ústech a krk měl celý bolavý. Nemohl mluvit a toužil se napít. V čele oddílu procházel hlavní stezkou města, když se najednou ze tmy vynořil čovek. Jeho obří postava se rýsovala proti zakouřené noční obloze, osvětlené mohutnými plameny. Selver zvedl plamenomet a stiskl spoušť. Čovek sklouzl v blátě a rozplácl se na kolenou. Vějíř plamenů nevytryskl, Selver vyčerpal celou náplň připalování letadel v hangárech. Pustil těžký aparát na zem. Čovek byl muž, beze zbrani. „Nechte ho jít," pokusil se říct Selver, ale skoro ho nebylo slyšet. Dva muži, lovci z Abtamských mýtin, prolétli s noži nad hlavami vzduchem. Velké ruce sevřely vzduch a padly jako podťaté tyče na zem. Obří tělo se sesulo na cestu. Tady, kde býval střed města, ležela spousta mrtvých. Až na praskání ohně už tu panovalo téměř ticho.

Selver otevřel ústa a vydal ze sebe chraptivý výkřik, znamení, že lov skončil a lovci se vracejí domů. Ostatní muži z oddílu dokázali křičet jasněji a hlasitěji, a vznosnému falsetu jejich hlasů odpovídaly další, z kouře a pachu, mezi občasnými výstřely plamenů se do tmy ozývaly blízké i vzdálené výkřiky. Selver ukázal, aby ostatní pokračovali dál, ven z města a sám ustoupil stranou, do rozbočeného prostoru mezi stezkou a domem, který už shořel a padl. Překročil mrtvolu čovecké ženy a sklonil se nad dalším tělem, přišpendleném k zemi velkým, zuhelnatělým trámem. Rysy obličeje byly pokryty blátem a stíny. Nedokázal je rozeznat.

Proč by vlastně měl, proč mezi tolika mrtvými poznávat jediného. Ve tmě to stejně není možné. Vykročil za svými muži. Potom se náhle otočil zpátky, s vypětím sil zvedl trám z Ljubovových zad a poklekl. Jednu ruku vsunul pod těžkou hlavu, takže se zdálo, že Ljubov leží pohodlněji, druhou očistil jeho obličej od země a zůstal strnule klečet.

Nespal už čtyři dny a ještě déle nesnil — vlastně ani nevěděl, jak dlouho. Vyjednával, mluvil, cestoval, plánoval, ve dne v noci, už od té doby, kdy opustil se svými stoupenci z Cadastu Broter. Putoval od města k městu a promlouval k lesním lidem, mluvil o věcech, které dosud neznali, vedl je ze sna do světa, připravoval je na vše, co se dnes stalo, mluvil, stále mluvil a poslouchal, co říkají ostatní, ani na chvíli se neoctl v tichu, ani okamžik nebyl sám. Naslouchali mu, poslouchali ho a teď ho následují na nové cestě. Uchopili oheň, jehož se báli, do vlastních rukou: chopili se umění ovládat zlé sny, ovládli smrt, které se dosud báli, a přenesli ji na své nepřátele. Stalo se vše, co řekl, že se má stát. Šli všichni, kterým řekl, že by měli jít. Spálili čovecké domy, spálili nebo rozbili jejich létající lodi, ukradli nebo zničili jejich zbraně, jejich samice byly mrtvé. Ohně už dohořívaly, noc byla ještě temnější a páchla kouřem. Selver dohlédl

sotva na krok. Podíval se k východu a zauvažoval, za jak dlouho přijde svítání. To, že teď kleči v bahně mezi mrtvými, je už jenom sen, zlý sen. Myslel jsem, že ho ovládnu, ale tenhle sen ovládá mě.

Ve snu se Ljubovovy rty v Selverově rukou trochu pohnuly. Selver sklonil hlavu. Oči mrtvého muže byly otevřené a odrážela se v nich záře uhasínajících ohňů. Po chvíli pronesl Selverovo jméno.

„Ljubove, proč jsi tu zůstal? Řekl jsem, ti, abys dnes v noci nezůstal ve městě," řekl Selver ve snu. Říkal to příkře, jako kdyby se na Ljubova zlobil.

„Jsi snad ve vězení?" řekl zemdleně Ljubov. Nepohnul přitom hlavou, ale říkal to tak obyčejně, že Selver ani na okamžik nezapochyboval, že tohle není sen, ale čas světa, noc v lese. „Nebo jsem já ve vězení?"

„Ani jeden, nebo snad oba, jak to mám vědět? Všechny stroje a motory jsme spálili. Všechny ženy jsou mrtvé. Ty muže, kteří chtěli, jsme nechali utéct. Řekl jsem jim, aby tvůj dům nezapálili, tvoje knihy zůstanou v pořádku. Ljubove, proč nejsi jako ostatní?"

„Jsem jako oni. Člověk. Jako oni. Jako ty."

„Ne. Jsi jiný -"

„Jsem jako oni. Ty taky. Poslouchej, Selvere. Nepokračuj už dál. Nesmíš už dál zabíjet další lidi. Musíš se vydat zpátky k... k vlastním... ke svým kořenům."

„Až tvoji lidé odejdou, potom skončí i tenhle zlý sen."

„Teď," řekl Ljubov a pokusil se zvednout hlavu. Nedokázal to, měl zlomenou páteř. Podíval se na Selvera a otevřel ústa, aby ještě něco řekl. Pak se jeho pohled svezl stranou, do jiného času. Rty, ač beze slova, se nesevřely. V hrdle slabě hvízdl dech.

Odevšad se ozývaly hlasy a volaly Selverovo jméno. „Nemůžu tu s tebou zůstat, Ljubove!" řekl Selver a v očích měl slzy. Když odpověď nepřišla, vstal a pokusil se utéct. Ale v temnotě snů se dokázal pohybovat jen velice pomalu, jako někdo, kdo se brodí hlubokou vodou. Před nim kráčel duch Jasanů, vyšší než Ljubov i než kterýkoli z čoveků, vysoký jako strom, s odvrácenou bílou maskou. „Vrátíme se," řekl Selver Ljubovovi. „Já se vrátím. Hned. Vrátíme se do lesů, to ti slibuju, Ljubove!" Ale jeho přítel, jeho jemný přítel, který mu zachránil život a zradil jeho sen, neodpověděl. Odešel kamsi do noci, někam blízko, neviděný a tichý jako smrt.

Selvera objevili lidé z Tuntaru. Zcela v moci snu bloudil tmou, plakal a mluvil sám se sebou. Co nejrychleji ho odvedli do Endtoru. Tam, v narychlo zbudované chýši na břehu řeky, ležel bezmocně a jako nepříčetný dva dny a dvě noci ve společnosti starců kteří ho uklidňovali. Po oba dny přicházeli do Endtoru lidé a znovu odcházeli a vraceli se do Ešsenu, kterému se říkalo Centralville, kde pohřbívali své i cizí mrtvé; víc než tři stovky svých, a přes sedm set těch druhých. Kolem pěti stovek čoveků bylo najednou zamčeno v bývalé ohradě pro huňáče, která jen proto, že stála stranou, nebyla vypálena. Mnohem víc jich uprchlo a někteří se dokonce dostali do dřevorubeckých táborů na jihu, jimž se útok vyhnul. Jiní se skrývali a bloudili v lesích nebo po vykácených územích, kde byli terčem lovu a někteří byli zabiti.

Hodně mladých lovců a lovkyň stále ještě slyšelo Selverovo burcování Zabíjej! jiní nechali vražednou noc za sebou jako noční můru, jako zlý sen, kterému musejí porozumět, ale nesmějí ho opakovat. Ti potom, když narazili na žíznící, vyčerpané čoveky, je zabíjet nedokázali. Takže ti občas zabili je. Obyčejně se čovekové skrývali ve skupinách po deseti dvaceti lidech, vyzbrojeni dřevorubeckými sekyrami a ručními zbraněmi, většinou bez střeliva. Do té doby, než se shromáždilo dost lidí, lovci tyhle skupiny jen stopovali, aby je potom přemohli, spoutali a odvedli zpátky do Ešsenu. Netrvalo to déle než dva tři dny, celá zdejší část Somolu se rojila lesními lidmi a nikdy, pokud si kdo pamatoval, se jich na tak malém prostoru nesešla ani polovina nebo alespoň desetina. A přitom přicházeli stále další ze vzdálených měst a zemí, zatímco jiní už odcházeli domů. Pochytaní čovekové byli odváděni k ostatním do přeplněné ohrady s příliš malými betonovými bloky. Dvakrát denně dostali napít a najíst a bez přestání je hlídalo několik set ozbrojených lovců.

Ještě odpoledne po ešsenské noci přiletěla od východu létající loď. Sestoupila nízko nad zem, jako kdyby chtěla přistát, potom střelhbitě jako dravec, který minul svou kořist, vzlétla vzhůru a dlouho kroužila nad přistávací plochou plnou trosek, nad kouřícím městem a vykácenou plání. Při útoku se Reswan postaral, aby všechny vysílačky ve městě byly zničeny, a jejich mlčení patrně přivolalo létající

loď z Kušilu nebo Rišwelu, kde pořád existovala malá čovecká sídliště. Vězňové v ohradě vyběhli ven a při každém okruhu rachotícího stroje se dali do křiku a mávání. Nakonec se do ohrady snesl padák s malým nákladem a stroj odrachotil pryč, až se ztratil v obloze.

Na celé Athše zbyly čtyři takové okřídlené lodě, tři v Kušilu a jedna v Rišwelu, všechno malé typy pro čtyři lidi, každá vyzbrojena kulomety a plamenomety. Zatímco Selver, ztracený pro lidi i pro svět, bloudil po stezkách jiného času, měl z nich Reswan i ostatní těžkou hlavu.

Třetího dne se Selver probudil do skutečného času. Byl hubený, jako omámený, měl hlad a nebylo mu do řeči. Vykoupal se v řece a najedl, vyslechl Reswana, vůdkyni z Berre a ostatní, kteří byli zvoleni mezi vůdce. Řekli mu, co všechno se přihodilo, zatímco snil. Když je vyslechl, zhlédl na ně a oni spatřili, že je v něm bůh. Znechuceni a vystrašeni ešsenskou nocí, s těžkými sny plnými krve a plamenů, mezi cizími lidmi, kteří přišli ze všech lesů světa, o tom někteří už začínali pochybovat. Shromáždily se tu stovky, tisíce lesních lidi, slétly se jako supi nad mršinou, nikdo nikoho neznal a všem se zdálo, že se přiblížil konec světa a nic už nebude, jako bylo, nic už se nevrátí. Jen Selverova osoba dávala příležitost vycítit ve všem nějaký smysl; jejich úzkost se zmenšila a všichni čekali, co řekne.

„Čas zabíjeni skončil," řekl. „Postarejte se, aby se to dozvěděli všichni." Rozhlédl se kolem sebe. „Musím promluvit s vězni v ohradě. Kdo je tam vede?"

„Jsou tam Krocan, Plochá Noha a Ubrečenec," řekl bývalý otrok Reswan.

„Krocan přežil? Dobře, pomoz mi vstát, Gredo, místo kostí mám v těle úhoře..."

Když dorazili k ohradě, postavil k ní Reswan žebřík, vystoupil na něj a hatmatilkou, kterou se otroci naučili, zakřičel: „Dongu! Pocem k bráně! A hni sebou!"

Z uliček mezi betonovými plochami se začal ozývat křik a přilétlo několik hroud bláta. Dával pozor, aby ho žádná nezasáhla, a čekal.

Místo starého plukovníka se objevil Gosse, kterému říkali Ubrečenec. Vykulhal z baráku a zavolal na Reswana: „Plukovník Dong je nemocný. Nemůže ven."

„Co má za nemoc?"

„Něco s vnitřnostmi. Je to nemoc z vody. Co chcete?"

„Řeč — řeč. Můj bože," pokračoval Reswan už v mateřštině a díval se na Selvera, „Krocan se ukrývá. Chceš mluvit s Ubrečencem?"

„Dobře."

„Pozor na dveře, lučištníci! — K vratům, pane Gosse! A hni sebou!"

Vrata se otevřela jen natolik, aby se Gosse mohl protáhnout ven. Octl se sám tváří v tvář oddílu vedenému Selverem. Pokoušel se nezatěžovat nohu, zraněnou oné noci v Ešsenu. Měl na sobě potrhané pyžamo, pokryté skvrnami od bláta a vlhké deštěm. Kolem uší a do čela mu visely v dlouhých pramenech šedivějící vlasy. Byl dvakrát tak vysoký jako jeho věznitelé, snažil se držet zpříma a dívat se jim zbědované, avšak odvážně do očí. „Co chcete ?"

„Domluvit se, pane Gosse," řekl Selver, který se od Ljubova naučil mluvit plynně. „Jsem Selver z kmene Jasanů z Ešrethu. Jsem Ljubovův přítel."

„Ano, znám tě. Co nám chceš ?"

„Chci vám říct, že pokud si to vaši i moji lidé slíbí a slib dodrží, čas zabíjení skončil. Jestliže přesvědčíte všechny své lidi z dřevorubeckých osad v Jižním Sornolu, Kušilu a Rišwelu, aby sem přišli za vámi, můžete dostat svobodu. Můžete žít tady, kde les už je mrtvý a kde můžete sít své trávy. Další stromy už kácet nesmíte."

Gosseho obličej získal dychtivý výraz. „Vy jste neútočili na dřevorubecké osady?"

„Ne."

Gosse nic neřekl.

Selver ho chvíli pozoroval a potom znovu promluvil: „Myslím, že na světě zbylo méně než dva tisíce vašich lidi. Vaše ženy jsou všechny mrtvé. Ti v táborech mají pořád zbraně a mohou nás ještě hodně zabít. Ale my taky máme zbraně, vaše zbraně. A je nás mnohem víc, než nás dokážete pobít. Soudím, že si to uvědomujete a že právě proto jste se nepokusili o to, aby vám létající lodi shodily plamenomety, nepozabíjeli jste stráže a neutekli. K ničemu by to nevedlo:

nás je opravdu tolik. Nejlepší ze všeho bude, když učiníte stejný slib jako my. Potom můžete, aniž se

vám cokoli stane, počkat, dokud nepřiletí jedna z vašich velkých lodí a v ní svět opustíte. Myslím, že to bude za tři roky."

„Ano, za tři zdejší roky. — Jak to víš?"

„Otroci mají taky uši, pane Gosse."

Gosse se na něj konečně zpříma podíval. Potom pohlédl stranou a trochu se zavrtěl, jak se pokoušel ulehčit noze.

Znovu se podíval na Selvera a znovu pohlédl stranou. „Už jednou jsme ‚slíbili', že nikomu z vašich lidí nic neuděláme. Dělníky jsme poslali domů. A taky to k ničemu nevedlo, vy jste nedodrželi —"

„Nám jste žádný slib nedali."

„Jak ale můžeme uzavřít nějakou smlouvu nebo dohodu s lidmi, kteří nemají žádnou vládu, nikoho, koho by všichni ostatní poslechli?"

„To nevím. A nejsem si jistý, že víte, co je to slib. Ten váš byl brzy porušen."

„Co tím myslíš? Kým? — A jak?"

„V Rišwelu, na Nové Jávě. Před čtrnácti dny. Čovekové z dřevorubeckého tábora tam spálili celé město a povraždili všechny lidi."

„O čem to mluvíš?"

„O zprávách, které nám donesli poslové z Rišwelu."

„To je lež. Až do masakru jsme udržovali s Novou Jávou spojení vysílačkou. Ani tam, ani nikde jinde domorodce nikdo nezabíjel."

„To je pravda, kterou znáte vy," řekl Selver. „Já zase znám svou pravdu. Připouštím, že o vraždění v Rišwelu nic nevíte, ale vy musíte připustit, co vám říkám — že k němu došlo. Trváme na tomto: svůj slib musíte složit před námi a musíte ho dodržovat. Asi se o tom všem budete chtít poradit s plukovníkem Dongem a s ostatními."

Gosse se pohnul, jako by chtěl zajít rovnou do vrat, potom se znovu otočil a hlubokým, chraptivým hlasem řekl: „Co jsi zač, Selvere? To ty jsi zorganizoval útok? Vedl jsi ho?"

„Ano, já."

„Pak všechna ta krev padá na tvou hlavu," řekl s náhlou divokostí Gosse. „A taky na Ljubovovu. Je mrtvý — ten tvůj ‚přítel Ljubov'."

Selver rčení nepochopil. Naučil se jen zabíjet a o vině věděl o málo víc, než co to slovo označuje. Když se jeho pohled na okamžik střetl s Gosseho jasnýma, odpor vyjadřujícíma očima, pocítil strach. Kdesi hluboko v něm se začala rodit nechuť, smrtelný chlad. Pokusil se je odhodit a na okamžik zavřel oči. Nakonec řekl: „Ljubov je můj přítel, a proto není mrtvý."

„Jste dětinové," řekl Gosse nenávistně, „dětinové, divoši. Nedokážete pochopit, co je to skutečnost. Jenže tohle není sen, tohle je skutečnost. Zabili jste Ljubova. Je mrtvý. Povraždili jste ženy — ano, ženy. Upalovali jste je. zaživa, podřezávali jste je jako zvířata!"

„A měli jsme je nechat naživu?" přerušil ho Selver stejně rázně, jako mluvil Gosse, třebaže klidněji. Hlas mu trochu zpíval. „Abyste se na mrtvole světa rozmnožili jako hmyz? Abyste nás přežili? Pobili jsme je, abychom vás zbavili plodnosti. Vím dobře, co je to realita, pane Gosse. Vysvětlovali jsme si s Ljubovem, co ta slova znamenají. Realistický je takový člověk, který zná skutečnost i své sny. To vy nejste duševně zdraví, ani jeden z tisíce mezi vámi nedokáže snít. Ani Ljubov to nedovedl a byl z vás nejlepší. Spíte a potom se probudíte a své sny si nepamatujete, znovu usínáte a znovu se probouzíte a tak trávíte celý život a myslíte si, že tohle je bytí, život, skutečnost! Nejste dětinové, jste dospělí, ale dospělí šílenci. A proto jsme vás museli zabít, dřív než jste nás donutili, abychom se zbláznili taky. Ale teď se vraťte zpátky a promluvte si o realitě s ostatními šílenci. Mluvte dlouho a důkladně!"

Stráže otevřely vrata a zahrozily oštěpy čovekům shromážděným za ohradou. Gosse vešel zpátky do tábora. Široká ramena shrbena, jako by mu na ně padal déšť.

Na Selvera náhle padla těžká únava. Vůdkyně z Berre ještě s jednou ženou k němu přistoupily, uchopily ho pod rameny, aby neklopýtal, a vedly ho s sebou pryč. Mladá lovkyně Greda, sestřenice jeho kmene, s ním žertovala a Selver jí s lehkou myslí a smíchem odpovídal. Cesta zpátky do Endtoru utekla jako nic.

Byl příliš ušlý, než aby dokázal jíst. Napil se trochu horkého vývaru a ulehl u ohně mužů. Endtor nebyl

město, spíš tábor na břehu velké řeky, místo, kam se kdysi chodilo ze všech osad rybařit, dokud nepřišli čovekové, kol dokola obklopené lesem. Nebyla tu chýše snů, jen dvojí ohniště z černých kamenů a dlouhý travnatý břeh, na němž se rozložily stany a přístřešky z rákosí. A řeka Menend, největší řeka Sornolu, tu bez hlesu promlouvala ke světu a ke snu.

Mezi muži u ohně bylo hodně starců, mnohé znal z Broteru a jiné z Tintaru a ze svého, už neexistujícího města Ešrethu a jiné neznal vůbec. Avšak z jejich očí a pohybů, z jejich hlasů poznal, že to jsou páni snů, bylo jich tu víc, než se kdy předtím na jednom místě sešlo. Ležel uvolněný, hlavu v dlaních, a díval se do ohně. „Řekl jsem čovekům, že jsou blázni," řekl potom. „Nebo já sám jsem blázen?"

„Nerozeznáš už jeden čas od druhého," řekl starý Tubab a přiložil do ohně borový pařez, „už dlouho jsi nesnil ani ve spánku, ani za bílého dne. Za to se platí — a trvá to dlouho."

„Jed, který berou čovekové, způsobuje stavy hodně podobné tomu, co působí nedostatek spánku a snění," řekl Heben, který byl otrokem jak v Centralvillu, tak ve Smithově Táboře. Čovekové se sami otravují, když chtějí snít, viděl jsem to, když si ten jed vezmou, mají oči pánů snů. Ale sami nedokážou sny přivolat, nedokážou je ovládnout, spřádat je, ani jim dát tvar. A navíc jim neumějí uniknout, sny je pak ovládají a přemůžou. Vůbec nevědí, co se v nich děje, podobně jako člověk, který příliš dlouho nesnil. Takový člověk může být nejmoudřejší ze všech ve své chýši, a přece bude pořád nerozumný, všude, a dlouho. Cosi ho bude ovládat a zotročovat. Neporozumí sám sobě."

Velmi starý muž s přízvukem odkudsi z jižního Sornolu položil Selverovi ruku na rameno, pohladil ho a řekl: „Můj mladý bože, musíš zpívat, to ti pomůže."

„Já nemůžu. Zazpívej za mě."

Stařec začal zpívat a ostatní se připojili vysokými a pisklavými hlasy, téměř bez melodie, jako vítr vanoucí rákosím Endtoru. Zpívali jednu z písní jasanového kmene, o drobných lístcích, které na podzim, když plody červenají, žloutnou a potom je jedné noci postříbří mráz.

Selver poslouchal a Ljubov tam byl s ním. Když ležel, nezdál se tak nestvůrně veliký a jeho ruce a nohy tak obrovské. Za ním se proti hvězdám rýsoval napůl sesutý, spálený dům. „Jsem jako ty," řekl a nedíval se přitom na Selvera. Mluvil hlasem ze sna, pokoušejícím se odhalit vlastní nepravdivost. Selverovo srdce ztěžklo lítostí nad přítelem. „Bolí mě hlava," řekl Ljubov svým hlasem a třel si zátylek, jako to dělal vždycky. Selver natáhl ruku, aby mu pomohl. Ale v čase světa to byl jen stín, odlesk ohně a jen starci zpívali písně Jasanů o jaru, o malých bílých kvítcích na černých větvích, o pučících listech.

Den nato čovekové uvěznění v táboře poslali pro Selvera. Přijel do Ešsenu odpoledne a setkal se s nimi pod klenbou dubu před ohradou. Stejně jako všichni lesní lidé se pod prázdnou oblohou cítil nepříjemně. Ešsen byl dubový les a tenhle strom byl největší z těch několika, které kolonisté nechali stát. Stál na dlouhém svahu za Ljubovovým domkem, jedním ze šesti či osmi, které bez poškození přečkaly ohnivou noc. Se Selverem přišli pod strom Reswan, vůdkyně z Berre, Greda z Cadastu a všichni ostatní, kdo chtěli být při vyjednávání; dohromady dvanáct lidí. Stráž drželo množství lučištníků, plných obav, že čovekové budou mít ukryté zbraně. Skrývali se za keři a troskami, zbylými po požáru, tak, aby nečněli nad okolím jako memento hrozby. Gosseho a plukovníka Donga doprovázeli tři další čovekové, kteří si říkali důstojníci, a dva z dřevorubeckých táborů. Když bývalí otroci spatřili jednoho z nich, Bentona, zastavil se v nich dech. Benton měl ve zvyku trestat „líné huňáče" veřejnou kastrací.

Plukovník vypadal pohuble, jeho normálně žlutohnědá pokožka měla blátivou šedožlutou barvu a to, že byl nemocný, nebylo zjevně jen taktickým výmyslem. „Ze všeho nejdřív," řekl, když zaujali místa k vyjednávání — čovekové zůstali stát, Selverovi lidé si dřepli nebo se posadili na vlhký koberec spadaného dubového listí — „tedy ze všeho nejdřív chci, abyste přesně vymezili, jaké závazky pro nás plynou z vašich požadavků a za jakých podmínek jste schopni zaručit bezpečnost kontingentu, jemuž zde velím." Bylo ticho. „Rozumíte mi, alespoň někteří?"

„Vaší řeči ano. Ale nerozumíme vaší otázce, pane Dongu."

„Plukovníku Dongu, mohu-li prosit."

„Pak mě oslovujte plukovníku Selvere, mohu-li prosit." Do Selverova hlasu se vetřel zpěvný tón. Vstal, připravený k zápasu, a hlavou se mu jako řeky hnaly melodie.

Ale starý čovek jen stál, mohutný, těžký, rozzlobený, avšak nikoli v pohotovosti k souboji. „Nepřišel jsem, abych se tu nechal urážet nějakými humanoidy," řekl a rty se mu při tom chvěly. Byl starý a zlobil

se, že ho ponížili. Předtucha triumfu, která na okamžik Selvera ovládla, rázem vyprchala. Už neexistoval žádný triumf, zbyla jen smrt. Znovu se posadil. „Nechci vás urážet, plukovníku Dongu," řekl odevzdaně. „Mohl byste svou otázku zopakovat?"

„Chci slyšet vaše podmínky a potom vám řeknu naše. O nic víc nejde." Selver zopakoval, co už říkal Gossemu. Dong ho poslouchal se zjevnou netrpělivosti. „Dobrá. Jenže vy si neuvědomujete, že už tři dny máme v zajateckém táboře fungující vysílačku." Selver to věděl, Reswan okamžitě pátral, jaký předmět shodila posádka vrtulníku do tábora a zda to nebyla nějaká zbraň, ale stráže ohlásily, že šlo jen o vysílačku, a tak nechal čoveky na pokoji. Teď tedy nevzrušeně přikývl. „Takže jsme ve spojení se třemi předsunutými tábory, dvěma na Královském ostrově a jedním na Nové Jávě. Kdybychom se rozhodli, že podnikneme výpad a utečeme z tábora, bylo by to pro nás velice jednoduché. Stačí, aby nám vrtulníky shodily zbraně a shora nás podporovaly svými zbraněmi. K úniku z tábora stačí jeden plamenomet. Víte vůbec, že kdyby bylo zapotřebí, mají naši lidé taky bomby, kterými mohou vyhodit do povětří celé oblasti? Ty jste ovšem zatím ještě neviděli v akci."

„A kdybyste utekli z tábora, kam byste šli?"

„Aniž do věci vneseme vedlejší či chybné faktory, musíme si říct, že v tomto okamžiku nás vaše síly početně naprosto jistě převyšují. V předsunutých táborech však máme čtyři helikoptéry a nemá smysl, abyste se je pokoušeli zneškodnit, protože je bez ustání střeží ozbrojené stráže a veškerá palebná síla táborů. Skutečnost je tedy taková, že situaci lze považovat za vyrovnanou a vyjednávat lze z pozic vzájemné rovnosti. To je ovšem jen dočasná situace. Když to bude nezbytné, jsme oprávněni použít všech obranných policejních prostředků, které mohou zamezit vypuknuti totální války. A navíc za námi stojí veškerá sila mezihvězdné flotily Země, která může celou vaši planetu vymazat z oblohy. Obávám se však, že tyto ideje jsou pro vás nepochopitelné, a tak zůstaňme u toho nejjasnějšího a nejjednoduššího. Pokud jde o současnou situaci, jsme ochotni s vámi vyjednávat na základě vzájemných rovnoprávných vztahů."

Selverova trpělivost byla krátká. Věděl, že je to projevem horšení duševního stavu, ale už se nedokázal ovládnout. „Co dál?"

„Za prvé bych rád, abyste věděli, že od okamžiku, kdy máme vysílačku, jsme mužům v předsunutých táborech zakázali, aby nám posílali zbraně nebo se pokoušeli o letecký most a podobné osvobozovací akce. Stejně tak jsme postavili mimo zákon odvetné akce —"

„To od vás bylo prozíravé. Co dál?"

Plukovník Dong chtěl rozzlobeně odseknout, ale pak se zarazil. Zbledl. „Není tu něco, na co bych se mohl posadit?" řekl.

Selver prošel kolem skupiny čoveků nahoru do svahu, kde stál prázdný dvoupokojový domek. Od stolu vzal skládací židli. Než vyšel ven, sklonil se a položil tvář na zjizvenou desku stolu z nelakovaného dřeva, u něhož Ljubov sedával, když pracoval. Na stole ještě ležely některé z jeho papírů a Selver se jich zlehka dotýkal. Vynesl židli ven a postavil ji do mokré špíny před Donga. Starý muž se posadil, skousl rty a jeho mandlové oči se bolesti ještě zúžily.

„Pane Gosse, snad vy byste mohl vyjednávat místo plukovníka," řekl Selver. „Není mu dobře."

„Já budu mluvit," řekl Benton a postoupil dopředu. Dong zavrtěl hlavou a zamumlal: „Gosse."

S plukovníkem coby posluchačem všechno pokračovalo jednodušeji, než dokud řečnil. Čovekové přijali Selverovy podmínky. Po společném slibu míru se měli stáhnout ze všech svých předsunutých pozic do jedné oblasti — na plochu, kterou vykáceli ve středním Sornolu. Bylo to kolem čtyř tisíc čtyř set čtverečních kilometrů dobře zavlažované orné půdy a lesní lidé se zavázali, že se tomuto území budou vyhýbat.

Příčinou sporu se staly čtyři zbývající létající lodi. Čovekové trvali na tom, že je potřebují, aby jimi převezli své lidi z ostatních ostrovů na Somol. Vzhledem k tomu, že stroje unesou pouze čtyři muže a jedna cesta trvá několik hodin, zdálo se Selverovi, že Čovekové by se do Ešsenu dostali snáze po vlastních, a nabídl jim převoznickou službu přes moře. Ukázalo se, že Čovekové nikdy po svých daleko neputují. Dobrá, ať si helikoptéry ponechají, ale jen pro to, čemu říkají „Operace vzdušný most". Poté ať je zničí. — Odmítnutí. Hněv. Chránili své stroje víc než svá těla. Nakonec to Selver vzdal a řekl, pokud budou létat nad vykáceným územím a bude zničena jejich výzbroj, mohou si vrtulníky nechat. I o

tom se Čovekové mezi sebou přeli. Selver zatím čekal a jen občas opakoval požadavky, od nichž ustoupit nehodlal.

„A co by to na věci měnilo. Bontone," řekl nakonec starý plukovník, tak rozzuřený, že se téměř třásl, „copak nechápete, že ty mizerné zbraně stejně nemůžeme použít? Je jich víc než tři milióny a jsou roztroušeni po všech těch mizerných ostrovech, které jsou pokryté jen stromy a keři. Nejsou tu města, nejsou tu životně důležité sítě, žádné centrum. Tuhle strukturu gerilového typu žádnými bombami nezneškodníte. To už se ví dávno. Dokonce se to prokázalo zrovna v té části světa, odkud sám pocházím, ve dvacátém století, kdy jsme víc než třicet let vzdorovali supervelmocem, které jedna po druhé odcházely poražené. Do té doby, než přiletí hvězdolet, nemáme šanci naši nadřazenost nějak dokazovat. A pokud si smíme ponechat ruční zbraně pro lov a sebeobranu, raději na to zapomeňme."

Byl jejich stařešinou a jeho názor nakonec převládl, stejně jako by se to mohlo odehrát v mužské chýši. Benton se tvářil rozmrzele a Gosse začal mluvit o tom, co by se stalo, kdyby bylo příměří porušeno. Selver ho zarazil: „To jsou teprve možnosti a my jsme se zatím nevypořádali s jistotami. Vaše velká loď se má vrátit za tři vaše roky, to je za tři a půl našeho počtu. Po tuto dobu jste svobodní. Nebudete tu muset žít příliš tvrdě. Z Centralvillu odneseme jen Ljubovovy práce, které chci opatrovat sám. Zbyla vám většina strojů na kácení stromů a zemních strojů, a kdybyste potřebovali další, máte na svém území železné doly v Peldelu. Myslím, že tohle všechno je jasné. Zbývá objasnit si jediné: Až přiletí loď, co budou chtít udělat s vámi — a taky s námi ?"

„Nevíme," řekl Gosse. Dong to rozšířil: „Kdybyste ze všeho nejdřív nezničili superkom, mohli bychom se to dozvědět hned. Kromě toho by naše zprávy samozřejmě mohly ovlivnit i konečné rozhodnutí o statutu této planety. Dá se předpokládat, že než se loď vrátí z Prestna, bude už o něm rozhodnuto. Tím, že jste přístroj zničili, ohrozili jste i své vlastní zájmy. Nezbyla nám tu dokonce jediná vysílačka s dosahem větším než pár set kilometrů."

„Co je to superkom?" To slovo už předtím v rozhovoru padlo, pro Selvera však bylo nové.

„Vysílač s okamžitou možností komunikace," řekl zachmuřeně plukovník.

„Vysílačka," řekl přezíravě Gosse, „která nám umožňovala spojit se s mateřskou zemí bez prodlevy."

„Bez sedmadvacetiletého čekání?"

Gosse se na Selvera zahleděl. „Ano. Zcela správně. Dozvěděl ses toho od Ljubova dost, co?"

„Jak by ne," řekl Benton, „byl to přece Ljubovův malý zelený kamarádíček. Čmuchal po všem, co stálo za to znát, a ještě po spoustě dalšího. Jako třeba kde provést sabotáže, kde budou rozmístěny stráže a jak se dostat do skladu zbraní. Museli být ve spojení až do posledního okamžiku, než začal ten masakr."

Gosse vypadal nešťastně. „Raj je mrtvý. To už teď přece, Bentone, nemá smysl. Musíme se dohodnout —"

„Pokoušíte se nějakým způsobem naznačit, že kapitán Ljubov byl zapletený do jakési aktivity, kterou by bylo možno ve vztahu ke kolonii označit za zrádcovskou, Bentone?" řekl Dong a díval se přitom na něj. Rukama si svíral žaludek. „Mezi mými lidmi nebyli a nejsou ani špióni, ani zrádci. Těch potenciálních jsme se zbavili, než jsme opustili Zemi. Já svoje lidi znám a ručím za ně."

„Nepokouším se nic naznačovat, plukovníku. Říkám na rovinu, že jestli někdo huňáče povzbudil, tak to byl Ljubov. Kdyby se potom, co tu byla loď ze Země, nezměnily direktivy, nikdy by k tomu nedošlo."

Gosse a Dong začali mluvit najednou.

„Jste všichni příliš nemocní," řekl Selver. Vstal a začal ze sebe shazovat vlhké hnědé dubové listy, které se mu přichytily ke krátké srsti jako k hedvábí. „Mrzí mě, že jsme vás museli zavřít do ohrady pro huňáče, to není místo, v němž by se duši líbilo. Pošlete, prosím, pro své lidi z táborů. Až tu všichni budou, zničíte velké zbraně. Potom všichni proneseme slib a žijte si tu sami. Až dnes odejdu, zůstanou vrata tábora otevřená. Ještě něco?"

Nikdo nic neříkal. Shlíželi na ně shora, sedm velkých mužů s opálenou nebo hnědou kůží bez srsti, pokrytí látkami, s tmavýma očima a sevřenými obličeji, dívali se na dvanáct malých zelených a hnědozelených lidiček, pokrytých srstí, s velkýma očima tvorů žijících napůl v noci, se zasněnými obličeji. Mezi oběma skupinami stál Selver. Tlumočník. Slabý. Neforemný. V prázdných rukou držel osud všech ostatních. Na hnědou půdu kolem měkce padal déšť.

„Pak tedy sbohem," řekl Selver a vedl své lidi pryč.

„Nejsou tak hloupí," řekla vůdkyně z Berre, když se cestou zpátky do Endtoru octla vedle Selvera. „Myslela jsem, že takoví obři musí být hlupáci, ale oni poznali, že jsi bůh. Měli to vepsáno ve tvářích, když váš hovor končil. Jak dobře mluvíš tou jejich hatmatilkou. Jsou oškliví. Myslíš, že taky jejich děti jsou bez vlasů?"

„To se nikdy nedozvíme. Alespoň doufám, že se to nedozvíme."

„Brr, jen si pomysli, že bys choval dítě bez srsti. To by bylo jako pokoušet se kojit rybu."

„Všichni přišli o rozum," řekl starý Tubab a vyhlížel víc než úzkostlivě. „Jen Ljubov byl jiný, alespoň když přicházel k nám do Tuntaru. Nic neznal, ale byl citlivý. Ale tihle se hádají a štěkají na stařešinu. Nenávidí jeden druhého, takhle..." Kroutil obličej s šedou srstí a pokoušel se napodobit výraz pozemšťanů, jejichž slova samozřejmě nestačil sledovat. „Tohle jsi jim. Selvere, řekl? Že jsou blázni?"

„Řekl jsem jim, že jsou nemocní. Byli poraženi, zraněni a zavřeni do kamenné klece. Po tom by se zbláznil a potřeboval léčení každý."

„Kdo je vyléčí," řekla vůdkyně z Berre, „když jejich ženy jsou všechny mrtvé. Jsou na tom špatně. Ubozí ošklivci, takoví velcí nazí pavouci. Brrr!"

„Jsou to lidé. Lidé jako my," řekl Selver a hlas měl ostrý jako nůž.

„Ach, můj milý bože, to přece vím. Já jen myslela, že vypadají jako pavouci," řekla stařena a pohladila si tvář. „Koukněte, lidi. Selver je už z toho putování tam a zpátky mezi Endtorem a Ešsenem utahaný. Pojďme se posadit a trochu si odpočinout."

„Tady ne," řekl Selver. Byli ještě na vykácené pláni, mezi pařezy a travnatými svahy, pod holou oblohou. „Až budeme pod stromy..." Klopýtl a ti, kteří nebyli bohy, mu pomohli pokračovat v cestě.

7

Davidson objevil dobré využití pro magnetofon majora Muhameda. Někdo musí zaznamenat události na Novém Tahiti, tuhle historii ukřižování zemské kolonie. Až přiletí lodi z matičky Země, musí se lidé dozvědět pravdu. Aby se budoucí generace mohly poučit, jaké zrady, zbabělosti a pošetilosti se lidé byli schopni dopustit a jaké byli naopak schopni odvahy, když museli vzdorovat protivenstvím. V každé volné chvíli — nebyly to od té doby, co se ujal velení, víc než chvíle — zaznamenával důkladně všechno od vyvraždění Smithova Tábora až do doby, kdy se dostal na Novou Jávu, včetně masakrů na Královském a Hlavním ostrově, ačkoliv tady musel vycházet ze zkomoleného a hysterického materiálu, protože jiné zprávy ze štábu na Hlavním ostrově nepřicházely.

Co se tam přesně přihodilo, se už asi nikdo nedozví. Pravdu budou znát jen huňáči, protože lidé se snaží svou vlastni zradu a chyby zakrýt. Přesto bylo zřejmé, co se zhruba stalo. Někdo otevřel organizované bandě huňáčů, vedené Selverem, skladiště zbraní a hangár a pustil je ven s dynamitem, granáty, puškami a plamenomety, aby do základů zničili město a pozabíjeli lidi. To, že první budovou, která byla vyhozena do povětří, byl štáb, jen dokazovalo, že jim někdo ve městě pomáhal. Samozřejmě že Ljubov v tom byl zapletený, a taky se ukázalo, že jeho zelení kamarádíčkové jsou přesně tak vděční, jak se dalo čekat: podřízli ho jako ostatní. Alespoň Gosse a Benton tvrdili, že ho druhý den ráno po masakru viděli mrtvého. Ale dalo se ve skutečnosti někomu z nich věřit? Všichni, kdo zůstali té noci v Centralvillu naživu, byli větší či menši měrou zrádci. Zrádci své rasy.

Tvrdili, že všechny ženy jsou mrtvé. To samo je dost špatné, ale horší je, že nebyl žádný důvod tomu věřit. Co bylo pro huňáče snadnější než odvést si do lesů zajatce? Chytit vyplašenou holku, která pobíhá po hořícím městě? A copak by se těm zeleným hajzlům snad nelíbilo mít v pazourách lidské holky a třeba na nich experimentovat? Bůh ví, kolik žen teď žije v huňáčských teritoriích, spoutaných v páchnoucích podzemních norách, kde je ty špinavé, chlupaté opice ohmatávají, lezou po nich a znásilňují je. Nedalo se na to ani pomyslet. Jenže občas musí člověk myslet i na to, co je nemyslitelné.

Den po masakru shodila helikoptéra z Královského zajatcům v Centralvillu vysílačku a Muhamed od toho dne nahrával všechny rozhovory. Ze všeho nejneuvěřitelnější byl ten, který vedl s plukovníkem Dongem. Když si Davidson přehrál záznam poprvé, vytrhl ho z cívky a spálil! Teď si přál, aby ho byl zachoval pro budoucí pokolení jako důkaz naprosté neschopnosti velících důstojníků jak ve štábu, tak tady na Nové Jávě. Když tu nahrávku ničil, nechal se unést horkou hlavou. Ale copak mohl jen tak sedět a poslouchat, jak plukovník s majorem diskutují o bezpodmínečné kapitulaci před huňáči, jak souhlasí, že se nepokusí o odplatu, že se nebudou bránit, že se vzdají všech těžkých zbraní, že se nechají namačkat

na kousek země vybraný huňáči, do rezervace povolené štědrými vítězi, těmi malými zelenými hajzly. Bylo to neuvěřitelné. Skutečně neuvěřitelné.

Starý Ding Dong ani Muhy pravděpodobně nebyli zrádci z přesvědčení. Prostě jen zešíleli, ztratili nervy. Způsobila to tahle prokletá planeta. Vzdorovat jí mohla jen skutečně silná osobnost. Bylo tu něco ve vzduchu, možná pyl ze všech těch stromů, který působí jako nějaká droga, a normální lidé po něm začínají jednat jako hlupáci, jako by ztratili vztah ke skutečnosti jako tihle huňáči. A vzhledem k tomu, že jich je o hodně méně, huňáči si s nimi poradí jedna dvě.

To, že musel Muhameda odstranit, bylo moc špatné, ale co se dalo dělat. Nikdy by nesouhlasil s přijetím Davidsonových plánů, to bylo víc než jasné, zašel už příliš daleko. Každý, kdo by slyšel tu neuvěřitelnou pásku, by souhlasil. Nakonec bylo lepší, že ho zastřelil dřív, než Muhamed pochopil, o co jde. Alespoň ho nikdo nebude spojovat s hanebnostmi jako Donga a další důstojníky, kteří zůstali naživu v Centralvillu.

Když potom přestal Dongh chodit k vysílačce, obsluhoval ji Juju Sereng z inženýrských sborů. Strávili spolu dřív dost času a Davidson ho považoval za kamaráda, ale teď už se nedalo věřit nikomu. A Juju byl taky Asiat. Bylo skutečně podivné, kolik z nich přežilo masakr v Centralvillu. Z těch, s nimiž mluvil, nebyl Asiat pouze Gosse. Z pětapadesáti spolehlivých mužů, které měl po reorganizaci na Nové Jávě k dispozici, byla většina Euroafričanů, někteří Afro a Afro-asiati, ale žádný čistý Asiat. Krev se nezapře. Nikdo nemůže být úplným člověkem, pokud v jeho žilách nekoluje nějaká krev z kolébky lidstva. Ale ani tohle mu nezabrání, aby ty ubohé žluté bastardy nezachránil. Jen to vysvětluje, proč se, když se dostanou do stresu, sesypou.

„Uvědomuješ si, do jakých malérů nás dostaneš, Done?" ptal se Juju Sereng bezbarvým hlasem. „Udělali jsme s huňáči formální dohodu. Podléháme rozkazům ze Země a ty nařizují, abychom domorodce nechali na pokoji a nepokoušeli se o žádné odvety. Jenže jak bysme teď mohli něco oplácet?

Se všemi kámoši z Královského a z celého Hlavního ostrova je nás pořád míň než dva tisíce. Ty máš na Jávě kolem pětašedesáti chlapů. Fakt si myslíš, že dva tisíce chlapů může zvládnout tři milióny inteligentních nepřátel, Done?"

„Juju, tohle dokáže padesát chlapů. To je věc vůle, schopností a dostatku zbraní."

„Prdlajs! Podstatné je, že došlo k dohodě. Jestliže ji někdo poruší, pak to odnesem my. To je jediné, co nás zatím drží nad vodou. Snad až se vrátí loď z Prestna a uvidí, co se tu stalo, rozhodnou se huňáče vyhladit. Jenže to nikdo ještě neví. Ale vypadá to, že huňáči chtějí smlouvu dodržet. Koneckonců byl to jejich nápad a my na něj jen museli přistoupit. Můžou nás umlátit jen tím, kolik jich je, kdykoliv, stejně jako dobyli Centralville. Byly jich tisíce. Copak to nechápeš, Done?"

„Poslouchej, Juju, samozřejmě, že to chápu. Jestli se bojíte použít ty tři helikoptéry, který tam máte, můžete nám je poslat sem, s posádkou chlapů, kteří se na to dívají jako my. Když už vás mám vysvobodit s holýma rukama, určitě by se nám pár helikoptér hodilo."

„Neosvobodíte nás! Leda nám připravíte kremaci, cvoku. Pošli teď okamžitě tu poslední helikoptéru sem, na Hlavní. Je to plukovníkův osobní rozkaz pro tebe jako úřadujícího velitele. Použij ji pro dopravu svých lidí, je to dvanáct letů, budou ti stačit čtyři dny a noci. A teď už jednej podle rozkazů a dej se do toho." Ponk. Vysílačka se odmlčela. Bál se s ním dál přít.

Zpočátku se obával, že by mohli poslat své tři vrtulníky, aby bombardovaly nebo ostřelovaly tábor na Nové Jávě. Technicky vzato neuposlechl rozkazu a starý Dong nebyl vůči nezávislým elementům nikterak tolerantní. Copak si to on sám neodnesl, a šlo jen o nepatrnou odvetu za Smithe? Iniciativa se trestá. Ding Dong má rád podřízenost jako většina důstojníků. Má to jeden háček, takový důstojník se potom může stát sám submisivní. Davidsona skoro šokovalo, když si uvědomil, že vrtulníky pro něj nejsou vůbec nebezpečné, protože Dong, Sereng, Gosse a dokonce i Benton se bojí je poslat sem. Huňáči jim nařídili nelétat s nimi mimo lidskou rezervaci a oni jejich rozkazy poslouchají.

Dělalo se mu z toho zle. Bylo načase jednat. Čekali jen tak už skoro dva týdny. Tábor byl dobře bráněný. Zesílili palisádový plot a zvýšili ho, aby se přes něj nedostal žádný mrňavý zelený opičák. Mazaný Aabi nadělal podomácku spoustu nášlapných min a rozsel je ve stometrovém pásu kolem palisád. Teď nastal čas ukázat huňáčům, že ty ovce na Hlavním můžou postrkovat jak chtějí, ale tady, na

Nové Jávě, mají co do činění s muži. Vystartoval s helikoptérou a s její pomocí navedl oddíl patnácti pěšáků na huňáčské sídliště jižně od tábora. Věděl, jak tuhle věc objevit ze vzduchu, sídliště prozrazovaly sady, soustředění určitých druhů stromů, třebaže nebyly vysázené v řadách, jak by to udělali lidé. Bylo neuvěřitelné, kolik doupat tu bylo, když člověk věděl, jak je objevit. Prales se jimi hýbal. Otočný oddíl sídliště bez námahy vypálil. Při zpátečním letu objevil další, míň než čtyři kilometry od tábora, a jenom aby o sobě dal vědět, do něj hodil bombu. Nic moc, obyčejnou zápalnou pumu, ale stálo za to vidět, jak sebou ty zelené kožichy mrskají. V pralese zůstala veliká díra s doutnajícími okraji.

Samozřejmě pokud šlo o masivní odvetu, byla tohle jeho hlavní zbraň. Lesní požár. Zápalnými bombami a napalmem mohl klidně z vrtulníku podpálit celý ostrov. Musí jen měsíc nebo dva počkat, až skončí období dešťů. Měl by spálit Královský, Smithův nebo Hlavní ostrov? Nejdřív snad Královský jako malé varování, protože tam už žádní lidé nezůstali. Potom, když je to nespořádá do lajny. Hlavní.

„O co se to pokoušíte?" řekl hlas z rádia a to, jak zněl ustrašeně, ho donutilo se ušklíbnout. Jako stará baba, kterou někdo drží pod krkem. „Víte vůbec, co děláte, Davidsone?"

„Jo."

„Copak si myslíte, že takhle huňáče zničíte?" Tentokrát to nebyl Juju. Mohl to být ten chytrouš Gosse nebo někdo jiný, to je jedno, kdo. Všichni byli jen stádo bekajících ovcí.

„Jo, přesně tak," řekl s klidnou ironii.

„Myslíte si, že když budete pokračovat ve vypalováni vesnic, tak za vámi přijdou a vzdají se? Celé tři milióny?"

„Snad."

Vysílačka chvíli kňučela a bručela. Když přišli spolu s tím falešným superkomem, kterého ostatně nebyla žádná škoda, o velký vysílač, museli zřejmě používat nějakou nouzovku.

„Koukněte, Davidsone," ozvalo se potom, „není tam někdo jiný, s kým bysme si mohli promluvit?"

„Ne. Všichni mají zatraceně dost co dělat. Heleďte, vedeme si tu dobře, ale docházejí nám už některý ty kuchyňský záležitosti, víte, jako ovocné koktajly, broskve a takové blbosti. Některým klukům to fakt chybí. A taky zrovna když vás, chlapi, vykouřili, jsme měli dostat další zásilku marjány. Když vám tam pošlu helikoptéru, můžete nám přenechat pár bedýnek sladkostí a něco trávy?"

Chvíle ticha. „Ano, pošlete ji."

„Skvělé. Nechte zboží v síti a chlapi si ji zahákují bez přistávání." Zase se zašklebil.

Z vysílačky se ozval nějaký šramot a pak najednou byl na přijmu starý Dong a poprvé po dlouhé době mluvil s Davidsonem přímo. Jeho hlas zněl zesláble, jako by mu za kňučením krátkých vln docházel dech. „Poslyšte, kapitáne, rád bych věděl, jestli si plně uvědomujete, k čemu mě vaše akce na Nové Jávě nutí. Tedy co budu muset podniknout, pokud budete nadále odmítat poslušnost platným rozkazům. Snažím se vás stále považovat za rozumného a loajálního vojáka. Avšak chci-li zajistit svým lidem tady na Hlavním bezpečnost, možná mě dostanete do situace, kdy budu muset domorodcům říct, že za vaše akce nemůžeme přebrat žádnou zodpovědnost."

„Máte pravdu, pane plukovníku."

„Pokouším se vám objasnit, co to znamená. Můžeme se dostat do situace, kdy jim budeme muset říct, že nejsme schopni zabránit vám v porušování dohody na Jávě. Pokud se nemýlím, máte šedesát šest podřízených a já bych rád, aby se tihle muži v bezpečí a zdraví dostali k nám na Hlavní ostrov a tady mohli počkat na Shackleton. Kolonie musí držet pohromadě. Dal jste se na sebevražednou dráhu. Jenže za lidi, které po ní vedete, jsem zodpovědný já."

„Ne, pane plukovníku, nejste. Já jsem zodpovědný. Vy si odpočiňte. Jenom až uvidíte, že kolem hoří džungle, zvedněte se a utečte doprostřed pláně. Nechceme nikoho z vás upéct spolu s huňáči."

„Poslouchejte. Davidsone, nařizuji vám, abyste předal velení poručíku Tembovi a okamžitě se tu u mě hlásil," řekl vzdálený kňouravý hlas a znechucený Davidson vypnul vysílačku. Všichni se zbláznili, pořád si ještě hrají na vojáčky a skutečnost jim naprosto uniká. Chlapů, kteří se pořád dokáží dívat na věci reálně, je teď, když jde do tuhého, moc málo.

Jak očekával, nepodnikli místní huňáči, pokud šlo o nájezdy na sídliště, vůbec nic. Od samého počátku věděl, co na ně platí: zastrašit je a ani na chvíli je nenechat zvednout hlavy. Potom vědí, kdo je pán, a pěkně se krčí dole. Spousta jejich doupat v okruhu třiceti kilometrů se teď zdálo být opuštěných dřív,

než se k nim dostal, ale přesto nechával svoje lidi, aby je každých pár dní chodili vypalovat.

Chlapi ale začínali být poněkud nervózní. Chtěl, aby káceli stromy, protože čtyřicet osm z pětapadesáti věrných, kteří přežili, byli dřevorubci. Ale věděli, že robonákladáky ze Země nemá kdo přivolat z oběžné dráhy dolů, aby naložily dřevo, že jen přilétají, krouží a čekají na signál, který nepřijde. Nemá smysl kácet stromy jen tak. Je to těžká práce. Dají se přece taky zapalovat. Cvičil muže po skupinách v technice zakládání požárů. Jenomže pořád ještě pršelo a požáry nemohly způsobit příliš škody. Alespoň že to trochu zahánělo nudu. Jen kdyby tak měl tři další helikoptéry, klidně by mohl udeřit a utéct. Uvažoval o útoku na Hlavni, o tom, že by Vysvobodil tamní vrtulníky, ale nezmínil se o té myšlence dosud ani Aabimu, ani Tembovi, svým nejlepším mužům. Při představě ozbrojeného útoku na vlastni velení by některým chlapům asi spadlo srdce do kalhot. Pořád žvanili o tom, „až se spojíme s ostatními". Nevěděli, že ostatní je opustili, zradili, prodali jejich kůži huňáčům. Neřekl jim o tom, nesnesli by to.

Jednoho dne by prostě on, Aabi, Temba a ještě jeden pořádný chlap měli sebrat vrtulník, zaletět tam, rychle vyskočit S kulometem, každý do jedné helikoptéry a potom domů, domů, tralala. Se čtyřmi prima roztloukači vajíček, to by se to roztloukalo. A omeletu bez vajíček neuděláš. Davidson se nahlas zasmál do tmy. Skrýval tenhle plán o něco déle, než bylo nutné. Když ale pomyšlení na něj bylo tak příjemné a vzrušující...

O další dva týdny později byla všude, kam dorazili, huňáčská doupata pěkně vyčištěná. Les byl hezký a spořádaný. Žádné neřádstvo. Žádné obláčky dýmu nad stromy. Nikdo neskákal z keřů, neplácl sebou na zem se zavřenýma očima a nečekal, až na něj dupneš. Žádni zelení mužíci. Jen moře stromů a pár vypálených skvrn. Chlapi začínali být skutečně divocí a ostří; přišel čas vypravit se pro helikoptéry. Jednou v noci se se svým plánem svěřil Aabimu, Tembovi a Postovi.

Žádný z nich minutu nepromluvil. Potom Aabi řekl: „A co palivo, kapitáne?"

„Paliva máme dost."

„Pro čtyři helikoptéry by nevydrželo ani týden."

„Chceš říct, že i pro tu jednu máme zásoby jen na měsíc?"

Aabi přikývl.

„Hmm. Zdá se, že budeme muset přibrat i trochu paliva."

„A jak?"

„Zkus to promyslet."

Všichni jen seděli a vypadali hloupě. To ho popudilo. Se vším čekají na něj. Byl sice přirozený vůdce, ale měl rád chlapy, kteří taky myslí sami. „Promysli to, je to tvůj obor, Aabi," řekl a šel si zakouřit. Bylo mu z jejich jednání nanic. Jako kdyby všichni ztratili nervy. Prostě nedokáží čelit chladným a tvrdým faktům.

Docházela jim už i marjána a sám si nepráskl pár dní ani jednu. Ale teď mu to nepomohlo. Noc byla zatažená a černá, vlhká, teplá, byla cítit jarem. Kolem prošel Ngenene jako bruslař nebo spíš jako robot na drátkách, pomalými a klouzavými kroky. Když ho míjel, otočil se a podíval se na něj. Davidson stál na trávníku před domkem, osvětlený matnou září, vycházející ze dveří. Ngenene byl strojník na pile, mohutný, urostlý chlap. „Zdroj mé energie pochází z Velkého generátoru. Nikdo mě nemůže vypnout," řekl monotónně a zíral na Davidsona.

„Jdi do ubikace. A vyspi se z toho!" řekl Davidson. Hlas mu práskal jako bič, který si nikdo nesmí troufnout neposlechnout. Ngenene odbruslil pryč, těžkopádně a graciézně zároveň. Příliš mnoho mužů tu bralo víc a víc halucinogenů. Měli jich dost, jenže byly určeny pro dřevorubce, kteří si chtějí v neděli odpočinout, a ne pro vojáky na malé výspě uprostřed nepřátelského světa. Na výlety do světa snů nebyl ten pravý čas. Měl by je zamknout. Jenže pak by mu některý z chlapů mohl zvadnout. Ať si zvadnou. Když se dělá omeleta, taky to pár vajíček odnese. Možná že by je mohl poslat na Hlavní výměnou za nějaké palivo. Dáte mi dvě tři nádrže s palivem a já vám dám dvě tři teplá těla, věrné vojáky, dobré dřevorubce, přesně váš typ, jen trošku na cestě do země snů...

Zašklebil se a vykročil zpátky dovnitř, aby se pokusil o nápad podělit s Tembou a druhými dvěma, když strážný z komína pily zaječel: „Už jdou!" Ječel vysokým hlasem jako kluk, který si hraje na četníky a na zloděje. Potom začal halekat další na západní straně palisády. Ozval se výstřel.

Byli tu. Probůh, oni skutečně přicházeli. Bylo to neuvěřitelné. Byly jich tisíce a tisíce. Nevydali ani

hlásek, jen strážní zavyli a padl jeden výstřel, po něm se ozval výbuch — to byla nášlapná mina — a další, jeden po druhém. Náhle se rozhořely stovky a stovky pochodní, zapalovaných jedna od druhé, vznášely se ve vlhké tmě, vystřelovaly jako rakety. Palisáda ožila huňáči, lili se dovnitř, přes ni, strkali se a rojili, tisíce a tisíce huňáčů. Bylo to jako krysí armáda, kterou Davidson viděl jako kluk za posledního hladomoru v ulicích Clevelandu v Ohiu, kde vyrůstal. Něco donutilo krysy vyjít ve dne z děr, vybublaly na zdi, byla to tepající pokrývka z kožichů, oči, malých praciček a zubů, rozječel se, mami, mami, utíkal pryč, jako by šlo o život, nebo se mu to jen zdálo, když byl ještě kluk? Důležité bylo zůstat teď klidný. Vrtulník stál v ohradě pro huňáče, tam byla pořád ještě tma. V mžiku tam doběhl. Vrata byla zamčena, nechával je vždycky zamčená, pro případ, že by některá slabší nátura dostala nápad zaletět si za některé temné noci k tatíčkovi Ding Dongovi. Trvalo věčnost, než našel klíč, strčil ho do zámku a otočil jím na správnou stranu. Stejně dlouho trvalo, než doběhl k vrtulníku a odemkl ho. Post s Aabim už tam stáli. Konečně zarachotily rotory, začala se rozbíjet vejce a jejich rachot překryl všechny ty čarodějnické zvuky, vysoké, ječící, volající a zpívající hlasy. Stoupali vzhůru a peklo zůstalo dole. Hořící ohrada plná krys.

„Zhodnotit rychle nouzovou situaci vyžaduje chladnou hlavu," řekl Davidson. „Chlapi, mysleli jste rychle a jednali jste rychle. Dobrá práce. Kde je Temba?"

„Má v břiše oštěp," řekl Post.

Aabi byl pilot, a jak se zdálo, hodlal vrtulník řídit. Davidson ho nechal. Přelezl na jedno ze zadních sedadel, sedl si tam a umožnil svalům, ať si odpočinou. Dole pod nimi ubíhal les, černočerná tma.

„Kam míříš, Aabi?"

„Na Hlavní ostrov."

„Ne. Nechceme na Hlavní."

„Kam tedy chceme?" zeptal se Aabi a trochu zženštile se zachichotal. „Do New Yorku? Nebo do Pekingu?"

„Jen se chvilku drž nahoře, Aabi. A obleť tábor. Velký okruh, mimo doslech."

„Kapitáne, žádný tábor Nová Jáva už přece není," řekl Post. Byl to předák dřevorubců, silný a klidný chlap.

„Jsou tam huňáči a pálí tábor. Vlítnem tam a spálíme je. Musí jich tam být aspoň čtyři tisíce. Vzadu v helikoptéře je šest plamenometů. Dáme jim tak dvacet minut. Pak začnem s napalmem a ty, kdo budou utíkat, dostaneme plamenomety."

„Ježišmarjá," vyjel Aabi, „vždyť tam můžou taky být naši. Huňáči je mohli zajmout. Já se nebudu vracet, abych upaloval lidi." Držel dál vrtulník v kursu.

Davidson přiložil Aabimu hlaveň revolveru na zátylek a řekl: „Ale jo, my se vrátíme. Jen se dej dohromady, hochu, a nepřidělávej mi problémy."

„V nádrži máme dost paliva, abychom se dostali na Hlavní ostrov, kapitáne," řekl pilot. Pokoušel se revolveru uhnout hlavou, jako kdyby to byla moucha, která ho obtěžuje. „Ale ne víc. To je všecko, co máme."

„Však my z ní dostanem ještě spoustu kiláků. Otoč to, Aabi."

„Myslím, že bysme raději měli letět na Hlavní, kapitáne," řekl Post hluše. Tahle vzpoura Davidsona rozhořčila. Otočil revolver v ruce a rychle, jako had, uhodil. Rukojeť dopadla Postovi přímo za ucho. Dřevorubec se složil jako domeček z karet. Zůstal viset na předním sedadle, hlavu mezi koleny, ruce spuštěné k podlaze. „Otoč to, Aabi," poručil Davidson a jeho hlas bičoval. Vrtulník se naklonil do táhlého oblouku. „Ale kde je tábor? Nikdy jsem s touhle helikoptérou nebyl v noci ve vzduchu bez navigačních signálů," řekl Aabi. Znělo to dutě a ulepeně, jako kdyby byl nastydlý.

„Leť na východ a dívej se, kde hoří," řekl Davidson chladně, klidně. Nikdo z nich nemá opravdu tvrdé jádro, ani Temba ho neměl. Když jde skutečně do tuhého, všichni ho opustili. Dřív nebo později by se proti němu spolčili, protože prostě nevydrží tolik co on. Slabí se vždycky spolčují proti silným a silný chlap musí stát sám a sám se o sebe postarat. Prostě to tak je. Kde je ten tábor?

Hořící budovy by v téhle prázdné tmě měly být vidět na míle, dokonce i za deště. Ale nebylo vidět nic. Šedočerná obloha, černá země. Ohně musely uhasnout, nebo je někdo uhasil. Že by jeho lidé huňáče odrazili? Potom, co unikl? Prolétlo mu to hlavou jako sprška ledově chladné vody. Ne, to jistě ne,

padesát chlapů proti několika tisícům. I když v minových polích musí ležet spousta roztrhaných huňáčů. Bylo jich moc najednou a nic je nemohlo zastavit. Tohle přece nemohl předvídat. Odkud jen přišli? V lesích kolem nebyl už spoustu dní jediný huňáč. Museli sem odněkud proklouznout, bůhvíodkud, vylézt z děr jako krysy. Tolik tisíc huňáčů se zastavit nedalo. Kde je, k čertu, ten tábor ? Aabi ho podvádí, letí určitě špatným směrem. „Najdi ten tábor, Aabi," řekl měkce.

„Pro boha živýho, vždyť se o to pokouším pořád," řekl mladík.

Post, zhroucený vedle pilotova sedadla, se nehýbal.

„Nemohl přece zmizet, že ne, Aabi. Máš sedm minut na to, abys ho našel."

„Najděte si ho sám," řekl zachmuřeně Aabi. Hlas mu při tom skřípal.

„Dokud vás mám s Postem pohromadě, tak ne, hošíčku. Stáhni helikoptéru níž."

O minutu později Aabi řekl: „Tohle vypadá jako řeka."

Byla to řeka a taky velká paseka, ale kam se poděl tábor Jáva? Letěli na sever přes paseku, ale nic nezahlédli. „Žádná jiná paseka tu není, musí to být tady," řekl Aabi a vracel se nad vykácené území. Přistávací reflektory zazářily, ale kromě tunelů světla nebylo vidět vůbec nic. Bylo by lepší je vypnout. Davidson se natáhl pilotovi přes rameno a vypnul je. Rázem se octli v prázdné vlhké tmě. Jako kdyby je někdo plácl přes oči černým ručníkem. „Ježišmarjá!" zaječel Aabi. Když se pokusil znovu otočit vypínačem, zhoupl se vrtulník doleva a vzhůru, ale ne dost rychle. Ze tmy se po nich natáhly stromy a chytily stroj.

Naříkající vrtule vrhaly proti jasným uličkám světla cyklon urvaných větví a listí. Staré kmeny stromů však je držely pevně. Malý stroj klesal dolů mezi jejich koruny, nakláněl se na bok a pořád se ještě rval, aby se osvobodil. Nakonec se celý ponořil mezi stromy, světla zhasla a bylo ticho.

„Není mi nějak dobře," řekl Davidson. Řekl to znovu. Potom toho nechal, protože nebylo komu to povídat. Vzápětí si uvědomil, že to stejně neřekl. Cítil se jako zpráskaný. Musel dostat pořádnou slupku do hlavy. Aabi byl pryč. Kam zmizel? Tohle je přece helikoptéra. Je nahnutá na bok, ale on je pořád ve své sedačce. Všude je tma, jako kdyby byl slepý. Nahmatal Posta, nehybného, nacpaného mezi přední sedadla a přístrojovou desku. Pokusil se pohnout a helikoptéra se rozhoupala. Došlo mu, že není na zemi, že visí jako drak mezi stromy. Hlava ho brněla o trochu méně. Chtěl ven pořád víc a víc, pryč z černé, překocené kabiny. Dovlekl se na pilotovo sedadlo a vystrčil nohy ven. Pověsil se za ruce, ale na zem nedosáhl. Houpal se a nohama škrtal o větve. Nakonec se pustil. Nevěděl, jak dlouho poletí, ale musel už z té kabiny pryč. Na zem to bylo jen pár stop. V hlavě mu cosi vybuchlo, ale když stál, cítil se lépe. Jen kdyby nebyla taková tma, černá tma. Na opasku měl připnutou svítilnu, vždycky v noci s sebou po táboře nosil svítilnu. Ale nebyla tam. Tady přestávala legrace. Musela se mu utrhnout. Měl by se vrátit zpátky do helikoptéry a najít ji. Nebo mu ji třeba vzal Aabi. Aabi schválně naboural vrtulník, sebral mu svítilnu a zdrhl. Parchant, byl jako všichni ostatní. Noční vzduch prosycovala vlhkost. Davidson nevěděl, kam položit nohu, všude byly kořeny, keře, spleť větví a všude kolem zvuky, kapání vody, šuměni, sotva slyšitelné šelesty čehosi drobného. Měl by se dostat zpátky do helikoptéry, pro svítilnu. Jenom nevěděl, jak by se vyšplhal zpátky. Ze země nedosáhl ani na spodek dveří.

Zahlédl světlo. Byl to jen slabounký záblesk, objevil se a vzápětí zmizel mezi stromy. Aabi si vzal svítilnu a vydal se na průzkum, aby zjistil, kde jsou. Je to bystrý chlapec. „Aabi!" zavolal pronikavým šeptem. Když se rozhlížel, kam světlo zmizelo, stoupl na něco zvláštního. Kopl do toho kanadou, potom opatrně natáhl ruku. Ohmatávat věci, na které není vidět, nemusí být moudré. Bylo to mokré, hladké jako mrtvá krysa. Rychle ruku stáhl. Za chvíli zašátral na jiném místě. Tentokrát nahmátl botu, křížící se tkaničky. To, co pod ním leží, musí být Aabi. Když vrtulník spadl, muselo ho to vymrštit ven. Hm, má, co si zasloužil za ten svůj jidášský pokus o útěk na Hlavni. Byl to nepříjemný pocit dotýkat se neviděných šatů a vlasů. Napřímil se. Znovu zahlédl světlo. Zakrývaly ho kmeny stromů. Nebyla to jedna svítilna. Pohybovala se tam celá skupina světel.

Davidson položil ruku na pouzdro na opasku. Taky revolver byl pryč.

Měl ho přece v ruce pro případ, že by Aabi nebo Post něco podnikli. Teď ho v ruce neměl. Musí být v helikoptéře spolu se svítilnou.

Chvíli stál shrbený, nehybný. Potom se dal prudce do běhu. Nevěděl, kam míří. Kmeny stromů ho házely ze strany na stranu, jak do nich narážel, kořeny ho chytaly za nohy. Jak široký tak dlouhý se zřítil

na zem. Zvedl se na všechny čtyři a pokoušel se ukrýt. Holé, mokré větve se s ním rvaly a drásaly mu obličej. Znovu se zaplétal do keřů. Mozek mu zcela zaměstnával komplex pachů hniloby a růstu, mrtvých listů, rozkladu, nových výhonků, květů, noci, deště a jara. Padlo na něj světlo. Uviděl huňáče. Vzpomněl si na Ljubova, na jeho vyprávění o tom, jak huňáči reagují, když je někdo dostane do kouta. Lehl si na záda, zavřel oči a zvrátil hlavu dozadu. Srdce hrozilo, že se mu v hrudi zalkne.

Nic se nestalo.

Otevřít oči bylo těžké, ale nakonec to dokázal. Stáli kolem a bylo jich dost, deset, možná dvacet. V prackách drželi lovecké oštěpy, malé, trochu jako hračky vyhlížející věci s ostrými železnými hroty, které se mohly krásně zaříznout do břicha. Zavřel oči a ležel dál.

Pořád se nic nedělo.

Srdce se mu uklidnilo a měl pocit, že dokáže lépe myslet. Něco dole v něm se zamíchalo, skoro jako by se rodil smích. Tak přece ho nedostanou. Když už ho zradili vlastní lidi a lidská inteligence se octla v koncích, použil proti nim jejich vlastní trik— stavěl se mrtvým, a tak v nich odjistil instinktivní reflex, který jim brání zabít kohokoli, kdo tuhle pozici zaujme. Stáli kolem a něco mumlali. Nemohli mu nic udělat. Jako kdyby byl bůh.

„Davidsone."

Musel znovu otevřít oči. Prosmolená pochodeň, kterou jeden z nich držel v ruce, pořád hořela, ale kolem bylo světleji a černočerný les vybledl do šeda. Jak je to možné? Uběhlo přece jen pět nebo deset minut. Pořád bylo sotva vidět, ale už to nebyla noc. Rozeznával větve, listy, les. Obličej, který na něj shlížel. V monotónním šeru svítání neměl žádnou barvu. Zjizvené rysy vypadaly lidsky. Oči byly jako temné jámy.

„Nech mě vstát," řekl nečekaně řezavě a nahlas Davidson. Z toho, jak ležel na mokré zemi, se roztřásl zimou. Teď, když se na něj díval Selver, nemohl už zůstat jen tak ležet.

Selver měl ruce prázdné, ale spousta jeho kompliců kolem neměla jen oštěpy, ale taky revolvery. Ukradené ze skladu v táboře. Vydrápal se na nohy. Ledově mokré šaty se mu přisály na ramena a nohy a nedokázal se přestat třást.

„Skoncuj to," řekl. „A hoď sebou!"

Selver se na něj jen díval. Ale jestli se chtěl střetnout s jeho očima, musel konečně zvednout oči a dívat se nahoru.

„Přejete si, abych vás teď zabil?" zeptal se. Takhle mluvit se naučil od Ljubova. Jasně, i ten hlas by mohl patřit Ljubovovi. Bylo to zlověstné.

„Můžu si o to říct, ne ?"

„Hmm. Ležel jste celou noc tak, jako kdybyste si přál, abychom vás nechali naživu. A teď si přejete umřít?"

Bolest v hlavě i v žaludku se spojila s nenávistí k tomuhle děsivému mrňavému hajzlovi, který mluví jako Ljubov a který ho teď má v moci. Zvedl se mu žaludek. Měl co dělat, aby nezačal zvracet. Třásl se zimou a hnusem a ze všech sil se pokoušel sebrat odvahu. Konečně se mu podařilo postoupit o krok a plivnout Selverovi do tváře.

Chvíli se nedělo nic. Potom Selver, s téměř tanečním pohybem, plivl zpátky. Nepokusil se Davidsona zabít. Davidson si setřel studenou slinu ze rtů.

„Podívejte, kapitáne Davidsone," řekl huňáč tichým hlasem, ze kterého Davidson šílel a dělalo se mu špatně. „Oba jsme bohové, vy i já. Vy jste bůh zbavený rozumu a nejsem si jistý, jestli i já jsem při smyslech nebo ne. Ale jsme bohové. Už nikdy se v těchto lesích nikdo nesejde tak jako my dva. Jeden druhému přinášíme dary, jaké si dávají bohové. Váš dar je zabíjení jednoho člena rodu druhým, vražda. Teď vám dám to, co je vlastní mému lidu, nezabiji vás. Bojím se, že oba zjistíme, že dar toho druhého je pro jednoho příliš těžký. Ale přesto ho musíte nést sám. Vaši lidé v Ešsenu mi řekli, že až vás tam přivedu, budou vás soudit a podle vašich zákonů vás budou muset zabít. Když si přeji darovat vám život, nemůžu vás odvést s ostatními vězni do Ešsenu a nemůžu vás ani nechat potulovat se po lese, protože působíte příliš velké škody. Proto s vámi naložíme stejně jako s někým z nás, když přijde o rozum. Dopravíme vás na Rendlep, kde nikdo nežije. Tam zůstanete."

Davidson nedokázal od huňáče odtrhnout oči, jako kdyby ho někdo zhypnotizoval. Nemohl to vydržet.

Nikdo ho nesmí chtít ovládnout. Nikdo mu nemůže ublížit. „Měl jsem ti zlomit vaz. Hned tenkrát, když ses na mě vrhnul," řekl stále týmž řezavým hlasem.

„Možná že by to pro vás bylo ze všeho nejlepší," odpověděl Selver, „jenomže Ljubov vám to nedovolil. Stejně jako mi teď nedovolí zabít vás. Čas zabíjení už skončil. Stejně jako čas kácení stromů. Na Rendlepu není co kácet. Říkáte mu Mokrý ostrov. Vaši lidé tam nenechali jediný strom. Nemůžete si tam postavit loď a odplout. Nic tam už neroste, a proto vám budeme vozit jídlo i dřevo na oheň. Nebudete tam mít koho a co zabít. Ani lidi, ani stromy. Dřív tam stromy i lidé žili, ale teď jsou z nich jen stíny. Myslím, že je to místo jako stvořené pro vás. Protože vy musíte žít. Můžete se tam naučit snít. Ale spíše vás šílenství dovede až tam, kam směřujete."

„Zabij mě rovnou a nech toho očumování."

„Zabít vás?" řekl Selver a zdálo se, že jeho oči, spočívající na Davidsonovi, zazářily do lesního šera strašlivým jasem. „Já vás nemůžu zabít, Davidsone. Jste bůh. Musíte to udělat sám."

Otočil se a lehce, rychle odešel. Během několika kroků se ztratil mezi stromy.

Davidsonovi sklouzla přes hlavu oprátka a zlehka mu stáhla krk. Ze všech stran se k němu přiblížily malé oštěpy. Nechtěly ho poranit. Mohl se rozběhnout pryč, pokusit se o útěk, ale oni by se ho stejně nesnažili zabit. Hroty oštěpů, ostré jako břitvy, se blýskaly. Oprátka na krku sebou jemně zaškubala. Šel, kam ho vedli.

8

Selver Ljubova už dlouho neviděl. Sen o něm ho provázel do Rišwelu a byl s ním, když naposledy mluvil s Davidsonem. Potom odešel a nejspíš teď spal v Ljubovově hrobě v Ešsenu. Už nikdy od té doby se k Selverovi, který teď žil v Broteru, nevrátil.

Až když přistála velká loď a Selver se vypravil do Ešsenu, setkal se znovu s Ljubovem. Ljubov byl tichý, velice smutný a probudil starý tíživý smutek i v Selverovi.

Zůstal s ním jako stín v duši, dokonce i když se setkal s čoveky z lodi. Byli úplně jiní než čovekové, které znal dosud — kromě přítele Ljubova. Byli však mnohem silnější, než byl Ljubov.

Jeho čovečtina už poněkud obrostla mechem a zpočátku raději nechával mluvit je. Když si byl dostatečně jistý, o jaké lidi jde, ukázal jim těžkou krabici, kterou přinesl z Broteru. „Uvnitř je Ljubovova práce," řekl a hledal přitom správná slova. „Věděl o nás víc než všichni ostatní. Naučil se jazyk, jímž mluvím, i jazyk mužů a všecko jsme zapsali. Částečně pochopil, jak sníme a jak žijeme. Ostatní ne. Jestliže dopravíte Ljubovovy práce tam, kam si přál, aby se dostaly, dám vám je."

Zdálo se, že vysokého bílého Lepennona to potěšilo, a Selverovi poděkoval. Řekl mu, že práce dopraví tam, kam si Ljubov přál, a že si jich tam budou velice cenit. Selver byl rád, zároveň však pokaždé, kdy pronesl nahlas jméno svého přítele, pocítil bolest. Každý pohled mysli do Ljubovova obličeje byl smutný, stejně jako byl smutný Ljubovův výraz. Poodešel stranou a pozoroval čoveky. Dong s Gossem a několik dalších z Ešsenu stáli spolu s pěticí mužů z lodi. Ti noví vypadali čistě a nablýskané jako nové železo, staří si nechali tváře obrůst srstí, takže připomínali velké, černým kožichem porostlé Athšeany. Nosili pořád šaty, i když už byly staré, a dávno se přestali starat, aby byly čisté. S výjimkou Starého muže, který byl od noci v Ešsenu nemocný, nezhubli, ale vypadali jako lidé, kteří se ztratili nebo zbláznili.

Setkání se odehrávalo na okraji lesa, v zóně, kde podle tiché dohody v posledních letech lesní lidé ani čovekové nestavěli sídliště ani netábořili. Selver a jeho společníci se usadili ve stínu velkého jasanu, trochu stranou od okraje lesa. Drobné zelené nažky jeho plodů teprve rostly; listy měl dlouhé a splývavé, letně zelené. Světlo pod jeho korunou bylo měkké a stinné.

Čovekové se radili, přicházeli a zase odcházeli a jeden z nich nakonec přišel pod jasan. Byl to tvrdý člověk, velitel lodi. Sedl si na paty poblíž Selvera. Nepožádal o dovolení, ale určitě ani nechtěl být nezdvořilý. „Můžeme si na chvíli promluvit?" řekl.

„Jistě."

„Víte snad, že všecky pozemšťany odvážíme s sebou. Máme ještě druhou loď, abychom je pobrali. Váš svět přestal být kolonii."

„Tuhle zprávu jsem zaslechl v Broteru. Před třemi dny, když jste přiletěli."

„Rád bych, abyste věděli, že to tak už zůstane. Nevrátíme se. Váš svět je pod ochranou Společnosti světů. Řečeno vašimi slovy to znamená tohle: Mohu vám slíbit, že pokud bude existovat Společnost

světů, nikdo sem nepřijde kácet stromy nebo zabírat půdu."

„Nikdo z vás se nikdy nevrátí," řekl Selver. Bylo to prohlášení a otázka zároveň.

„Celých pět generací. Nikdo. Potom snad přiletí pár lidí, deset, možná dvacet, ale ne víc. Zkusí se domluvit s vašimi lidmi a zkoumat váš svět, což dělali někteří z našich lidí už teď."

„Vědci, specialisté," řekl Selver a zadumal se. „Vy lidé rozhodujete vždycky všechno najednou," řekl a opět to bylo prohlášení i otázka zároveň.

„Jak to myslíte ?" Velitel se na něj pozorně podíval.

„Řeknete, že nikdo z vás nesmí kácet stromy v Athše, a všichni rázem přestanete. I když žijete na mnoha místech. U nás vůdkyně z Karačí vydá příkaz, a neposlouchají ho už lidé ve vedlejší vesnici. A co teprve lidé z celého světa najednou..."

„Nemáte ústřední vládu. My ano, alespoň nyní, a já vás ujišťuji, že její nařízení plníme, všichni a okamžitě. Avšak podle toho, co říkali zdejší kolonisté, když vy jste něco přikázal, Selvere, poslechl vás taky každý, na všech ostrovech a taky okamžitě. Jak jste to dokázal?"

„Tenkrát jsem byl bůh," řekl hluše Selver.

Když velitel odešel, přistoupil k němu vysoký a bílý čovek a zeptal se, jestli si smí přisednout do stínu. Byl taktní a výjimečně chytrý. Selver se v jeho přítomnosti necítil lehce. I když tenhle by mohl být stejně jako Ljubov jemný a chápající, pořád zůstával kdesi za hranicí pochopitelnosti. Ljubov, nejlaskavější ze všech, byl kdesi daleko, stejně nedosažitelný jako ten ze všech nejkrutější. Snad proto byla Ljubovova přítomnost v jeho mysli tak bolestivá, zatímco sny, v nichž se dotýkal své mrtvé ženy Thele, byly drahé a mírumilovné.

„Když jsem tu byl poprvé," řekl Lepennon, „setkal jsem se s tím člověkem, s Rajem Ljubovem. Mluvil jsem s ním jen pár okamžiků, ale pamatuji si, co říkal, a měl jsem také od té doby čas přečíst si něco z jeho studií vašeho národa. Jeho práci, jak vy říkáte. Především díky jeho práci je dnes Athše osvobozena od kolonizace pozemšťany. Myslím, že dát vám svobodu se stalo cílem Ljubovova života. Jste jeho přítel a dobře víte, že ani smrt mu nezabránila svého cíle dosáhnout, dojít až do konce."

Selver seděl a nehýbal se. Pocit nejistoty se měnil v strach. Lepennon mluvil stejně jako Pán snů.

Neodpověděl.

„Řekněte mi jednu věc, Selvere. Tedy jestli vás ta otázka neurazí. Potom už se dál ptát nebudu... Pokud vím, došlo tu k zabíjení ve Smithově Táboře, potom na tomto místě, v Ešsenu, a konečně v táboře Nová Jáva, kde Davidson vedl skupinu vzbouřenců. To bylo všecko. Od té doby nic... Je to pravda? Opravdu od té doby nikdo nikoho nezabil?"

„Já jsem Davidsona nezabil."

„Na tom nezáleží," řekl Lepennon. Nepochopil, co tím Selver chtěl říct— že Davidson není mrtvý. Domníval se, že Davidsona zabil někdo jiný. Když Selver zjistil, že to čovek nechápe, ulevilo se mu, ale opravit se ho nepokusil.

„Už nikdo tu potom nezabíjel?"

„Ne. Zeptejte se jich," ukázal Selver hlavou na plukovníka a Gosseho.

„Myslím mezi vašimi lidmi. Athšeané, zabíjející Athšeany."

Selver mlčel.

Podíval se na Lepennona, na jeho zvláštní obličej, bílý jako maska Ducha jasanů, který se vždycky, když se setkal s jeho pohledem, trochu pozměnil.

„Někdy přichází bůh," řekl potom. „Objevuje nové cesty, jak něčeho dosáhnout, nebo nové věci, kterých je třeba dosáhnout. Nový zpěv, novou smrt. Přenáší to přes most mezi časem snů a časem světa. Když to dokáže, splnil, co chtěl. Ale nemůže brát věci, které už patří do světa, a zkoušet je přenášet zpět do snu a udržovat je uvnitř snů přehradami a předstíráním. To je potom šílenství. Co se stalo, existuje. Nemá smysl teď předstírat, že nevíme, jak zabít jeden druhého."

Lepennon položil dlouhou ruku Selverovi na rameno, tak rychle a jemně, že Selver to přijal, jako kdyby ta ruka nebyla cizincova. Zlatozelený stín jasanových listů nad nimi se třepetal.

„Ale předstírat, že máte důvody zabíjet jeden druhého, také nemusíte. Vražda nemá smysl," řekl Lepennon a díval se přitom stejně úzkostlivě a smutně jako Ljubov. „My teď odletíme. Během dvou dnů budeme všichni pryč. Všichni a navždy. A lesy Athše budou stejné jako dřív."

Ljubov vystoupil ze stínů Selverovy mysli a řekl: „Já tu budu."

„Ljubov tu bude," řekl Selver. „I Davidson tu bude. Oba. Možná že až zemřu, budou lidé stejní, jako než jsem se narodil a než jste přišli vy. Ale nevěřím tomu."

P.S.

Psát pro mě obyčejně znamená těžkou práci, kterou mám ráda. Tenhle příběh se psal lehce, a byl nepříjemný. Nedal mi na vybranou. Psát ho, bylo tak trochu jako zapisovat diktát šéfa s žaludečními vředy. Chtěla jsem psát o lese a o snu, chtěla jsem zevnitř popsat určitý ekologický systém a pohrát si s některými Hadfieldovými a Dementovými myšlenkami o funkci snění ve spánku a jeho smyslu. Avšak šéf místo toho chtěl mluvit o destrukci ekologické rovnováhy a odmítání citové rovnováhy. Chtěl moralizovat. Moralizující příběhy nijak nemiluji, protože často postrádají lásku k bližnímu. Doufám, že tenhle ne. Mohu jen říct — jsouc tuto zkušenost přinucena prodloužit — že je dokonce bolestnější být Donem Davidsonem než Rajem Ljubovem.

Ursula K. Le Guinová

V originále vyšlo The Word for World is Forest v roce 1972

Vyšlo ve sbírce Experiment Člověk (Svoboda, 1983) v překladu Jaroslava Veise